

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

TRE AARS KAMPE I FREMMEDLEGIONEN

AF
PRINS AAGE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL & NORDISK
FORLAG & KØBENHAVN & MCMXXVII

Ange

OVERSAT EFTER DEN AMERIKANSKE ORIGINALUDGAVE
„A ROYAL ADVENTURE“
AF CARL CARSTENSEN

—
OPLAG: 3000 EKSEMPLARER

—
PRINTED IN DENMARK
GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KØBENHAVN

Lydney

FØRSTE KAPITEL

I

Vi var femten i Messen, en blandet Forsamling, men Kammerater gennem vort fælles Kald, Soldatens. Næsten alle Vaabenarter var repræsenteret: En Oberst i Spahierne — det glimrende indfødte Kavalleri — nogle Kaptajner og en Major af Infanteriet, to Artillerister, en Kaptajn af Fremmedlegionen og en Flyver. En engelsk Major, der rejste for sin Fornøjelse, og jeg, en nybagt Legionær, fuldendte Listen.

Det var vor tredie Aften paa Søen. Den næste Morgen skulde vi gaa i Land i Casablanca og derfra støde til vore respektive Afdelinger. Jeg fik min Legionkammerat hen i et Hjørne og udspurgte ham om det berømte Korps, jeg skulde tjene i.

»De kender vel ikke Major M—?« spurgte Kaptajnen. »Han er typisk for Legionen.«

Jeg svarede benægtende, og han fortsatte:

»M— er en af de to eller tre af Legionens faste Officerer, som har overlevet Verdenskrigen. Jeg nævner ham, fordi jeg betragter ham som Idealet paa en Officer. Han er haard, haard som Staal; men, naar man ser ham, skulde man ikke ane det. Han er en smuk Mand, meget soigneret i sin Paaklædning, næsten lapset, og hans Tale mærkelig blid. Han er usvigelig høflig mod sine underordnede, men kræver stræng Disciplin. Folkene kender hans Mod og respekterer ham.«

Kaptajnen stoppede for at tænde en Cigaret og fortsatte: »Major M— bærer af Princip aldrig Vaaben. Han hævder for det første, at en Officer skal virke ved sit Eksempel mere end ved at slaas, og for det andet at en Revolver faar Bæltet til at hænge og tager Faconen af Vaabenfrakken.«

I Spidsen for sin Bataillon banede Majoren sig for ca. tre Maanedes siden Vej gennem et Pas i Mellem-Atlas Bjergene. Pludselig fejede en Riffelsalve gennem Rækkerne, og i et Nu var de Indfødte over dem. M— samlede sine skræmte Folk, indtog en stærk Stilling og ledede Bevægelserne med sin Stok. Da Øjeblikket kom, førte han dem til Angreb. En Tid var det rent Haandgemæng, og M— var overalt, op og ned af Linien, hvor hans Stemme hørtes trods Skydningen. Tilsidst gjorde Bajonetterne i de øvede Soldaters Hænder Udslaget. Berberne splittedes og løb, men først havde tre eller fire af dem samtidig angrebet M— og hugget ham ned. Hans Folk fandt ham senere haardt saaret og med højre Haand fast knyttet om Resterne af Stokken.«

»Overlever han det?« spurgte jeg.

»Selvfølgelig,« svarede Kaptajnen. »Der skal mere end et Par Knivstik til at gøre det af med en Legionær.«

Jeg tænkte lidt over Historien og spurgte saa: »Er der noget Raad, De vil give mig angaaende min Opførsel i Legionen?«

»Ja,« sagde Kaptajnen. »I Legionen giver man sit Æresord paa, at man vil udføre en Handling, naar man ikke er helt sikker paa, at man kan; er man sikker, tager man en Paré.«

Næste Morgen var jeg oppe ved Daggry. Det var med blandede Følelser jeg fra Damperens Dæk saa Casablanca's hvide Mure hæve sig inde i Bugten. Fra vor Plads et Par engelske Mil ude forekom den mig som en Drømmeby; dens mauriske Kupler og Buer, dens slanke Minareter tegnede sig mod Himlen og blinkede som Marmor i det klare afrikanske Solskin og gav Stedet det uvirkelige Skær af Romantik, som Vestens Folk altid forbinder med Islams Verden. Dér laa Byen, Basis for de franske Hære i Marokko, som en mægtig Perle i barok Indfatning.

Det havde næsten fra Drengæaarene været mit stille Haab en Gang at blive Soldat i Legionen. De danske, der gaar Soldatervejen, har i lange Tider haft meget ringe Lejlighed til at se Krigen paa nært Hold, og mange Officerer med Anlæg for Eventyr har derfor søgt at opnaa dette ved at søge Tjeneste i andre Landes Hære. Den mest berømte af alle moderne Hærafdelinger er vel nok den franske Fremmedlegion,

og mangen god dansk Mand har fundet Døden under Tricoloren paa Nordafrikas brændende Sand eller stormomsuste Klipper. Ganske naturligt drog Legionen mine Tanker, men Hensynet til min Familie gjorde det lidet sandsynligt, at jeg skulde naa mine Ønskers Maal.

Som nittenaarig traadte jeg i 1907 ind i den danske Hær og havde i de følgende Aar travlt med at lære min Profession. I 1909 blev jeg udnævnt til Sekondløjtnant i »Den kongelige Livgarde«, ved hvilken Afdeling jeg tjente indtil jeg i 1922 tog min Afsked som Kaptajn.

I denne Periode greb jeg enhver Lejlighed til fremmed Tjeneste. Livet i et Garderegiment kan være fornøjeligt nok for en Tid, men efterhaanden trættes man af Tjenestens Ensformighed og formelle Art. Jeg længtes efter at komme ud og høste Erfaringer i det Kald, jeg elskede. Med daarlig skjult Glæde modtog jeg derfor i Slutningen af 1918 Ordre til at følge de græske Styrker, der var opstillet mod Bulgarerne.

I 1919 blev jeg tilkommanderet den Militærkommission, som blev sendt til Frankrig, England og De Forenede Stater, og her fik jeg for første Gang Lejlighed til at lære Staternes udmærket disciplinerede og organiserede Tropper at kende. Senere tilbragte jeg et Aar i Metz og fik her et Indblik i de Skikke og Traditioner, jeg senere skulde blive saa fortrolig med som Officer i Fremmedlegionen. Efter Aarets Afslutning vendte jeg igen tilbage til København og genoptog min Tjeneste i Livgarden.

Atter vendte mine Tanker sig til Legionen. I 1912 havde der ved mit Kompagni været en ældre Løjtnant, som havde tjent seks Aar i Fremmedlegionen. Jeg mindedes nu de mange eventyrlige Historier, han plejede at glæde os med paa de langsommelige Dage, vi tilbragte sammen i Tjenesten. Desuden var der flere Officerer i København, som havde tjent i Legionen i kortere eller længere Perioder, og de blev aldrig trætte af at berette om deres Erfaringer, endsige jeg af at høre paa dem.

Til Slut udfoldede mine Ønsker sig i Handling, og da Øjeblikket var gunstigt, bad jeg den franske Militærattaché i København om at skaffe mig en Bestalling i Fremmedlegionen. Saasnart jeg fik Meddelelse om, at jeg vilde blive antaget, søgte jeg min Afsked fra Gar-

den, og da jeg endelig modtog min Udnævnelse d. 28. December 1922, havde jeg ikke andet at gøre end at skaffe mig et Pas, pakke mine Kufferter og rejse til Paris for at ekvipere mig.

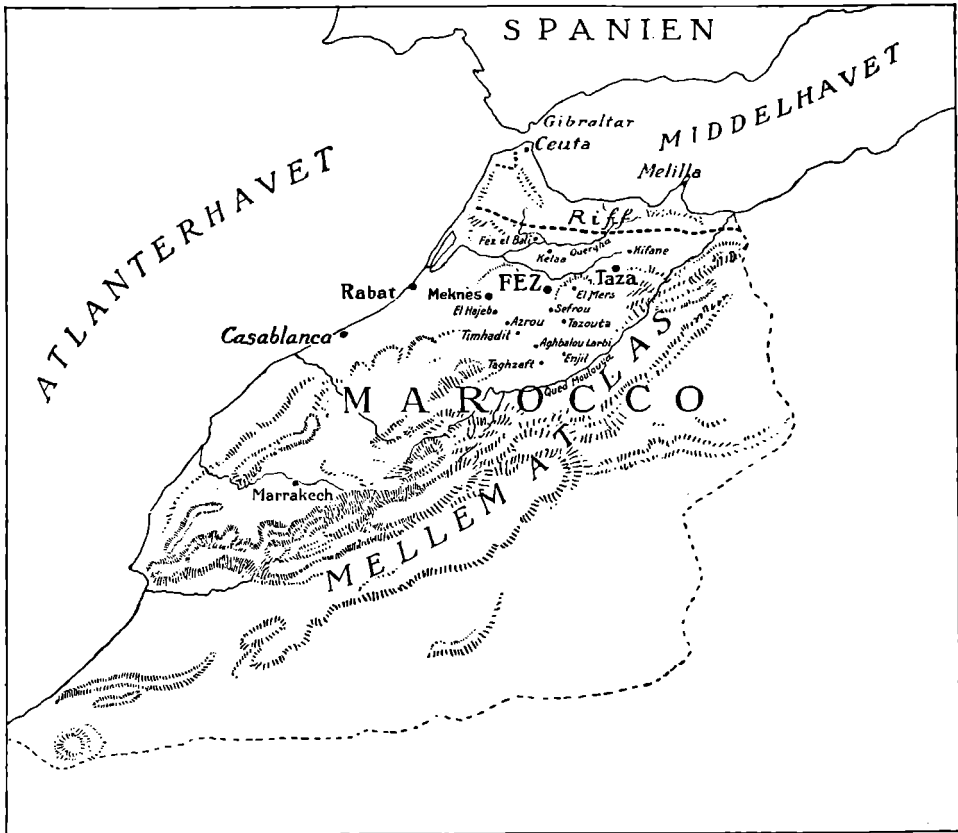
En Aften Kl. 8, tidlig i Februar 1923, forlod jeg Paris. Jeg var iført fransk Liberi og følte mig lidt fremmed og utilpas; men det gik hurtigt over, og der var ikke gaaet mange Dage, før jeg følte mig saa vel tilpas i min nye Uniform, som om jeg havde baaret den hele mit Liv. I Marseille meldte jeg mig til Kommandanten, der beordrede mig til at søge Skibslejlighed til Casablanca, en af Maroccos bedste Havne, beliggende paa Atlanterhavs-Kysten ca. 300 Sømil S.V. for Gibraltar.

II

I Aaret 787 e. C. stod et stort Slag ved Fakh nærvæd Mecca i Arabien. Det blev udkæmpet mellem Efterkommere af Kalif Ali (Profeten Muhammeds Svigersøn) og Kalifen af Bagdad, Al-Hadi's, Tropper. Aarsagen til Kampen skal have været Mangel paa Maadehold hos nogle af Huset Ali's Medlemmer, hvilke Herrer skal have brudt Profetens Love og hengivet sig stærkt til Nydelse af Vin. Til Straf for denne Forseelse blev de trukket gennem den hellige Bys Gader med en Strikke om Halsen. Deres Ære forlangte Satisfaktion, og den fik de i fuldt Maal i det paafølgende Slag — en ordentlig Dragt Prygl tilmed.

Skønt Mandefaldet var stort, undslap dog en vis Idris Ben Abd Allah, i hvis Lod det skulde falde at grundlægge det nye islamitiske Rige i Vest. Idris undslap ved en trofast Slaves Hjælp og vandrede i over to Aar stadig mod Vest og standsede til sidst i en driftig By, Ouilili, midt i det nordlige Marocco. Her traf han Aouraba Stammen, en af de Stammer der var omvendt til Islam, og gav sig til Kende som Efterkommer af Profeten. Foruden dette maa Idris have haft fremragende Førerevner, der hjalp ham til at naa sin Ærgerrigheds Maal. Han giftede sig med en af Stammens Kvinder, Kanza, og blev snart valgt til dens Høvding.

I de tre Aar og en Maaned Idris regerede, styrede han Landet klogt og udstrakte sin Indflydelse over hele Marocco. Disse Aar forløb gennemgaaende fredeligt, kun i Ny og Næ var der Sammenstød

Kort over Marocco med Angivelse af de vigtigste Militærposter.

med Folk af de vilde Berberstammer, Folk, hvis direkte Efterkommere, vi har kæmpet med i de senere Aar.

Idris blev tilsidst snigmyrdet paa Foranledning af sin gamle Fjende, Kalifen af Bagdad; men han var først blevet Fader til en Søn, der skulde udvide hans Herredømme. Efter sin Død blev han Maroccos Nationalhelgen; men Sønnen levede, grundlagde Byen Fez og skabte et Rige, hvis Grænser paa det nærmeste er det nuværende Maroccos.

Marocco har omtrent samme Størrelse som Frankrig. Dets nordlige og vestlige Grænser er henholdsvis Middelhavet og Atlanterhavet; Algier ligger mod Øst, medens den store Sahara-Ørken danner det uigennemtrængelige sydlige Værn. Landet er ujævnt og bjergfuldt, fortrinlig egnet til Røveruvæsen og Guerillakrig, og det fostrer haardføre og krigeriske Mænd. Riff Bjergene løber i parallelle Kæder i

øst-vestlig Retning gennem den nordlige Del af Landet. Længere mod Syd gør Mellem Atlas Bjergene næsten Landet uigennemtrængeligt, og længst mod Syd strækker Høje Atlas sig langt ind i Ørkenen.

De store Dale mellem Bjergkæderne vandes af mange Floder og er derfor vidunderlig frugtbare. I Høstens Tid er Landet et bølgende Hav af Korn.

Frankrigs Interesser er selvfølgelig ikke helt uegenkærlige. Landets store naturlige Rigdomme er langt fra endnu udnyttede, skønt Regeringens Geologer har fundet Jern, Kobber, Bly og enkelte Steder i Bjergene Guld. Disse Opdagelser vil antagelig blive af uhyre Værdi i Fremtiden. Jeg har endnu ikke hørt, om man har fundet Petroleum; men det er ikke usandsynligt, at Geologerne ogsaa har opdaget noget paa det Felt og gemmer det til kommende Tider.

Til Dato har Frankrig haft sine største Indtægter fra de umaadelige Fosfatlejer, hvis Udnyttelse begyndte i 1917. I Aaret 1924 blev der udført 400,000 Tons af dette værdifulde Stof.

Man ser heraf, at Marocco udover sin politiske Værdi har stor Betydning for Frankrig som Kornkammer og som Leverandør af Raa-varer til dette Land, hvis Industri og Handel er i stærk Udvikling.

Paa en Maade er det uheldigt for Frankrig, at Maroccos Indbyggere har bevaret deres Race og Sprog uberørt. Skønt Stammerne, som nævnt, antog Islams Tro for Aarhundreder siden, har de aldrig ladet sig paatrykke andre Folkeslags Civilisation. Gennem Tiderne har Fønikere, Kartagenere og Romere efterhaanden forsøgt at besejre og kolonisere Landet. Senere, i det 7. Aarhundrede, fejede de arabiske Horder ind fra Øst og oversvømmede Landet for en Tid. Dog har Maurerne praktisk talt bevaret deres Berberblod ublandet, og kun nogle hensmuldrende Ruiner vidner om forhen mægtige Civilisationers midlertidige Herredømme.

Nu haaber Franskmændene paa en stor Fremtid i Marocco. Vil deres Forhaabninger lide samme Skæbne som Forgængernes?

Det er imidlertid ikke min Hensigt at være politisk Spaamand. Erfaringen har overbevist mig om, at Frankrig har regeret Landet klogt og godt. Den indre Politik er næsten udelukkende i Sultanens Hænder, og Udenrigspolitikken har ikke lidt under Lyauteys Ledelse. Uden

at forsøge paa at paatrykke Marocco Vestens Skikke har den franske Administration indført moderne Agerbrugs- og Afsætningsmetoder og dermed i høj Grad forøget den nationale Velstand. Hvad Resultatet end bliver, saa har det franske Mandat været til uvurderlig Nytte for Marocco og sat det forsømte og tyranniserede Land i Stand til at indtage sin Plads i den moderne Verden.

Det spanske Mandat i det nordlige Marocco kan jeg ikke rose. Spanierne har altid været daarlige Kolonisatorer, og deres Administration i Afrika har ikke været nogen Undtagelse fra Reglen. Det skyldes sikkert diplomatisk Tryk fra engelsk Side, at Spanien vedbliver at udøve sit kostbare Mandat. Som bekendt holder England Gibraltar, og det vil ikke tillade, at Middelhavet bliver en fransk Indsø. Paa den Maade neutraliserer Stormagternes diplomatiske Skakspil Koloniadministratorernes bedste Anstrengelser.

Af de forskellige større Byer i Marocco er Fez i Norden maaske den mest interessante, historisk set, medens Marakeech (eller Marakesh) langt mod Syd er den smukkeste. Rabat har sin egen exotiske Ynde, Meknes er kedsommelig og Casablanca er en snavset moderne Havneby med et mere europæisk end afrikansk Præg.

Byen Fez ligger ved Enden af en dyb Dal, hvor Floden Tez efter sin Vandring gennem Sais Sletten styrter sig stejlt ned til sit Møde med Sebon fire eller fem Kilometer længere nede. I Byens Historie fortælles, at Idris II's Minister, Omeir, undersøgte Saissletten for at finde den bedste Plads til en Hovedstad i hans Herres nyskabte Rige. Først var han tilbøjelig til at vælge Kilderne ved Ras El Mar (Flodens Udspring omtrent to Mil over for Fez, men efter moden Overvejelse fandt han, at den mere beskyttede Beliggenhed i Dalen var bedre egnet til Forsvar.

Nærmer man sig Byen fra Sais, ser man først den graa Række Mure, der ligger som et mægtigt og imponerende Værn tværs over Dalen. Kommer man nærmere, bliver man endnu mere betaget af disse Mure, som kun moderne Belejringsskyts vil kunne faa Bugt med.

Endelig naar man Fez's første store Port, den tredobbelte Bue, Bab Segma. Dens tre Buer, alle lidt forskellige, ser truende ud og sym-

boliserer Sultanens Magt; de er beregnede paa at jage Skræk i Hjertet paa de Fjender, der vil søge at udspionere Byen. De lange Passager, indrammede af stadig højere Mure, de store Eksplanader, der efterhaanden bliver smallere for at ende i solide Portbygninger, som beherskes af Taarne og Bastioner, alt var beregnet paa at gøre Indtryk paa saavel Ven som Fjende og give dem Tid til at blive klar over, hvilken Magt der skjuler sig bag Murene.

Fra Bab Segma kommer man ikke ind i Byen, men i et Fletværk af Gaarde og Gange adskilt ved befæstede Porte. Denne Del, som kaldes Fez Djédid eller det nye Fez, blev bygget i det 13. Aarhundrede og er kun ny i Sammenligning med den oprindelige By, der ligger længere nede i Dalen. I Fez Djedid har Byens Øvrighed og Militæret til Huse.

Flere Gaarde og Porte, endnu snevrere Passager, endelig den sidste Port, af moderne Konstruktion — og den bratte Nedgang til selve Byen begynder. Gaden er fuld af Liv og Farve. Butikker findes under Husene paa begge Sider. Nu er man midt inde i den By, som er Maroccos Stolthed og en ren Drivkasse for Intriger.

Midt inde i Fez ligger Kaiseria, en Slags Hovedmarked, hvor Byens Forretningsliv florerer. Det bestaar af en Mængde smalle Butiksgader samlet om et lille Torv, hvor Forretningsfolk mødes for at tale om deres Sager, for højlydt at tinge om alt muligt, for at drikke den aromatiske tyrkiske Kaffe og maaske for at filosofere over de vantro endelige Nederlag.

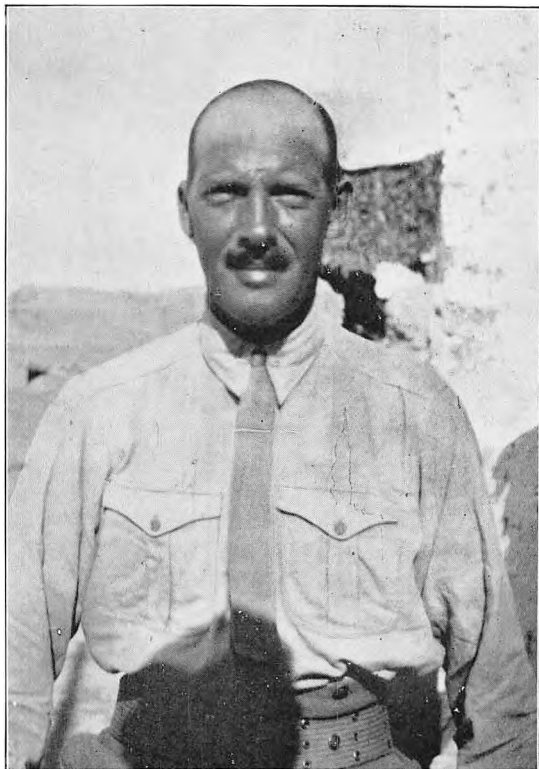
Fez er Marocco. Havde vi mistet Fez under det store Riff Fremstød, havde vi næppe kunnet beholde Resten af Landet meget længe. Byens Betydning for os er baade symbolsk og strategisk; har vi én Gang vist os for svage til at holde den, vil hele Marocco, baade Venner og Fjender, gribe til Vaaben for at kaste de vantro ud. Historien yder straalende Beviser paa den Paastand, at selv den stærkeste Hær ikke kan hævde sig, naar et helt Folk vækkes til Modstand.

III

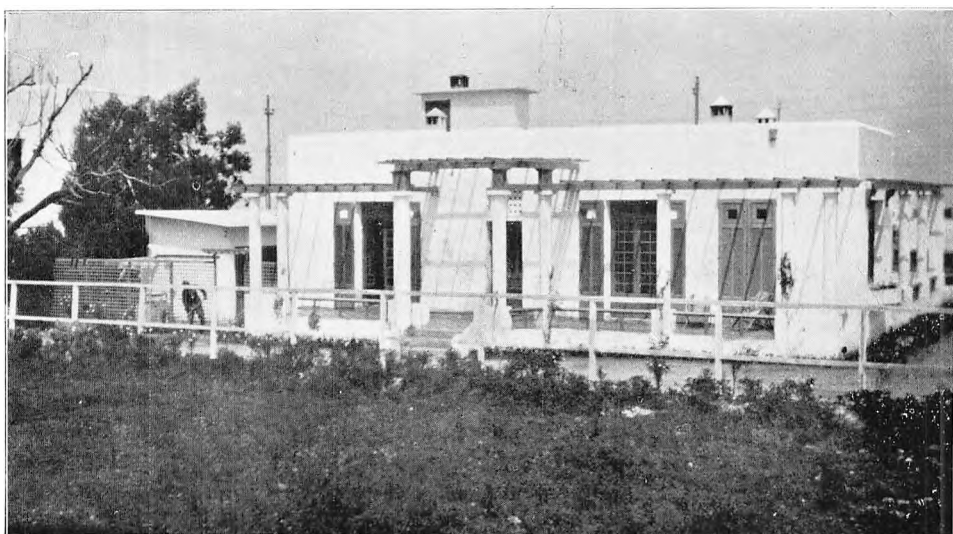
Da vi nærmede os Casablanca, tænkte jeg paa alle de forskellige Muligheder, mit fremtidige Eventyr kunde rumme; jeg hengav mig til

Min Familie og jeg i Rabat.

Ego i Posten La Kela 1924.

Mit Hus i Rabat.

frugtesløse Overvejelser om den Modtagelse, der ventede mig og arbejdede mig op i en Nervespænding, der maaske er tilgivelig i Betragtning af det Skridt, jeg havde gjort, og som var uigenkaldeligt.

Da jeg var kommet i Land og havde samlet min Bagage, blev der kun ringe Tid til at undersøge Casablanca. Ved Havnen var alt Travlhed, Tropper udskibedes, Orlovsfolk drog af, Vogne og Kærre blev læssede og aflæssede; kort sagt hele den ordnede Forvirring, der uundgaaeligt præger enhver Militærekspedition. Min hvide By fra om Morgenens tabte ved nærmere Beskuelse. Mine Lugtenerver blev angrebet af en Stank, som jeg senere altid har forbundet med de jævne Dele af alle orientalske Byer.

Jeg havde Ordre til at melde mig til Marskal Lyautey i Rabat. Sammen med min britiske Ven lejede jeg en Automobil, og vi fo'r snart afsted med 90 Kilometers Fart — ad en glimrende Vej iøvrigt — mod Sultanens By. I Rabat meldte jeg mig til Marskallens Stabschef, som meddelte mig, at hans Chef laa syg i Fez, og at jeg maatte afvente hans Tilbagekomst. Der fulgte nu fjorten Dage; hver Dag meldte jeg mig tre Gange hos Staben, men Marskallen kom ikke. Endelig lod Stabschefen sig bevæge af mine vedholdende Bønner og gav mig Ordre til at melde mig ved mit Regiment i Meknes, og der blev jeg saa tilsidst fuldbaaren Legionær.

Oberst Martin, Chefen for Legionens 2. Regiment var en Mand omkring de tres, høj, rank og alvorlig. Hans tætklippede Haar sad som en Hjelm, og hans vejrbitte, pergamentagtige Hud gav ham et noget afvisende Udtryk. Jeg fik senere at vide, at han havde tjent i Legionen i tredive Aar, var en af Hærens bedste Officerer, og at han sjældent aabnede Munden til andet end Udstedelse af korte Befalinger. Han hilste mig venligt men kort, og snart efter var jeg i 2. Regiment, 1. Bataillons Kantonnement klar til at begynde min Tjeneste.

De næste Par Uger bestræbte jeg mig for at blive fortrolig med Tjenestegangen ved Regimentet, med at lære mine Officerskammerater at kende og med at indsuge den særlige Atmosfære, der gennemsyrrer denne »de forvistes Kohorte«. Jeg lærte omtrent straks Legionens første Lov: »ikke spørge«. Her bedømmes en Mand, Officer eller Menig, efter sin Adfærd som Legionær. Fortiden er udslettet. Det gør ingen Forskel om din Vaabenfælle i sit civile Liv var Stodder

eller Storfyrste; i Legionen er han Soldat, og hans Omdømme hviler paa hans militære Dygtighed.

Omtrent 60 % af Fremmedlegionen er Tyskere. Grunden hertil kender jeg ikke, men ved kun, at de er de bedste Soldater, jeg nogensinde har set. Tyskland er selvsagt ikke ivrig efter at se sine unge Mænd gaa ud at kæmpe under Tricoloren og har for at modarbejde Hvervning ordnet et helt Propaganda-System, der skal give de bedre Folk Afsmag for Legionen. Man har delvis haft Held med sig, thi medens eventyrlystne unge Tyskere stadig strømmer til Fanerne, har Verden i Almindelighed faaet det Indtryk, at Legionen er fuld af Tyve og Røvere af den værste Art.

Jeg vil gerne pointere, at dette er fuldkommen urigtigt. Mange er traadt ind i Legionen under et eller andet Tryk. Andre kommer for at søge Eventyr og flere endnu, fordi de er bedre egnede til Krigerlivet end til civil Gerning. Jeg har haft de groveste Typer, men ogsaa de aller bedste under mig. Aldrig har jeg truffet en rigtig Forbrydertype.

Nogle af mine Læsere har maaske hørt Historien om den unge Tysker, der traadte ind som Menig i Legionen flere Aar før Verdenskrigen. En rolig, beskeden Mand, der i lang Tid udførte sin Tjeneste med Trofasthed og saa en skønne Dag fik Tyfus og blev sendt til Hospitalet i Algier, hvor han kort efter døde. Ved at undersøge hans private Ejendele forbavsedes Hospitalets Embedsmænd ved at opdage, at han var en Nevø af Kejser Wilhelm. Det tyske Konsulat blev straks underrettet, og kort Tid efter kom en tysk Orlogsmand til Algier og tog højtideligt Liget om Bord.

Skønt denne Historie synes mærkelig, er det ikke sjældent at møde lignende Tilfælde i Legionen. I mit eget Kompagni har jeg haft mange Menige, der havde været Officerer i europæiske Hære. I 1924 opdagede jeg, at en menig Soldat var intet mindre end en Prins af Huset Bourbon. Hvorledes han var kommet der, var ikke min Sag, og jeg har aldrig faaet det at vide. For mig var det nok, at han var en flink Soldat.

Min Bataillon kommanderedes den Gang af en Major Büchsen-schütz, en Elsasser, som havde tjent i Legionen i mange Aar. Han var

en lille fiks Mand, dygtig Sprogmand, havde gennemgaaet Generalstabsafdelingen som en af de yngste og var Helten i mange vilde Eventyr. Han havde tjent i Rusland og Sibirien i Admiral Kolchaks hvide Hær, i Polen under Pilsudski og et Dusin eller flere forskellige Steder paa Jorden. Som ældste Kaptajn blev jeg Majorens Adjutant og lærte ham at kende ikke blot som en god Foresat, men som en udmærket Ven. Han skyede ingen Ulejlighed for at belære mig i mit nye Hverv og paatog sig ofte Besvær for at skaffe mig de smaa Gunstbevisninger, der bidrager saa meget til at lette Legionærens haarde Tilværelse. Noget af det bedste han gjorde for mig, var at give mig en gammel Legionær, Gerlach, til Oppasser. Denne Mand var Bayrer, havde tjent i Legionen i 22 Aar og deltaget i Snese af Kampe og Træfninger. I 1907 havde han været med til at storme Casablanca og havde siden udmærket sig mange Gange. Til Trods for at han havde Militærmedaillen, den højeste Udmærkelse for Tapperhed en Menig kan opnå, havde han foretrukket at vedblive at være Menig, idet han paa stod, at han som Underofficer vilde være altfor haard mod Folkene.

Gerlach blev hos mig til 1924, og jeg ved ikke, hvordan jeg skulde have klaret mig uden ham det første Aar eller saa. Med Tusinder af Smaating bidrog han til mit Velvære. Han holdt stærkt paa Formerne, og tillod saaledes ikke min Hestepasser at komme mig nær, men forlangte at alt, hvad jeg behøvede, gik gennem ham. Han kendte alle i Legionen, Officerer og Menige, og kunde nøjagtigt sige mig, hvad jeg kunde vente af dem, jeg kom i Berøring med. Han var en glimrende Oppasser, havde kun een Fejl. Lønningsdagens Aften — Lønnen udbetaltes hver 14. Dag — blev Gerlach fuld. Naar jeg kom hjem til mit Kvarter var alt i den skønneste Orden, Støvlerne blanke, Knapperne skinnende og Gerlachs Militærmedaille laa paa mit Skrivebord (thi en Legionær bærer ikke sin Dekoration, hvis der er Udsigt til, at han skal gøre den Skam; Medaillen maa heller ikke bringes med i Arresten). Fire og tyve Timer senere plejede Gerlach at vende tilbage pudset og pyntet, men med blodskudte Øjne og lidt oppustet. Vi nævnede aldrig disse Eskapader, og Manden vidste, at han intet havde at frygte, saa længe han ikke overskred Grænsen.

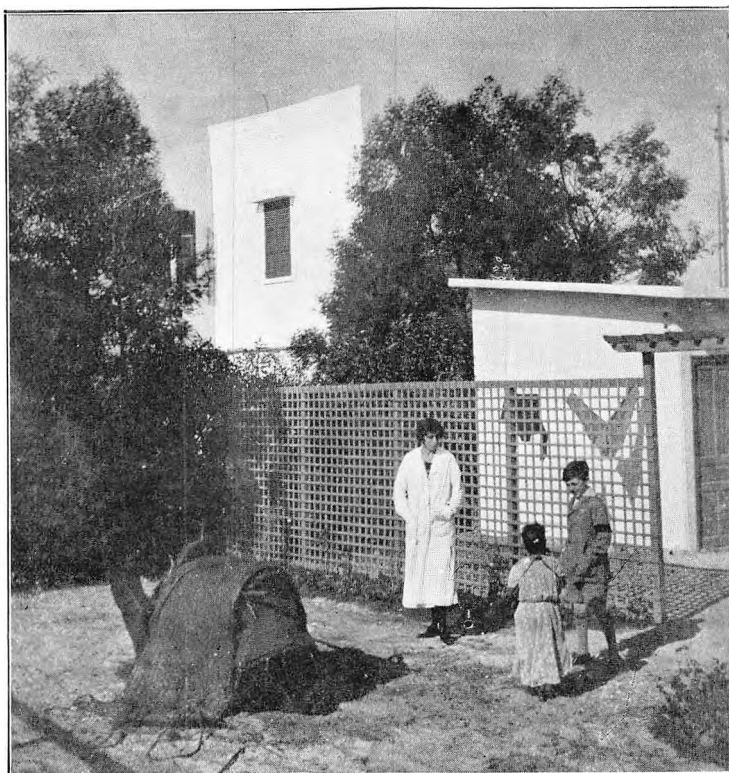
Jeg beholdt som sagt Gerlach indtil Vinteren 1924, da jeg skulde

miste ham under sørgelige Omstændigheder. Min Kone var den Vinter kommen for at besøge mig og opholdt sig i Rabat, medens jeg atter var beordret til Meknes for at uddanne et nyt Hold Maskingevær-Skytter. Jeg plejede hver week-end at tage til Rabat med min Oppasser, og naar vi kom der at overlade ham til vor Piges Omsorg med Ordre til, at hun skulde sørge godt for ham. Han sluttede et varmt Venskab med denne Kvinde, en Italienerinde af ubestemt Alder og meget utiltalende Ydre. Han var imidlertid ikke vant til Kvindeselskab, og den Venlighed, han blev behandlet med, forbavsede ham først og forvirrede ham senere. To og tyve Aar i Ørkenen forandrer en Mand, og det er ikke godt at vide, hvilke romantiske Ideer dette Venskab fyldte hans soltørrede Sind med.

En skønne Dag opdagede jeg et uforklarligt Svind i min Eau de Cologne. Jeg brugte en hel Del til Beskyttelse for Huden mod Sol og Vind, og dog forekom det mig underligt, at jeg maatte købe en ny Flaske omtrent hveranden Dag. Jeg mistænkte Gerlach og holdt Øje med ham, men sagde ikke noget, for at han ikke skulde finde paa et eller andet galt. Jeg var bange for, det kunde være Legionærernes frygtede Tilfælde, som de kalder »cafard«, og som er Resultatet af for megen Sol og Afsondrethed i Forbindelse med overdreven Nydelse af de Indfødtes modbydelige Drikke. Paavirket af »cafard« kan en Mand gøre alt, lige fra at briste i Graad til at begaa Mord. Jeg begyndte at blive urolig for Gerlach og næste week-end rejste jeg alene til Rabat og lod ham blive i Meknes.

Da jeg kom tilbage Søndag Aften var mit Kvartér i fuldstændig Uorden. Da jeg straks blev bange for, at der var noget galt paa Færde, gennemsaa jeg hurtigt mine Sager og opdagede, at min Tjeneste-Revolver manglede. Paa mit Skrivebord laa et Brev, skrevet paa Gerlachs frygtelige Fransk. »Hr. Kaptajn,« stod der, »tilgiv jeg gør Dem saa megen Ulejlighed. De har været alt for god imod mig. Jeg tager Livet af mig. Gør ikke Forsøg paa at finde mig, jeg vil skjule mig godt.«

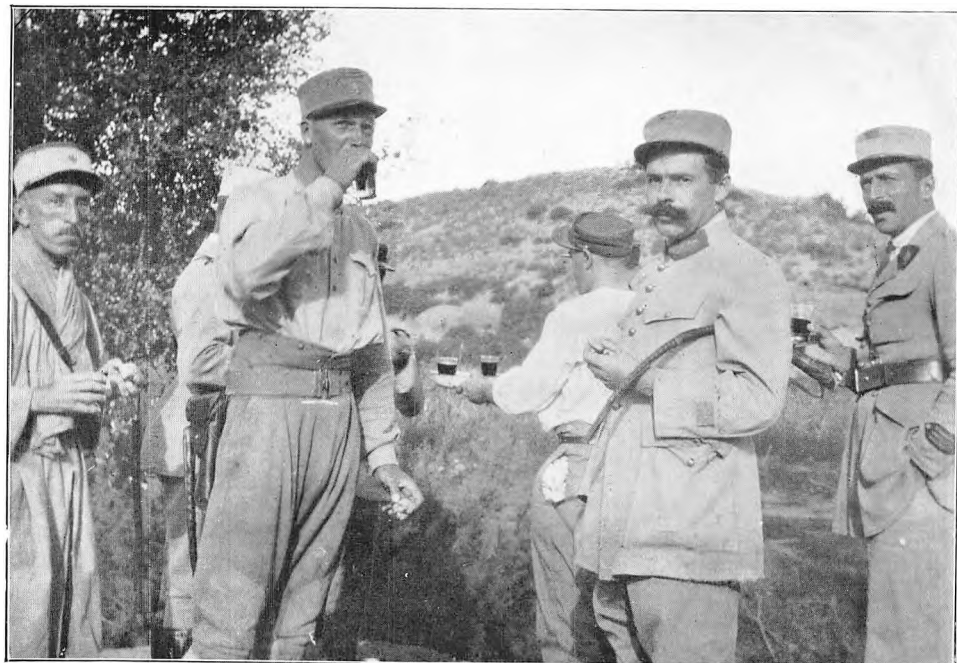
Min Anelse havde altsaa været rigtig. Jeg bandede mig selv, at jeg havde været saa dum at lade Gerlach blive alene tilbage og skyndte mig at underrette Politiet og Militæret, i det forfængelige Haab at

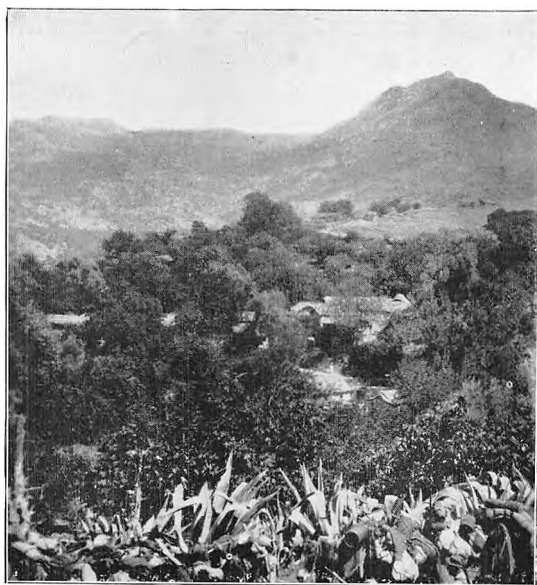
Min Kone og Søn køber Brænde. Rabat 1924.

Min Søn i min Have. Rabat 1924.

Jeg drikker et Glas Kaffe sammen med Officerer af Legionen. Mellem Atlas 1924.

En Landsby. Nordfronten 1924.

kunne forhindre, hvad der maaske skyldtes min Forsømmelighed. Jeg kunde have sparet mig Ulejligheden, trods alle Anstrengelser fandtes ikke Spor af Manden.

Tre Uger senere meddelte en Araber, der kom ridende ind fra Ørkenen, at han havde fundet Liget af en Legionær i Bunden af en Koksovn nogle Mil uden for Meknes. Jeg drog straks ud og fandt stakels Gerlach i sin bedste Uniform med Ordensbaand paa Frakken og en Kugle gennem Hovedet. Min Revolver var bleven stjaalet af en eller anden Indfødt.

IV

Det var altsaa i Foraaret 1923, at jeg meldte mig ved min Bataillon i Meknes. Nogle faa Uger senere fik vi Ordre til at rykke til Omegnen af Timhadir-Stationen, omtrent 100 Kilometer Sydvest paa, i Hjertet af Mellem-Atlas Bjergene. Der skulde vi beskytte Transporterne og de derværende Forsyningsbaser, idet man havde planlagt en Ekspedition senere paa Foraaret mod nogle fjerne Berber-Stammer, der endnu ikke havde underkastet sig det franske Regimente. Den Dag vi skulde afmarchere — Marchordren lød paa Kl. 12 $\frac{1}{2}$ — indbød Obersten Officererne til Frokost. Efter et fornøjeligt Maaltid mønstrede vi Folkene, der havde faaet deres Løn udbetalt samme Morgen, og saa dem staa og slingre i Geledderne. De havde købt Spiritus for deres sidste Skilling og var, saa godt som alle, haabløs fulde. Vant som jeg var til vore forholdsvis skikkelige Gardere, blev jeg forfærdet ved Synet af fulde Soldater stillet op til Parade; senere opdagede jeg, at sligt var ret almindeligt i Legionen. Jeg holdt Tand for Tunge, besteg min indfødte Pony, og med mine lange Ben næsten slæbende paa Jorden indtog jeg min Plads ved Siden af Major Büch-senschutz i Enden af Kolonnen.

Sikken en March det blev! Solen brændte ubarmhjertigt paa de alkoholiserede Legionærer, og før vi havde marscheret et halvt Dusin Kilometer begyndte Folkene at falde ud til højre og venstre. Majoren og jeg æggede dem til at fortsætte og stod snart af for at lægge et Par næsten bevidstløse Soldater over vore Sadler, som var de Melsække. Vi naaede endelig Bivouaken, hvor vi blev modtaget af vore fornær-

mede Oppassere, der var gaaet i Forvejen for at slaa vore Telte op. Gerlach, ædru og optændt af retfærdig Harm, foreholdt mig det usømmelige i, at en Officer gik, medens en uduelig Drukkenbolt red. Han trak Fyren ned af min Pony, skældte ham ud og sparkede ham og brugte hans Frakke til at tørre Sadlen af med. En sørgelig Forestilling!

Den Dags March gjorde Folkene ædru. Der var ikke mere Vin at faa, og den næste Morgen fortsatte vi mod Bjergene og slog Lejr om Aftenen ved El Hajeb. Landet vi marcherede igennem var vidunderlig smukt. Markerne var et Væld af mangefarvede, vilde Blomster som voksede i frisk Overdaadighed; foran os hævede Bjergene sig med deres Cedertræs klædte Skraaninger og kronet af skarpe Tinder, hvor Solens Straaler tegnede hvide og blaa Mønstre i den evige Sne.

Jeg skal her indskyde den Bemærkning, at de mauriske Tæpper er præget af Naturen paa det Sted, hvor de er vævede. I Lavlandet søger de indfødte Vævere at kappes med Naturens Farvepragt i deres Mønstre, medens de i Højlandene har Klippetindernes mørke Toner for Øje, hvorfor blaa, sorte og hvide Farver kendetegner deres Arbejder. Vis mig et maurisk Tæppe, jeg vil straks kunne sige, i hvilken Del af Landet det er vævet.

Den tredie Aften bivuakerede vi ved den politiske Station Azrou, hvor Major Neville, en Nevø af den bekendte General, havde Kommandoen. Her blev vi overfaldet af det frygteligste Tordenvejr, jeg nogensinde har oplevet. Temperaturen faldt 40 Grader; mørke Skyer trak sammen; Tordenen rullede ildevarslende, og det begyndte at hagle; Klumper som Dueæg trommede paa vore Telte. Lejren blev hurtig oversvømmet, ikke én havde en tør Trevl paa Kroppen, og vort Blod, der var udtyndet af Heden paa Sletterne, stivnede i vore Aarer. I to Timer led vi, saa holdt Uvejret op lige saa hurtigt, som det var kommet, og snart efter lyste Lejrbaalene i Mørket. Majoren gav Ordre til at uddele dobbelt Ration Vin, og snart begyndte Folkene at synge opmuntrede af Vinen og Baalene.

Det interesserede mig at se, hvorledes de forskellige Nationaliteter og Racer, hvorefter Legionen er sammensat, og som man under nor-

male Forhold er tilbøjelig til at se bort fra, i tunge og alvorlige Stunder søgte sammen til Værn eller til fortrolig Samtale. Denne Aften samledes Tyskerne om ét Baal for at synge deres Fædrelands Sange, fra et andet Baal lød Tonerne af en italiensk Baalsang og fra et tredje en spansk Fandango. Jeg gik rundt fra Gruppe til Gruppe, talte med Folkene, drak hist og her et Glas Vin med dem og spurgte til deres Befindende. Jeg skulde lige til at forlade et af Baalene, da en Stemme fra Mørket standsede mig.

»Taler Kaptajnen Engelsk?« lød den. Jeg svarede bekræftende og modtog Svaret: »Gud ske Lov! Det er første Gang i tre Aar, jeg har haft Lejlighed til at tale mit eget Sprog.«

Stemmen viste sig at tilhøre en ung Amerikaner, Hunter, som havde meldt sig ind i Legionen for at søge Eventyr. Jeg gav ham nogle engelske Aviser og Magasiner at læse og bad ham komme til mig i Ny og Næ, naar han havde Hjemvé efter sit Modersmaal. Senere paa Aaret, i Slaget ved El Mers (hvorom nedenfor) blev Hunter skudt gennem det ene Ben og sendt hjem som Invalid. Jeg har ikke mødt ham siden.

V

Efter at have forladt Azrou begyndte vi at klatre opad, og Vejret blev ligefrem koldt. Vi var nu i fjendtligt Land og var derfor nødt til at beskytte vor Fremmarch ved at udsende Avant, Flanke og Arrière-Garder.

Der skete imidlertid ikke noget, som kunde hindre Gennemførelsen af vor Plan. Med ømme Fødder, trætte og snavsede naaede vi Paaske-Lørdag den barske Bjergpost Timhadit, hvor vi blev nogen Tid, efter at den første Del af vor Opgave nu var gennemført.

Ligesom Azrou er Timhadit en politisk Post, det vil sige, at Posten er under Kommando af en detacheret Officer, hvis Opgave det er at organisere Folkene i de venligsindede Stammer, at afgøre Stridigheder mellem de indfødte Haandværkere og Køberne af deres Varer og i Særdeleshed med Takt at gennemføre den franske Ledelse, saa at de Indfødte kan blive venligsindede overfor Regeringen. Disse Poster er som Regel bygget af hvidtede Sten, omgivet med en Mur af samme

Materiale og undertiden yderligere værnet med Grave og Pigtraads-Forhindringer. De er beregnede paa at kunne modstaa en Belejring og kan kun tages med Artilleri.

Selve Posten Timhadit ligger paa en stejl Klippe, det yderste Frem-spring af et Slags Krater. Et øde, forblæst Sted, men taktisk set godt, da Posten behersker Dalen nedenfor. Ved Floden af Skraaningen ligger en Forsyningsbasis, og dette Sted valgte vi til Lejr. Kort efter vor Ankomst meldte en indfødt Tjener sig til Majoren med Frokost-indbydelse til Officererne fra Chefen for Posten, Kaptajn Redier. Majoren modtog Indbydelsen paa alles Vegne, og kort efter gik vi ind gennem Miniaturfæstningens tunge Porte.

Ubarberede, trætte og halvfrosne som vi var, blev vi imponerede ved at se Kaptajn Redier, som ulastelig paaklædt, med skinnende Støvler og stramt siddende Uniform modtog os ved Porten. Han saa nærmest ud, som skulde han til et fint Væddeløb, men — vi var de første hvide Mennesker, han havde set i over to Maaneder. Da vi kom ind i Kaptajn Rediers Hus, blev vi yderligere forbavset ved Modsætningen med den øde Natur udenfor. Her var en virkelig Dagligstue med dejlige Tæpper, smukke, gamle Stik paa Væggene og pragtfulde Mahognimøbler. Til denne fremskudte Post i et halv-barbarisk Land havde Redier ført Civilisationen.

I en smukt udstyret Spisesal satte vi os til et Maaltid, som Ritz ikke kunde have leveret bedre. Majoren komplementerede Værten for den udmærkede Mad; men Redier gjorde Undskyldning for det virkelig vidunderlige Maaltid ved at sige: »Det er kedeligt, mine herrer, at de ikke kom sidste Maaned, før jeg mistede min Kok,« og saa begyndte han at forklare, hvorledes denne Ulykke skete.

»Vi er fuldkommen sikre her, saa længe vi holder os indenfor Fortets Mure; men desværre maa vi jo ned ad Bjerget for at samle Brænde, og saa er vi udsat for Angreb af fjendtlige Stammer. Vi gaar altid ud mandstærke, men selv da kan vi blive tvunget til at kæmpe os igennem paa Hjemvejen. Ekkoet af et Skud gaar milevidt i disse Egne, og Berberne styrter til som Bier til Honning.

En Morgen i forrige Maaned hørte jeg Bøsseskud fra den Retning, jeg havde sendt Brændeholdet ud. Jeg fik min Hest sadlet, sam-

lede alle de kampberedte Folk og galoperede til Undsætning. Vi naaede Holdet, der var blevet overfaldet af en langt overlegen Styrke, og allerede havde flere saarede og dræbte. Faa Øjeblikke efter var vi fuldstændig omringede, og De kan tro, det var et Pokkers Arbejde at slippe tilbage til Fortet.

Efter vor Tilbagekomst mønstrede jeg Folkene og opdagede, at min Kok manglede. Jeg forhørte om, hvem der sidst havde set ham, og en af dem meddelte, at han havde set Kokken løbe ned ad Bjerget med Riffel i Haanden og to Patronbælter over Skulderen lige efter, at jeg havde forladt Posten. Fortvivlet udsendte jeg Folk for at søge, men de fandt intet Spor af min uvurderlige Kok.

Næste Morgen meddelte en af Folkene, at han havde set en Skikkelse kravle over Sneen langt nede ved Skovkanten. Jeg undersøgte Skraaningen i Kikkert og skelnede tilsidst en Mand, jeg kunde ikke se hvem; men han var aabenbart saaret og slæbte det ene Ben. Jeg sendte straks Folk ud for at hente ham, hvem han saa end var, og de vendte tilbage paa mindre end en Time med min Kok. Paa Grund af et Skud i Laaret den foregaaende Dag, var han blevet afskaaret fra sine egne og var ude af Stand til at følge dem paa Tilbagetoget. Af Frygt for at blive slagtet af Fjenderne havde han halet sig op i de underste Grene af et Træ, hvor han frysende og jævnligen besvimet maatte tilbringe Natten, da Fjenden først forlod Skoven ved Daggry. Om Morgenens forsøgte han saa at komme hjem og blev fundet af os. Jeg gjorde, hvad jeg kunde, for den stakkels Mand, sendte ham ned til Basis og lod ham faa den bedst mulige Pasning; men den Nat havde været for meget for ham. De amputerede Benet, men der var stødt Koldbrand til, og han døde faa Dage efter.«

Han sukkede og trak eftertænksomt paa Cigaretten. »En Pokkers god Kok var han!« sagde Kaptajn Redier.

ANDET KAPITEL

I

Vi blev i Timhadit til den 2. April, da vi fik Ordre til at marchere til Selghert med 2 Kompagnier af Legionen og en halv Eskadron Spahier. Det var Generalstabens Tanke at flytte en Del Forsyninger og Ammunition fra Timhadit til den fremskudte Post Aghbalou Larbi, fra hvilken Basis Foraars Ekspeditionen eventuelt kunde operere. Skønt en godt anlagt Vej strakte sig mellem de to Poster, vilde det være Galmandsværk at sende en Transport gennem Bjergpassene uden stærk Beskyttelse.

Da vi drog ud om Morgen den 2., sendte vi derfor Spahierne frem som Avantgarde og benyttede vore egne Folk til Flanke og Arrièregarde. Den foregaaende Nat var det begyndt at sne. Om Morgen trak en Snestorm op, men da vi havde hvilet godt, gik vi paa med godt Humør, skønt vi led en Del af Kulde. Vi var næppe naaet en Kilometer frem, før hvert Skridt blev en Lidelse. I Passene laa Sneen over atten Tommer dyb; Vinden hylede gennem de snævre Kløfter og blindede Mænd og Dyr med prikkende Isnaale. Spahierne sad af og trak Hestene, vore tungt læssede Pakmuler blev urolige og faldt. Vi trak Flankegarden ind for ikke at miste Folkene helt — en forfærdelig Dag!

Sent om Eftermiddagen naaede vi Selghert og fandt Posten som en fuldkommen Ruin. Naar undtages de fire, delvis forfaldne Stenmure og et utæt Skur, var der intet til at skærme os mod Vejret. Stormen rasede usvækket, og vi havde intet Valg, men maatte foreløbig blive hvor vi var. Majoren beordrede Køkkenet installeret i Skuret, Mulerne blev bundet mellem Pigtraadshindringerne og Murene, og Fol-

kene forsøgte at rejse deres Telte i det opkørte Mudder og Sne inden for Murene.

Teltslagningen faldt absolut uheldigt ud. Et Telt var næppe rejst, før et andet blæste om. Brændsel var der næsten intet af, naar undtages nogle faa Pinde, der blev benyttet i det midlertidige Køkken, hvor Gulvet var en Række Vandhuller. Til sidst lykkedes det dog Kokkene at faa Aftensmaden færdig — »Suppen« kaldes den i Legionen — skønt vi var sultne, havde vi dog ikke megen Glæde af at spise den. Skuret var fyldt af en saa gennemtrængende blaa Røg, at Kokkene maatte arbejde i Hold. Folkene stillede op, gik tøvende ind i Skuret og skyndte sig aandeløse ud igen for at spise deres kolde Mad ude i den rasende Storm.

Vi rejser lette i Legionen og er derfor ikke besværede med et rigtigt Feltkøkken. I hver Sektion (ca. 25 Mand) tager en Underofficer sig af Forsyningerne og tilbereder dem paa et aabent Ildsted. Om Morgen efter Reveille faar hver Mand en Kop sort Kaffe. Kl. 10 $\frac{1}{2}$ serveres »Suppen« — sædvanligvis Kød og Grøntsager kogt sammen. Kl. 5 $\frac{1}{2}$ kommer »Suppen« igen, og dermed er Dagens Maaltider færdige. Der er ingen Afveksling ved denne Kost, men den er som Regel rigelig og sund. Officererne gør vel i at holde godt Øje med Messerne, for det er ikke usædvanligt — navnlig i Garnisonerne — at Messersergenterne sælger af de udleverede Varer for at købe Spiritus.

Den Nat faldt Temperaturen 6° under Frysepunktet, og der blev kun liden Søvn for de vaade, forfrosne Folk, som ingen Telt havde og kun ét Tæppe hver. Vi turde ikke udstille Forposter om Natten, men stolede paa, at Uvejret vilde holde alle fjendtligsindede ligesaa meget i Ro som os selv. Var vi blevet angrebet, var det gaaet os ilde.

Den næsten Morgen Kl. 4 stod vi op og sendte en Deling til Aghbalou Larbi efter Brænde og Forsyninger. Majoren besluttede sig til at ride med for at telefonere til Hovedkvarteret og foreslog mig at følge ham. Vi sad op og søgte hen mod Vejen, da Majoren og hans Pony pludselig forsvandt i en Drive. Jeg steg af, og det lykkedes mig at hale ham ud af 6 Fod Sne, medens han bandede og galede paa flere Sprog og mindst fire Dialekter.

Vi gik atter paa, medens Stormen vedblev at rase, og naaede ende-

da vi ikke ønskede at miste Folk under dette Arbejde, udarbejdede vi en Plan, hvorefter det kunde udføres forholdsvis sikkert. Hver Morgen før vi rykkede ud, bragte vi Maskinkanonerne i Stilling og fejede Skoven med en regulær Spærreild. Ganske vist saa vi ikke Spor af Fjenden paa disse Tider, men hvis enkelte Snigskytter havde lusket rundt i Skoven, vilde det have været meget besværligt for dem at holde Stillingen. Desuden fortalte Spektaklet de omboende Stammer, at vi rykkede mandstærkt ud og ikke var lette at overraske. Naar Spærreilden blev hævet, rykkede Spahierne ud og dannede en fuldstændig forpostkæde; inden for denne væbnede Kæde kunde vi fælde vore Træer i Ro og Mag. Saa storslaaede Forberedelser vil maaske forekomme mangan uindviet Læser latterlige; dog tør jeg paastaa, at selv den mest uforfærdede Sjæl, naar han et Par Gange havde hørt Snigskytters Kugler pibe forbi sit Hoved, vilde gribe til lignende Midler for at beskytte sig og sine Folk. Der er ingen Stads ved at blive skudt fra et Baghold, og Dumdristighed har intet at gøre med virkeligt Mod — i Særdeleshed naar der staar andre Menneskers Liv paa Spil end ens eget.

III

Da vi havde hvilet et Par Uger, blev jeg sendt til Meknes med en Lastautomobil for at rekvirere nye Telte og andre Sager til Erstatning for det, vi havde efterladt i Selghert. Skønt det endnu var koldt, var Vejret dog faldet nogenlunde til Ro, og det blev fundet tilraadeligt at faa Bataillonen frem til Aghbalou Larbi i god Tid, før Expeditionen startede. To Kompagnier marcherede derfor til denne frem-skudte Post, medens et tredje blev sendt til Selghert, hvor det foreløbig skulde blive for at beskytte Transporterne.

Nogle Dage efter at Bataillonen havde slaaet sig ned i sine nye Omgivelser, ankom jeg til Aghbalou Larbi og opdagede, at Majoren havde fordelt Værelserne i Officerskvarteret saaledes, at jeg maatte op paa Loftet. Jeg fik mine Sager anbragt i et Rum lige over hans Værelse, og da jeg var træt efter den lange Rejse, gik jeg straks i Seng. Da min Oppasser vækkede mig næste Morgen, blev jeg bestyrtet og ærgerlig over at finde mine Tæpper bedækkede med Sne, som

var trængt ind gennem utallige Huller i Loftet. Gulvet lignede en Sne-mark, som den tændte Ovn hurtig fik smeltet. Situationen var temmelig ubehagelig. Jeg stod op, rystende af Kulde, og gik ned for at vaske mig, medens jeg gav min Oppasser Ordre til at sætte mit Telt op om Sengen. Jeg vilde da i det mindste sove tørt i Fremtiden.

Mit utætte Kwartér blev betragtet som en storartet Spøg i Messen, og ingen lo saa længe og saa højt som Majoren, da jeg berettede min Oplevelse. Men den næste Nat havde Lykken vendt sig. Sneen faldt atter og lagde sig paa mit skraa Telt, hvor Varmen fra Ovnen gradvis smeltede den. Ved Midnatstid blev jeg vækket af Majorens vilde Brøl — han havde vidunderlige Anlæg for at bande. Det viste sig, at Vandet var regnet gennem mit Gulv lige ned i hans Seng. Skønt jeg viste mig yderst deltagende, kunde jeg ikke lade være at mindes, hvordan min Foresatte havde moret sig over mit Uheld Natten før. Jeg foreslog et Kompromis, og derefter delte vi Værelset neden under.

IV

Garnisonslivet i Aghbalou Larbi var ganske fornøjeligt, særlig fordi vi alle betragtede det som det stille Vejr før Stormen. Foruden vore egne Tropper, var der ogsaa stationeret nogle Kompagnier af »Bataillon d'Afrique« og et Detachement af Spahier. Folkene morede sig sammen eller skændtes, som Hovedet stod paa dem, og Officererne, som havde fælles Messe, slog Tiden ihjel de lange Aftener med at drikke Te og Cognac, skændes venskabeligt over Bridge eller med at synge til Akkompagnement af Banjo eller Gitar, spillet af en ung Løjtnant Berger.

»Bataillon d'Afrique« eller som Folkene kalder dem »De glade«, er en Straffeafdeling, som ofte desværre af udenforstaaende forveksles med Fremmedlegionen. Bataillonens sammensætning af Forbrydere, som man giver Lov til at tjene som Soldater i Afrika i Stedet for at arbejde i Fængsler i Frankrig. Den rekrutteres ogsaa med Soldater, der har forbrudt sig mod de militære Love, for at de kan lære Disciplin, og Disciplin lærer de. De bliver sendt ud paa de værste Poster, udfører det haardeste og mest utiltalende Arbejde og faar haarde Straffe for

de mindste Brud paa Bestemmelserne. De fleste af Bataillonens Officerer er Corsicanere, som udvælges paa Grund af deres Dygtighed og Strengthed og vé den Soldat, der prøver paa at gaa imod de fastsatte Regler eller Ordre under deres Kommando. Paa den anden Side er Livet i Straffebataillon, efter hvad jeg har set, ikke meget værre end i andre Afdelinger, selvfølgelig under den Forudsætning, at man passer ikke at komme galt af Sted.

Spahierne derimod er de bedste og i Ydre absolut de pragtfuldeste Tropper, jeg nogen Sinde har set. Kommanderet af franske Officerer, sætter dette indfødte Kavalleri sin Stolthed i at være loyal og pligt-tro. Folkene er glimrende Ryttere, gennemgaaende gode Riffelskytter og i Besiddelse af den mest forbløffende Udholdenhed. Over den reglementerede Khaki-Uniform bærer de en skarlagenrød, flagrende Burnus, og denne i Forbindelse med Turbanen, som de bærer i Stedet for Uniformshue, giver dem en værdig og romantisk Fremtræden. Under Kampene i Mellem-Atlas og senere i Riff-Bjergene udmærkede disse glimrende Tropper sig ved mange Lejligheder. De ligefrem frydede sig ved at storme de stærkeste Stillinger og var fuldkommen vilde i deres hurtige Rytter-Angreb. Denne Iver over for Fjenden skyldes delvis, at der ingen Pardon vises, hvis de bliver taget til Fange. Berberne dræber altid deres Fanger, men til Spahierne gemmer de de mest udsøgte Pinsler, som deres grusomme og opfindsomme Hjerner kan udpønsse.

Vi blev i disse forholdsvis behagelige Omgivelser indtil Begyndelsen af Maj. En Morgen efter Frokost saa vi en Kolonne arbejde sig op ad den ujævne Vej til Posten og blev klar over, at Resten af vor Styrke var paa Vej til os. Under Kommando af Chefen for 6. Maroc-canske Tirailleur-Regiment, Oberst Callais, kom dette Regiment, nogle Batterier let Artilleri, endnu en Eskadron Spahier og det Kompagni af vor egen Bataillon, som var blevet efterladt i Selghert. Der kom hurtigt nyt Liv i den rolige Garnison. Udrustningen blev efterset og pakket, Ammunition uddelt og Bajonetter slebne. Oberst Callais kom med Ordre til at aabne Teghzeft Passet for Transport, saa at Ekspeditionen, fuldt forsynet, kunde debouchere paa Moulouya-Sletten, fra hvilken Stilling — den laa mellem Mellem- og Høje-Atlas — Operationerne skulde paabegyndes.

TREDIE KAPITEL

I

Den 8. Maj afmarcherede vi, og idet vi rykkede frem i to Kolonner, gik vi sydpaa til Teghzeft Passet, en snæver Passage mellem to mægtige Klipper i Mellem-Atlas. Her deployerede vi, idet vi sendte Spahierne forud, derefter forberedte vi Fremrykningen ved Spærreild og rykkede forsigtigt frem. Ganske vist ventede vi ikke Modstand, men da vi ikke ønskede at miste værdifulde Folk, tog vi samme Forholdsregler som under et virkeligt Angreb. Intet uventet forstyrrede vor Fremrykning, og ved Middagstid naaede vi Passets højeste Punkt, hvor vi fandt en gammel forladt Post. Her standsede vi for at hvile, vi var 7000 Fod oppe og havde den vidunderligste Udsigt. Under os laa den frugtbare Moulouya Slette, hist og her laa Kasbaher — en underlig Blanding af Kornmagasin og Fort; mod Syd ragede Høje-Atlas's ujævne Klippetoppe op mod Himlen. Og saa steg vi, ligesom Alexanders Phalanxer over Indiens Slette, ned for at sejre. De næste Par Dage havde Tropperne travlt med at føre Forsyningerne gennem Passet, medens jeg d. 12. fik Ordre til at melde mig ved General Poeymirau's Stab i Meknes. Jeg var ked af at skulle forlade Ekspeditionen netop, da det begyndte at blive interessant og tænkte ikke paa, at jeg som Stabsofficer vilde faa langt bedre Lejlighed til at overse hele Felttoget, end det vilde være mig muligt, om jeg forblev i Linien. Jeg skyndte mig imidlertid tilbage og meldte mig til Generalen med den mest tilfredse Mine, jeg kunde paatage mig.

General Poeymirau var den yngste Divisionschef i den franske Hær og var en glimrende Officer at tjene under. Han var en lille tætbygget Mand med graat Haar, graat Overskæg, spillende Øjne og ualmindelig godt syede Uniformer. Som Soldat var han Indbegrebet af

Elegance — hvad Englænderne vilde kalde »swanky« — men hans Manerer var ganske modsatte, han hørte til den strenge Type af Officerer, man finder i Afrika. Under Verdenskrigen havde Generalen tjent i Frankrig med de maroccanske Tropper indtil 1917, da han, efter at have været haardt saaret, blev sendt tilbage til Afrika og fik Kommandoen over Meknes Distriktet. De mange Aars Tjeneste i Marocco havde givet ham den intimeste Forstaaelse af de Indfødtes Sind, en Forstaaelse der satte ham i Stand til at føre og administrere de indfødte Tropper paa fremragende Maade.

Uden for Tjenesten var Generalen en meget indtagende Mand. Han havde Ry for at føre en udmærket og fordomsfri Husholdning. Han nød at gaa paa Café sammen med de unge. Han var en inkarneret Pebersvend; men hans Fester var de mest straalende i Marocco. I de Maaneder, jeg tjente under ham, saa jeg ham aldrig nedtrykt, men beundrede hans naturlige Frejdighed. Den eneste Ubehagelighed ved at tjene i hans Stab var, at han altid og ganske unødigt udsatte sig selv for Fjendens Ild og ventede, at vi skulde gøre det samme.

Jeg blev ansat som Forbindelsesofficer, et væmmeligt Arbejde i aaben Krig og som medførte, at man stadig skulde galopere frem og tilbage mellem de kæmpende Afdelinger. Vi blev to Dage i Meknes og kørte den 15. til Enjil, hvor Ekspeditionen var samlet og afventede vor Ankomst.

Jeg benyttede disse Dage til at lære mine Kammerater i Staben at kende og til at gøre mig fortrolig med det Arbejde, der ventede mig. Med Undtagelse af mig havde alle Stabens Medlemmer set en Del afrikanske Felttog og var udvalgt, fordi de havde særligt Kendskab til de Indfødtes Taktik. Stabschefen, Major Blanc, havde været 17 Aar i Marocco, medens Kaptajnerne De Lattre og Renoir, der var henholdsvis Operations- og Transport-Officerer, havde haft lignende Tjenestetid. Efterretningsofficeren, Kaptajn Le Fèvre, var maaske den værdifuldeste af dem alle. Han havde gjort Tjeneste i Aarevis i den politiske Sektion og vidste nøje, hvorledes Berbernes Hovdinger, Kaiderne, skulde behandles. Han kunde f. Eks. raade Generalen til at undgaa Kamp med en bestemt Stamme, for saa at angribe en anden, og derved tvinge den første til at slutte sig til os af Frygt for at

komme til at lide samme Skæbne som dens mere krigeriske Kammerater. Han kendte de forskellige indfødte Dialekter og fik sine Meddelelser ad mange hemmelige Veje. I et Land, hvor det er vanskeligt at skelne Ven fra Fjende, og hvor Spioner myldrer i ens egen Lejr — sælger Cigaretter og søde Sager om Dagen og om Natten fra Baghold skyder paa Teltene — i et saadant Land er en Mand som Kaptejnen uvurderlig. Det vidunderlige var, at han vidste, naar man kunde stole paa en Indfødt, og naar Meddelelser, enhver anden vilde have stolet paa, var falske.

Ekspeditionens Opgave var at trænge ind i en Egn, som kaldes La Tache de Taza, og underkue de berbiske Nomade-Stammer, som hærgede den Del af Landet. Gennem Tiderne var det — saa vidt vides — aldrig lykkedes at undertvinge disse Stammer. De tilbragte deres Tid skiftevis med landlige Beskæftigelser og med Røvertog mod deres mindre krigeriske, agerdyrkende Naboer, og de plejede med Lethed at slaa de Straffeekspeditioner, Sultanen til Tider udsendte. Høje, kraftige, udholdende og godt bevæbnede foretrak disse Folk Kampen fremfor nogen Art Arbejde. De kender hver Klippe og hvert Skjulested i Miles Omkreds, de kan leve utrolig længe paa en Haandfuld Dadler og lidt Vand og er ganske ligeglade, om de bliver slaaet ihjel, blot de faar Lov at myrde nogle Kristne først.

II

Da alt var klart, rykkede vi den 18. ud fra Enjil Nordøst paa til Lalla Mina. Efterretningssektionen meldte, at Stammerne indtog en stærk Stilling paa Højderne ved Bou Arfa, Nordvest for dette Punkt, og General Poeymirau bestemte at foretage en Rekognoscering, indtage Kampformation og angribe den 20.. Generalen lod Tropperne standse ved Lalla Mina og gik med sin Stab frem til Souiger, et højt Punkt hvorfra han rekognoscerede Fjendens Stilling. Vi saa, at han havde samlet en stor Styrke ved Bou Arfa længere oppe i Dalen, men at hans Flanker var godt dækkede af Højdedrag, der løb parallelle med vor Fremrykningslinie baade til højre og venstre. Generalen besluttede sig til at dele vor Styrke og angribe med to Kolonner — en

skulde gaa lige mod Hovedstyrken, den anden skulde tage sig af Fløjene. Vi vendte tilbage til Lalla Mina glade over at have lagt en Arbejdsplan.

Om Morgen den 20. rykkede vi ud før Daggrø. Omtrent Kl. 5 havde vi Føling med Fjenden og blev modtaget paa vor højre Fløj med en morderisk Geværild. Denne standsede for en Stund vor højre Flanke, men Generalen sendte et Bateria Femoghalvfjerds af Reserven frem for at drive Berberne ud af en Stilling, som kunde genere Centrums-Angrebet i høj Grad, hvis den blev holdt. Batteriet rykkede frem i susende Fart, dansende hen over den ujævne Grund, Hjulene skridende i de krappe Drejninger, Konstablerne klamrende sig til deres Sæder, medens Trainkonstablerne med muntre Tilraab drev deres Heste til endnu vildere Fart. Batteriet forsvandt i Taagen; vi frygtede for Resultatet, men et Par Minutter efter begyndte de at hoste, først langsomt, saa hurtigere, da de havde fundet Afstanden og skød for at ramme. Generalen, som havde ventet i Spænding, gav Ordre til Staben, og vi galoperede frem til Hovedangrebet.

Skydningen blev nu almindelig, og omsluttede os paa tre Sider. Vor Forspids havde naaet Foden af Fjendens Stilling, og en indfødt Bataillon blev sendt frem til Frontangreb. Den rykkede frem og blev standset et Stykke fra Fjenden, da en tæt Taage pludselig sænkede sig og udviskede alt. Generalen sendte Resten af Angrebskolonnen frem og beordrede mig til at bringe Forbindelse i Stand med den indfødte Bataillon.

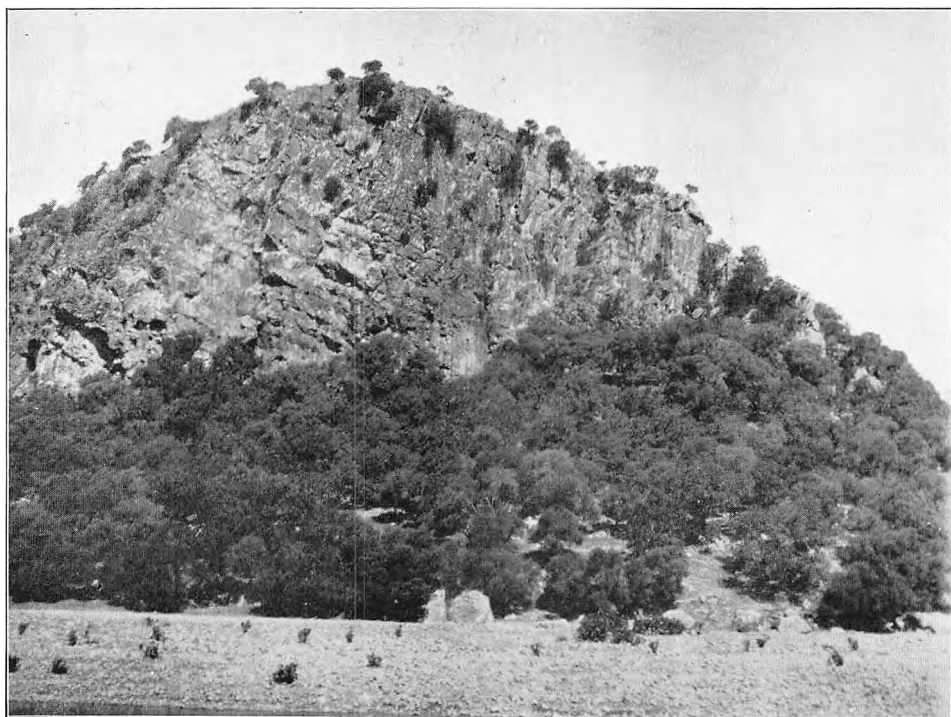
Jeg sporede min Hest, red efter Lyden af den svære Skydning og naaede endelig hen til Stillingen. Bataillonens Tab havde været frygtelige. De fleste af de franske Officerer var saarede eller faldne, Ammunitionen næsten opbrugt. Jeg fandt tilbage til Generalen, som i Mellemtiden var rykket helt frem til Ildlinien. Han gav mig Ordre til at finde Ammunitionskolonnen, faa fat i den første Reservebataillon, jeg kunde finde, og bringe begge frem til Forstærkning af Linien. Paa dette Tidspunkt kunde man daarlig se ti Fod i nogen Retning. Jeg gav min Hest Tøjlerne, bad til at den ikke vilde falde, og red ved et rent Lykkestræf lige ind i Ammunitionskolonnen. Min næste Opgave var at finde vor Reservebataillon. Jeg galoperede om-

Legionærer af mit Kompagni ved Suppen.

Løjtnanter i Legionen.

Et Klippeparti. Nordfronten 1924.

Mine Legionærer ved Suppen.

kring paa Maa og Faa og rendte med ét ind i min egen Legion-Bataillon, der spændt ventede paa Ordre. Jeg orienterede Major Büchsenschütz og raabte: »Deployer til højre for første Linie. Følg mig!« Han red straks frem og kommanderede sine Folk frem i Løb. Stadig ledet af Skydningen førte jeg Bataillonens næsten hen til Linien, og red frem for at faa Forbindelse.

Idet jeg red frem splittede et Vindpust Taagen i nogle Øjeblikke. Vore indfødte Tropper holdt tappert Stand, medens Berberne kravlede længere og længere frem, idet de benyttede sig af Taagen til at snige sig fra Klippestykke til Klippestykke, standsede nu og da for at skyde og gik saa frem igen.

Da Taagen løftede, afslørede den et sørgeligt Syn. Der var ingen Brescher i vor Linie, for Lig kan ikke skifte Stilling. Hist og her saa en saaret sig tilbage efter Ambulancefolk. Kampen blev ledet af en ung Løjtnant, lige fra St. Cyr. Han stod roligt paa en lille Høj, hans Hund sad ved hans Side. Alt det saa jeg. Da jeg begyndte at tale til Løjtnanten, druknede et vildt Skrig min Stemme. Knap tyve Meter fra os stod en Flok Stammefolk som sprunget op fra Jorden. De sigtede hurtigt og øste en frygtelig Salve ud over de stærkt decimerede Rækker. Løjtnanten faldt, gennemboret af et Dusin Kugler. Hunden løb haardt saaret rundt og snappede efter sit Saar. Jeg sprang af Hesten og lagde mig fladt ned.

Situationen saa alvorlig ud i det Øjeblik. Den indfødte Bataillon, der nu var uden Officerer, kunde ikke holde ud meget længere. Uden noget Haab om Held fo'r jeg frem for at tage Kommandoen af Frygt for at Bataillonens skulde vende om og løbe, hvis Fjenden gjorde Tegn til at angribe. Stammefolkenes vilde Raab lød over Skydningen, og jeg vidste, at de hidsede sig op til et Fremstød.

Men før de kunde komme i Gang, hørte jeg tunge Fodslag til højre. Kun nogle Skridt borte kom min Bataillon. Truende, tavs og hurtig rykkede Bataillonens frem med Major Büchsenschütz i Spidsen. Der lød ingen Hurraer, ingen Flag vajede; kun en Række khakiklædte, staalsatte Soldater som rykkede frem til deres vante Arbejde. Hist og her snublede en Mand, faldt fremover, vred sig lidt og laa stille. Ganske automatisk fyldtes hans Plads, og i kortere Tid end det tager

at fortælle det, var Bataillonen i Lag med Fjenden og Bajonetterne i Brug.

Paa vor Del af Kamplinien ophørte Skydningen, da Stammefolkene forsøgte at standse Legionens Fremrykning. De indfødte Tropper blev opmuntrede ved Legionens Tilstedekomst og løb frem for at angribe. Paa kort Tid var Stillingen taget og Fjenden paa Flugt. Andre Steder havde Kampen været heldigere. Stammefolkene havde faaet nok for den Dag, især da deres Rækker altid udtynedes stærkt, fordi de har for Skik at bringe deres saarede og faldne ud af Ildlinien. De spredtes hurtigt, idet de delte sig i mange Hold, og der var snart ingen Fjende at slaas med. Vi besatte Højderne, opkastede lave Klippemure til Beskyttelse og slog Lejr for Natten.

Franskmændenes Fremgangsmaade, naar de vil holde en taget Strækning, er simpel og virkningsfuld. Det er meget muligt, at de har lært det af Romerne, der gik frem paa samme Maade i Krigen mod Gallerne. Vi husker, hvorledes Romerne, efter at have vundet en Sejr, tog Værktøj i Haand og byggede en befæstet Stilling paa Slagsmarken. Naar saa Gallerne et Par Maaneder efter vendte tilbage med overlegne Styrker for at hævne deres faldne Kammerater, fandt de til deres store Overraskelse en befæstet By, hvor deres Lejr havde ligget. Barbarerne blev fuldstændig lammede af en saa systematisk Krigsførelse, de havde intet Valg, de maatte bøje sig.

Paa samme Maade bygger vi i Marocco, naar vi har slaaet en Stamme, en Række Sten-Blokhuse eller fremskudte Poster i deres Land. Disse faste Pladser, som lægges efter en bestemt Plan, og som kontrolleres og forsynes fra en Hoved- eller Nøglepost, kan kun bekæmpes med Artilleri. Lidt efter lidt vinder vi saa de Indfødte ved altid at behandle dem retfærdigt. Under Beskyttelse af vore fremskudte Poster vokser Gaarde op paa de frugtbare Skraaninger. Paa faa Aar skabes der forholdsvis fredeligt Agerland, hvor der tidligere kun var udyrkede Strækninger.

Jeg skal ikke her komme ind paa Fordele og Mangler ved denne Politik. Maaske er det godt for de Indfødte at blive beskyttet og holdt i Ave, maaske ikke. Hvad der vedrører os, og hvad der vedrører mig som Soldat, er at Systemet arbejder godt. Med denne Kæde af

fremskudte Poster, som er let bemanded, men strategisk stærk, kan Hæren trækkes tilbage til Arbejder andre Steder. Kun yderst sjældent er det lykkedes Stammerne at tage en af disse Poster — undtagen i Krigen med Rifferne.

Efter Bou Arfa tilbragte vi altsaa nogle Uger med at bygge Poster og Veje. I denne Periode kom en anden Ekspedition, som var udsendt fra Fez, til os, og disse Tropper blev ogsaa sat i Gang med Ingeniørarbejde. Med 600 Mand huggede og sprængte vi en Vej gennem Klipperne i Reciffa-Passet, hvorved det blev muligt for Lastautomobiler og svære Transportvogne at komme gennem Bjergene fra Fez og ned paa Moulouya Sletten. Vi byggede en befæstet Lejr paa Sletten neden for Bou Arfa, og der var ikke gaaet mange Dage, før den lignede en hel By. Alle Arter Lejrpaahæng omgav os: arabiske Købmænd der solgte slette Cigaretter og ikke stort bedre Dadler til Soldaterne, indfødte Kvinder som ikke var meget bevendt; Kaféværter som solgte Landvin i Skyggen af Skindtelte; Spioner som det var vanskeligt at kende; Tiggere som levede af, hvad vi levned; og Tyve som dolkede hverandre i Kampen om Kosterne. Der var en mærkelig Kolofrit over det hele, og det var en Afveksling i det ensformige Liv at drive ned ad den lange, krogede Teltgade, prøve et Glas Vin eller standse for at se en Fakirs eller en Jonglørs ivrige Forsøg paa at lokke nogle faa Sous fra de fattige Soldater. Det var morsomt om Dagen; men hvis en uniformeret Mand skulde vove sig ud i den Gade om Natten, vilde man aldrig høre mere til ham.

Den 7. Juni fik vi atter Marchordre; denne Gang skulde vi Nordøst paa mod Bou Khamouj, hvor Stammerne atter havde samlet en Styrke. Vi afmarcherede i en forfærdelig Hede — Termometeret viste 120° Fahrenheit Kl. 7 Fm. — og naaede 25 Kilometer frem den Dag; vi slog Lejr for Natten ved Ifkain, en Kasbah i Dalen fem eller seks Kilometer Syd for vort Maal. Vi blev hele den næste Dag ved Ifkain, medens vore Forsyninger blev ført frem af en Kamel-Karavane. Det var et ganske hyggeligt Sted, en Frugthave gennemstrømmet af en Bæk, i hvilken jeg tog mig en dejlig Svømmetur om Eftermiddagen. Om Natten fik vi Ordre til at angribe Kl. 5 Fm.

Da jeg om Aftenen gik fra Stabsmøde, stod jeg et Øjeblik stille

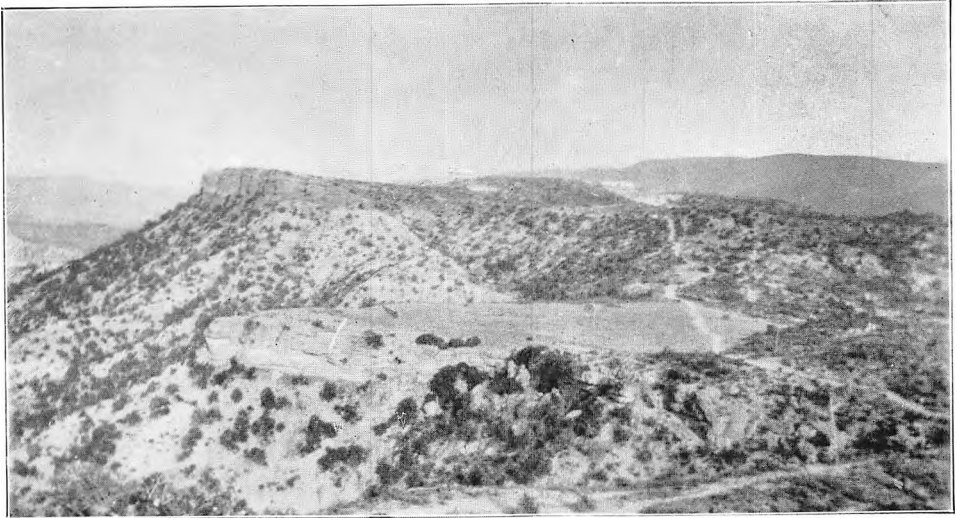
og saa i Retning af Bou Khamouj. Vore fremskudte Poster vekslede jævnlig Skud med Fjendens Spioner, og jeg tænkte over, hvad Modstand vi havde Udsigt til at møde den næste Dag. Hvor blev jeg ikke forbavset ved at se, at vi paa de tre Sider var omgivet af mægtige Baal. Senere fik jeg at vide, at Fjenden tændte disse Baal for at sige os, at han kendte vore Planer og var rede til at tage mod vort Angreb.

Præcis Kl. 5 formerede vi to Kolonner, deployerede og rykkede frem til Front-Angreb paa Bou Khamouj. I den graa Morgenbelysning blinkede Baalene muntert til os og syntes at lade haant om den Modtagelse, der ventede os. Vi rykkede hurtigt frem til Bredden af en lille Flod lige under Fjendens Stilling, da vor venstre Kolonne pludselig blev angrebet i Flanken. Min Legion-Bataillon, som blev angrebet af Fjendens Ild, stormede sine Angribere og splittede dem med Bajonetterne. Ekspeditionen naaede derefter heldigt over Floden og indtog en midlertidig Stilling ved Foden af Højen. Med Staben var jeg blevet paa den anden Side af Floden. General Poeymirau, der saa, at Angrebet hidtil var gaaet godt, bestemte, at vi trods Geværildten skulde spise Frokost, hvor vi var. Vor Hovmester kom med en tungt lastet Mule, som bar vor Proviant og Service, og for at det skulde gaa hurtigere, hjalp jeg ham med at aflæsse. Pludselig lød der et stærkt Smæld. Muldyret fo'r sammen og begyndte at stønne paa den mest hjerteskrærende Maade. En Kugle havde ramt den i Kæben og var gaaet helt gennem Knogler og Grime. Jeg ventede, at det stakkels Dyr skulde falde død om, men Hovmesteren tog sit blaa, uldne Skærf af, fløjtede stille og bandt Skærfet om de to gabende Huller. Saa fortsatte han med at pakke ud, og fem Minutter efter gumlede Muldyret tilfreds sit Græs. — Et højst mærkeligt Dyr!

Efter en hastig Frokost sendte Generalen mig ud for at undersøge, hvad der opholdt vor venstre Fløj, som aabenbart atter havde mødt Vanskeligheder. Jeg red over Floden, galoperede i Skudretningen og naaede netop frem i rette Tid til at se en Eskadron Spahier foretage en pragtfuld Manøvre. De var staaet af for at kæmpe til Fods, kort før jeg naaede frem, og havde lykkelig afslaaet et Angreb, da en ny Styrke Indfødte stormede vort Infanteri nogle Hundrede Meter længere fremme. De svang sig i Sadlerne og fo'r af Sted i susende Galop,

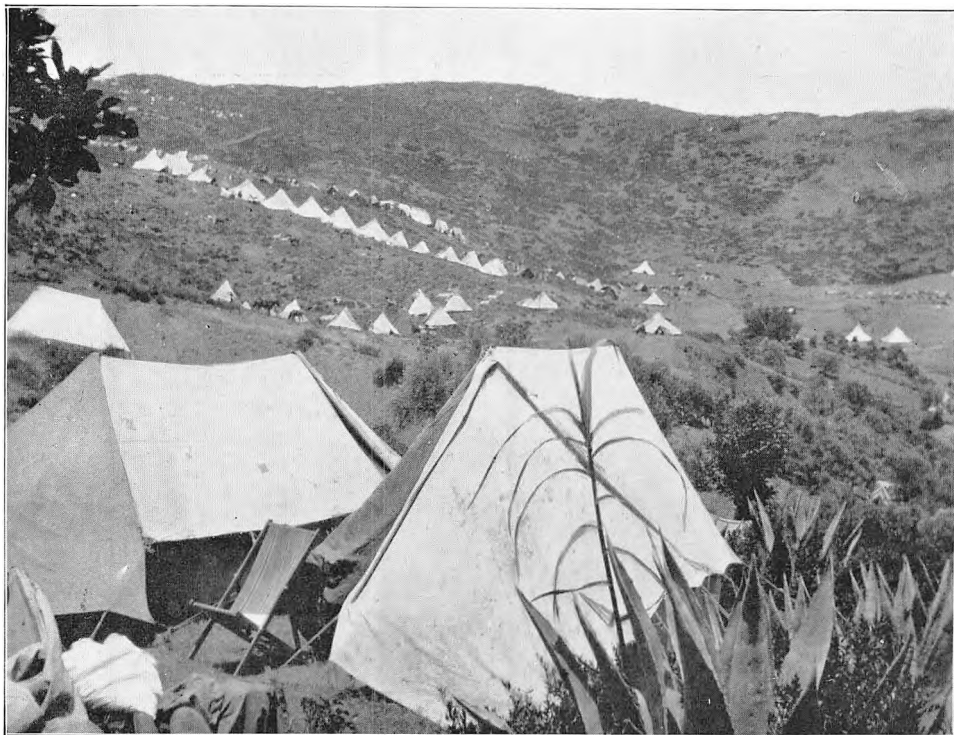
Legionærer holder Hvil.

Vore Poster i Mellem Atlas 1924

En Post i Mellem Atlas hvor jeg tilbragte 3 Uger i 1924.

Fra Nordfronten 1924. Mit Telt med Stolen.

næsten før jeg kunde dreje Hovedet. Halvvejs fremme blev deres Førers Hest skudt under ham og han tumlede til Jorden. Men han var uskadt, sprang op og sendte dem frem. De galoperede saa tæt ind paa Fjenden, som det klippefulde Terræn tillod, sad atter af og stormede, uden et Øjeblik Standsning, Fjenden, som et Par Minutter før havde givet det indfødte Infanteri nok at bestille.

Imidlertid havde vort Frontal-Angreb haft ganske god Fremgang. Fjendens Stilling paa en Bjergkam, lidt under den sydvestlige Ryg af en lang Bjergkæde, var udsat for Trommeild fra vore Kanoner, der yderligere understøttedes af Maskingeværer og Rifler. Vi kunde se, at det næppe vilde vare mere end en Time, før de blev nødt til at gaa tilbage. Til venstre for Hovedstillingen var der imidlertid en stejl, skovbevokset Høj, som hævede sig 3 à 400 Fod over Terrainet. Det forekom Generalen mærkeligt, at de Indfødte ikke skulde have besat denne dominerende Højde, og dog havde den under hele Kampen tavs, overlegen og streng skuet ned paa Menneskenes smaalige Strid. Om den nu var tavs eller ikke, anede Generalen Uraad og sendte, for at være paa den sikre Side, en indfødt Bataillon paa Rekognoscering. Den gik hurtigt frem, deployerede og forsvandt mellem Cedertræerne.

Det første Kvartertid skete der ikke noget, men saa aabnede de skjulte Berber-Skytter Ilden paa Angriberne med et Brag. I det tæt bevoksede Terrain kunde de omgaa vore Folk uden at blive set. De sendte en Regn af Kugler over dem, dræbte eller saarede straks de franske Officerer og tog Modet fra den fremrykkende Styrke.

Uden Officerer blev de indfødte Tropper straks som en forvildet Hjord. Hvor de vendte sig, mødte de Geværild. Forbindelsen mellem Delingerne var umulig i Skoven; Folk blev paa alle Sider slaaet ned af de usynlige Staal-Hagl; Angrebet blev et Tilbagetog, Flugt, Slagteri. Bagholdet var en veritabel Succés.

Dette fik vi først senere at vide. Vi undersøgte Skraaningene i vore Kikkerter og Støjen sagde os, at der blev kæmpet haardt. Noget efter begyndte vore Soldater at komme ud af Skoven, først enkeltvis, saa parvis og i smaa Grupper, der instinktmæssigt trykkede sig sammen for at værne sig — til tvivlsom Nytte under saadanne Forhold. Snart

løb de henimod os og kastede rædselslagne deres Vaaben for at komme hurtigere frem. Tilbagetoget var en Katastrofe. Senere viste det sig, at de havde 70 dræbte og 228 saarede.

Medens alt dette foregik, havde vor Hovedstyrke taget Centrumsstillingen med Bajonetten. Stammefolkene ligesom smeltede for vort Angreb og bar deres Saarede og de fleste Døde med sig. General Poeymirau var imidlertid skuffet over vort Uheld paa venstre Fløj, især fordi den stadig besatte Høj beherskede vor egen Stilling; han sendte derfor en Bataillon af Legionen frem til Angreb.

Ulig andre berømte Organisationer, jeg har hørt omtale, tager Legionen sine Hverv med passende Alvor. Alene de stærke Modsætninger i Maroccos' Klima er nok til at vænne Folk af med utilbørlig Letsindighed, og det er ikke morsomt at blive skudt fra et Baghold af Fjender, som det er næsten umuligt at faa fat i. Rykker Legionen frem i tynde, spredte Linier, gennem tungt Sand, over hede Klipper, ender det fortvivlende ofte med, at man intet finder, efter at man har mistet en Officer et Sted, en Mand et andet. Derfor er Fremmedlegionen noget haard i sine Metoder. Legionærerne er rent ud sagt professionelle. For dem er det ikke Hæderen; de kæmper og lider ikke for Fædrelandet. De er de fortabte Faar; men deres Hjerter er Løvehjerter.

Derfor rykkede Legionen ind i Skoven tavs og sikker, rolig i Bevidstheden om, at ingen Indfødte nogen Sinde havde kunnet modstaa Legionens direkte Angreb. Der havde været en Standsning i Skydningen, antagelig fordi Berberne havde holdt inde for at plyndre en Falden. Nu blev Skydningen atter voldsom, idet Stammefolkene rasende søgte at standse vor Fremrykning. — Vi kunde intet se, men snart sagde en regelmæssig Trommeild os, at vore Folk var standsede og havde optaget Ildkamp. Vi hørte ingen Raab, selv Maurerne glemte at raabe, og dog sporede vi vore Troppers Fremgang ved, at Fjendens Ild gradvis tog af. Snart efter sendte Generalen mig frem for at undersøge Forholdene. Jeg red hen til Højen og fandt den besat af Legionen.

Vi havde dog atter lidt svære Tab, og man fandt det ikke tilraadeligt at forsøge at holde Stillingen Natten over. Da vi nu havde vist

Fjenden, at vi kunde drive ham ud, naar vi vilde, lod vi Bataillon en gaa tilbage til Hovedstyrken og arbejdede haardt for at lave en befæstet Lejr, før Mørket faldt paa.

Den stenede Grund gjorde det umuligt at grave Løbegrave, derfor byggede vi lave Mure af Klippestykker til vor Beskyttelse. Medens vi arbejdede, sneg Stammefolkene sig atter ind paa Bøsseskuds Afstand af os, idet de stadig fandt Dækning i det ujævne Terrain. Vi kunde ikke se dem, og kun et samlet Angreb kunde drive dem ud. De fik hurtigt Lejren omringet, samlede sig særlig paa den forladte Høj, og fra deres omhyggelig skjulte Stillinger overøste de vore Telte med en nervepirrende, trættende Ild.

Det var smaat med Søvn den Nat. Vore egne Maskingeværer svarede Fjenden med en vedholdende Ild, der i Virkeligheden var mere generende for de udmattede Tropper end Lyden af Fjendens Kugler i Ny og Næ. Ganske vist blev en Del saaret; men Berberne er heldigvis for os ikke særlig gode Skytter, saa en Del af deres Ild gik for højt og peb uskadelig hen over Lejren eller gik gennem Toppen af Teltene, hvor de kun sjældent gjorde alvorlig Skade. For sent forstod vi, at vi burde have holdt Højen for enhver Pris, og at vi ikke vilde blive fri for den vedholdende Skydning, før vi atter havde taget den.

Næste Dag — den 11. — var Rastdag; det vil sige, at alle Mand arbejdede haardt paa at forstærke Lejren og bringe Ammunition frem. Den uopholdelige Skydning holdt os i en nervøs Spænding, og Generalen besluttede derfor at tage Højen tilbage den næste Morgen ved Daggry. Tre Batailloner blev udset til dette Arbejde, min egen Bataillon skulde danne Centrum, og jeg skulde følge med paa Stabens Vegne.

Kl. 4.30 Fm. samledes Styrken i al Stilhed i Morgendisen; der maatte hverken tales eller ryges. Kommandoen »Bajonet paa« blev hvisket og den sagte Raslen kunde knap høres tolv Meter bort. Vi haabede at overraske Fjenden og derved skabe Forvirring og undgaa for svære Tab. Vi følte nu atter en vis Spænding den Morgen — jeg gjorde det i hvert Fald — for vi havde en Fornemmelse af, at Berberne til Trods for vor Forsigtighed, var klar til at tage imod os. Kl. 4½ Fm. kan være et meget godt Tidspunkt for et overraskende Angreb, men ikke saa godt for Aanden i en Styrke, der skal sendes i Ilden.

Fremrykningen begyndte imidlertid lovende, og vi var snart et godt Stykke oppe paa de skovklædte Skraaninger. Der havde ingen Skydning været i et Par Timer — Maurerne maa vel ogsaa sove til Tider — og intet tydede paa, at det var andet end en Øvelsesmarch eller en Træfældnings-Ekspedition. Vi haabede at komme tæt nok ind paa Fjenden til at optage Nærkamp og derved undgaa en langvarig Gevær- og Maskingevær-Kamp; og for en Gangs Skyld lykkedes det os at undgaa hans sædvanlige Agtpaagivenhed.

Vor Fortrop var mindst 100 Meter fra Toppen, før Fjenden opdagede os. Saa begyndte de en vild Skydning, der ingen Skade forvoldte, og vi stormede Toppen uden at skyde. Et Øjeblik efter var vi ved deres Brystværn, som Legionærerne sprang over og derefter paafulgte et frygteligt Blodbad med Bajonetterne. De to Flankebatalioner sluttede hurtigt op og sprængte med Haandgranater de Grupper, der ikke vilde overgive sig eller flygte. Angrebet var lykkedes fuldstændigt, og efter fem, seks Minutters Haandgemæng var Stammefolkene paa Flugt. Saa snart de var sprængt, var det panisk Flugt. De fo'r ned af den modsatte Skraaning og ud paa Sletten, hvor de kom under Ild fra vore Kanoner, der overøste dem med en hurtig og nøjagtig Ild fra deres Stillinger paa Højderyggen. Spahierne forfulgte dem rasende, men blev snart kaldt tilbage af Generalen, der ikke ønskede, at de i Begejstring over vort Held skulde fjerne sig for langt fra vor Basis.

Man kunde efter vor Sejr vente, at Stammernes Magt var brudt, at de paa dette Tidspunkt havde faaet nok af en saa ødelæggende Krigsførelse. Uheldigvis for os kæmper disse krigerske Bjergfolk ikke efter civiliserede Folkefærds Love og Regler. Naar de føler Nederlaget i Luften, trækker de sig som Regel hurtigt tilbage og spredes i en Snes forskellige Retninger, saa snart de er uden for Skudvidde. De betragter ikke denne Taktik som nedværdigende, og det gaar heller ikke op for dem, at de har lidt Nederlag. De elsker Kampen; men de tager det som det passer dem, drager hjem naar det passer dem, blot for at komme igen og ulejlige os ved en anden passende Lejlighed. Denne Krigsførelse stemmer selvfølgelig med Berbernes Natur og Egenskaber. I kendte Egne er en Berber lige saa god som fire eller

fem europæisk uddannede Soldater af den simple Aarsag, at han ikke bekymrer sig om Forsyninger og ikke er tvunget til at arbejde fra en fremskudt Basis. Hans System er simpelt, billigt og virksomt; han faar alle nødvendige Oplysninger mundtligt; er han sulten, gaar han hjem for at spise, er han træt — for at sove.

Vi kendte alt dette og var derfor ikke overraskede, da Skydningen atter begyndte om Aftenen. Vort næste Hverv var at etablere et System af Poster i Bou Khamouj Sektoren. Vi modtog Ilden som noget, der tilkom os, og besvarede den med Sindsro, medens vi glædede os til den Dag, vi atter kunde faa Lejlighed til at komme i Lag med disse kedelige Fyre, der prikkede til os, medens vi arbejdede.

FJERDE KAPITEL

I

Arbejdet ved Bou Khamouj holdt os i Aande indtil den 21. Juni. I denne Tid var vi næsten ustandselig under Ild, hvilket var saa meget mere irriterende, som vi var ude af Stand til at gøre Gengæld. Stammefolkenes Maal er at skaffe sig Vaaben og Ammunition; derfor overfaldt de næsten daglig vore smaa Arbejdsstyrker, idet de pludselig sprang frem bag Klippestykker og skød paa nært Hold, hvorefter de gik paa med Knive for at gøre det af med de Saarede og tage deres Vaaben og Ammunition. Det blev altid gjort i en Haandevending, og saa forsvandt de igen mellem Klipperne bort fra Straffen.

Vaabentyveriet blev saa galt, at vi endog mistede Vaaben fra Teltene om Natten. Om Dagen hang Lejrpaahænget — i hvilket der utvivlsomt var mange af vore Fjender — rundt om vore Forpostlinier og solgte de sædvanlige Cigaretter og Dadler. Ved Solnedgang drog de op i Højderne og begyndte at skyde. Undertiden sneg saa nogle Stykker af dem sig forbi vore Skildvagter om Natten — de har en vidunderlig Evne til at bevæge sig lydløst — listede ind i et Telt, stak de sovende Soldater ihjel og stjal deres Rifler. Tilsidst fandt vi paa at lade hver Sektion svøbe sine Vaaben ind i en Presenning og begrave dem, før de lagde sig til at sove. Graven blev dækket med løs Jord og Folkene lagde sig over dem.

De indfødte Kvinder samlede sig rundt om Lejren efter Solnedgang. De var, om mulig, endnu mere blodtørstige end Mændene og gjorde Natten uhyggelig ved deres Skrig, Forbandelser og Trusler om Hævn. En Yndlingsadspredelse for dem er at raabe til de indfødte Tropper og opfordre dem til at svige de forhadte Vantro og at true dem

med alle Slags modbydelige Pinsler, hvis de ikke gør det. Deres Raab gør os ingen Skade, da de indfødte Tropper som Regel er loyale. Det er imidlertid et Faktum, at Kvinderne piner Fangerne, og at de hjem søger Slagmarkerne efter Mørkets Frembrud og mishandler de Saa rede, som vi har været saa letsindige at efterlade.

Berberne følger den Regel først at pine og saa at dræbe alle Fanger eller Saarede, som falder i deres Hænder, skønt de nu og da lader en Mand slippe med at blive kastreret. Vore Folk er selvfølgelig ganske paa det rene med den Skæbne, der venter dem, hvis de tilfældigvis bliver efterladet levende paa Slagmarken; og det er kun, naar en Mand bliver overfaldet, at han lader sig tage levende. Som Kipling siger: »Der er altid en sidste Patron til at snyde Bødlerne med.«

Franskmændene er ofte — og jeg tror uretfærdigt — blevet beskyldt for unødigt Slagteri i Krigen mod de Indfødte. Jeg havde troet, at de fleste Mennesker efter Verdenskrigen var klar over, at Slag er noget forskellige fra Sportsstævner, men det er aabenbart ikke Tilfældet. I hvert Fald kan jeg forsikre mine Læsere, at det er næsten umuligt at tage en Berber til Fange. Jeg har set mere end en villedt Samaritan forsøge at udstrække Hjælpen til en saaret Berber, kun for at blive stukket ned eller skudt for sin Ulejlighed.

Alle ved selvfølgelig, at Muselmændene tror, det er en særlig velbehagelig Gerning i Allahs' Øjne at dræbe en Kristen; at enhver dræbt Kristen betyder en Houri i Paradiset. Derfor har enhver døende Stammemand alt at vinde og intet at tabe ved at slaa et Par ekstra Franskmænd ihjel. Hvis den Saarede er i Stand til at sigte, vedbliver han at skyde, indtil hans Ammunition er opbrugt, eller til han dør. Hvis man bøjer sig ned for at tilbyde ham Vand eller anden Hjælp, tager han Tilflugt til sin lange Kniv. Jeg har set en af mine egne Folk blive dræbt paa denne Maade af en Mand, der var saa haardt saaret, at Anstrengelsen ved at jage Kniven ind gjorde det af med ham. Derfor plejer vi ikke at tage Fanger eller at hjælpe de Saarede, med mindre vi er fuldkommen sikre paa, at de er ubevæbnede. Jeg er overbevist om, at enhver Hær under saadanne Omstændigheder vilde følge samme Regler.

Vi havde som sagt afsluttet vort Arbejde den 21.. Næste Morgen

brød vi Lejren af og marcherede Nordøst paa mod Athea — til stor Glæde for Stammefolkene.

Det var atter meget varmt, saa varmt, at Folkene faldt som Fluer paa Marchen. Ved Middagstid blev vi nødt til at gøre Holdt i fire Timer, da det var umuligt at fortsætte, saa længe Solen brændte saa ubarmhertigt. Hvis det var muligt, vilde vi søge at naa ind paa Kampafstand af Berbernes Støttepunkt, El Mars, før Natten for at undgaa Anstrengelserne ved at maatte befæste en Lejr, som man skulde rykke ud af næste Morgen. Derfor rykkede vi hurtigt frem, til Trods for at Solen endnu varmede og naaede vort Maal Kl. 8 om Aftenen.

Paa Marchens sidste Timer var der begyndt at trække Skyer sammen, og nu spillede Lynene paa de omliggende Fjeldtoppe, medens Tordenen rullede ned ad Dalen og ekkoede og genekkoede som selve Helvedes Artilleri. Pludselig brød Uvejret løs, netop som vi var ved at slaa Telt i det tiltagende Mørke. Paa et Øjeblik var alt Forvirring. Det var som havde Skybruddet valgt os til Offer, og før det havde raset ud, var 8 Mand af en indfødt Bataillon blevet dræbt af Lynet.

Lige saa hurtigt Stormen havde ramt os, lige saa hastigt var den trukket over, og efterlod en træt, vaad og modløs Styrke. Lynulykken skabte nogen Utilfredshed mellem de indfødte Tropper, idet de i deres Overtro antog, at deres Kammeraters Død skyldtes Allah's Vrede, og at han vilde straffe dem, fordi de deltog i dette Felttog. Dagen før en Kamp er et saadant Angreb paa Troppernes Moral ingen Spøg. Der var derfor mange bekymrede mellem Officererne, da man senere paa Aftenen samledes for at planlægge Angrebet den næste Morgen.

Byen El Mers ligger i den nordligste Ende af en smal Dal, er omgivet paa tre Sider af stejle Skraaninger og var Hovedstøttepunktet for alle Stammerne i denne Del af Mellem Atlas. Vi vidste, at Kampen om Besiddelsen af Byen vilde blive den vigtigste i hele Felttoget, fordi de Indfødtes Modstand vilde være brudt, naar den var i vor Besiddelse. Da Generalen forudsaa, at selv en midlertidig Standsning af vort Angreb kunde blive alvorlig, og at enhver Udsættelse vilde hjælpe Stammefolkene til at styrke deres Stilling, besluttede han, at der ikke skulde hviles den næste Dag.

Troppetransporter. Mellem Atlas 1924.

Legionærer transporterer Sten til Brobygning. Mellem Atlas 1924.

Legionærer laver en Vej. Nordfronten 1924.

En Lejr paa Nordfronten 1924.

Gode Soldater holder af at brumme. Og Legionen er den aller værste til at brumme, naar der ikke er noget alvorligt paa Færde. Men da Legionærerne den Aften fik at vide, at de skulde lede Angrebet den næste Morgen, spildte de ingen Tid med Snak, men gik rolig i Gang med at bringe deres Udrustning i bedst mulig Orden. Maaske skyldtes det Træthed, maaske at de havde hørt Rygter om, at man kunde vente Besværligheder med de maroccanske Tropper. I hvert Fald varede det ikke længe, før de søgte at faa den Søvn de kunde og overlod de andre Dele af Styrken til at følge deres Eksempel eller ikke, som det passede dem bedst.

Vi startede ved Daggry og rykkede som sædvanlig frem i to Grupper i den Hensigt at rense de flankerende Høje og derefter svinge ind mod Byen og drive alle de fremskudte Grupper foran os. Paa venstre Fløj, hvor Spahierne førte, mødte de næsten øjeblikkelig Modstand. De rykkede frem gennem frugtbart Land, hvor yppige Græsgange vekslede med bølgende Korn, der voksede næsten skulderhøjt, og Fjenden viste, at han vilde sælge Frugten af sit Arbejde dyrt. Det er selvfølgelig ærgerligt, at man skal være nødsaget til at nedtrampe Sæden, men Spahierne havde intet Valg, da de kunde indse, at Stammefolkene skjulte sig bag Straaene — og de fik Ret.

De begyndte med at skridte Hestene, som syntes at forsvinde, da de rykkede ind i Kornmarken, og saa satte de i rask Trav, da Fjenden aabnede Ilden. Afstanden var endnu temmelig lang, saa det var sjældent, at det stolte Syn af disse Ryttere med de røde Burnusser blev skæmmet af et Fald. Men det varede ikke længe før Afstanden formindskedes, og man saa Mand efter Mand falde af Hesten og de herreløse Heste løbe rundt og skabe Forvirring, og vi saa i vore Kikkerter, at Officererne gav Ordre til at gaa paa.

Infanteriet fik nu Ordre til at følge Spahiernes Angreb, og Batalionerne paa venstre Fløj gik frem i Løb. Nogle faa Minutter senere var de i Kamp i rette Tid til at drage Fordel af Rytteriets Indhug, men ikke i Tide til at frelse Rytterne for svære Tab. Dette kombinerede Angreb havde taget saa haardt paa Stammefolkene, at de veg tilbage, og Angrebet paa Byen fra denne Side var gaaet langt bedre, end vi havde turdet haabe. Før jeg red over til højre Fløj, opdagede jeg

imidlertid, at alle Officererne i Spahi-Eskadronerne var enten faldne eller saarede.

Paa dette Tidspunkt opdagedes det, at der var noget galt fat paa vor højre Fløj, og jeg blev øjeblikkelig sendt af Sted for at undersøge Forholdene. Jeg steg af Hesten et godt Stykke bag Ildlinien og gik frem med Benyttelse af al den Dækning, jeg kunde finde og naaede endelig en af Legionens Batailloner, som var bleven naglet til Jorden paa Kanten af en lav Høj. Jeg var straks klar over, at Stillingen var alvorlig. Paa Grund af Terrainforholdene kunde Bataillonen hverken komme frem eller tilbage uden uforholdsmæssige Tab, medens samtidig Stillingen paa Højen var stærkt udsat, da Fjendens Skytter havde den fuldstændig under Observation fra en godt beskyttet Position i højere Terrain. Jeg saa mig om efter Bataillonschefen og saa ham i Færd med at forsøge paa at bringe et Maskingevær i Stilling. Jeg slængede mig hen til ham, men før jeg kunde faa ham i Tale, blev han skudt.

Den eneste Løsning var aabenbart at sprænge Fjenden ud bag hans Brystværn, derfor sendte jeg tre Løbere tilbage ad forskellige Veje med Ordre til at bringe et Bjerg-Batteri frem. En af Folkene blev truffet, før han havde løbet halvtreds Meter, men de to andre forsvandt bag en Bakkekam bag os, og jeg aandede friere.

Det lykkedes endelig Folkene at faa deres Maskingevær opstillet, (de havde været nødt til at arbejde i liggende Stilling, da der ingen Dækning var) og en ung Korporal rejste sig for at tage Sigte. Han var knap kommet op, før han faldt, gennemboret af Kugler. Uberørt forsøgte en anden af Besætningen, om han havde bedre Held, men han led samme Skæbne, før han havde fyret et eneste Skud. Stamme-folkene var godt indskudt, og vilde ikke tillade det Gevær at tage Affære.

Jeg var imidlertid kravlet hen tæt bag Geværet. Skønt de overlevende af Besætningen var rasende og kun altfor villige til at løbe Risikoen, indsaar jeg det unyttige i at miste flere Folk ved at skyde fra denne Plads og gav derfor Folkene Ordre til at kravle frem, tage fat i Trefodens Ben og slæbe Geværet tilbage til et Sted, hvorfra det kunde bæres til en bedre dækket Stilling nogle faa Meter til

højre. Det lykkedes uden Tab, og vi var snart klar til at gøre et nyt Forsøg.

Denne Gang spurgte jeg efter frivillige til at skyde, og da alle var villige, valgte jeg selv en Mand, en gammel Legionær, som jeg vidste forstod at benytte Terrainet. Han naaede Geværet og hævede sig langsomt, næsten umærkeligt op for ikke at tiltrække sig Fjendens Opmærksomhed ved en pludselig Bevægelse. Han maa have haft Staalnerver. Denne Gang troede jeg, det skulde lykkes. Skytten var paa Plads. Han tog sit Sigte. Om et Øjeblik skulde vi høre det første Smeld, det skarpe ta-ta-ta-ta-ta, som vilde forøge vor Skydeevne med 50 Geværer. Saa ramte de ham — — —

Det var deprimerende. Et eneste Maskingevær vilde have været en mægtig Hjælp for Bataillon. Alene den moralske Virkning af et automatisk Vaaben er enorm, for ikke at tale om den store Skade det kan forvolde Fjenden. Jeg vendte mig atter til den udtyndede Besætning og udvalgte en ung Dansker til at gøre Forsøget. Han smilede muntert til mig og sagde: »Her kommer lille Danmark.« Jeg havde selv den samme Følelse og var tilbøjelig til at opgive det hele. Den unge Mand gik imidlertid straks frem, og før vi kunde stoppe ham, rejste han sig op og gik roligt hen til Kanonen, ganske som om der ikke laa en Snes Riffelskytter og gjorde deres bedste for at skyde ham ned. Vi tænkte selvfølgelig, at det skulde være ude med ham et Øjeblik efter; men idet han satte sig ned i Skydestilling sprang en Granat over Fjendens Brystværn, saa atter en og en til i hurtig Rækkefølge. Bjergkanonerne var ubemærket af os kommet i Stilling paa Bakken bag os og havde grebet ind i Kampen.

Saa aabnede Maskingeværet Ilden og tvang Berbernes Hoveder ned. Til venstre for os greb endnu et Maskingevær ind; Bjergbatteriet, der skød med Sprænggranater, anbragte sine Skud med en Sikkerhed, som det var en ren Fryd at iagttage. Bataillon holdt inde med Skydningen og ventede paa Ordre til at storme.

Kanonerne havde imidlertid gjort Arbejdet. Da vi efter tyve Minutters Spærreild rykkede frem, fandt vi Stillingen rømmet og Berberne i nye Forskansninger 1000 Meter længere fremme i Udkanten af El Mers. Efter at være rykket et Par Hundrede Meter frem gjorde

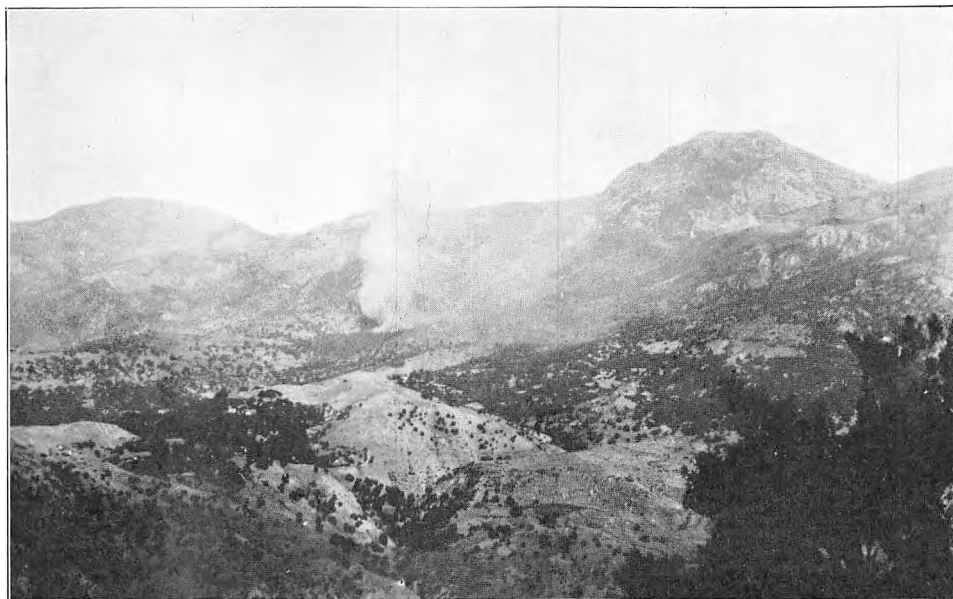
vi Holdt i Ly af en stejl Bakke, sendte Bud efter Ambulancen til at tage sig af vore Saarede og lod Delingerne komplettere deres Ammunitionsbeholdninger. Skønt vi kun var naaet til Kl. 10 Fm. havde vi allerede en haard Dags Kamp bag os.

Jeg havde nu udført mit Hverv og vendte tilbage til Staben for at vente paa nye Ordre. Jeg saa at begge Kolonner nu var paa Stormafstand af El Mers, og at det var Generalens Plan at føre Angrebet ind, saa snart han havde faaet alt sit Artilleri og Maskingeværerne i Stilling og rede til at skyde med god Virkning. Jeg fik endvidere at vide, at Øjeblikket netop var det rette til at spise Frokost.

Det var en af General Poeymirau's mest forbløffende Sider. Han kunde vaage hele Natten for at planlægge et Angreb, han kunde gaa uden Morgenmad, ride milevidt, lede et Slag, som en Leder bør, og personlig lede en Deling; alt det kunde han gøre og gjorde. Men aldrig under nogen Omstændighed glemte Generalen sin Frokost. Jeg har spist Frokost med ham under alle tænkelige Forhold; i Regn og Mud der og Sne; i Kamp, som han ledede midt i Kugleregnet, og i Maroccos bedste Hoteller og Restaurationer. Og hvad der saa end foregik om os, var han lige elskværdig, lige høflig, lige frigjort. Generalen var en Mand, som altid levede under Højtryk — og som havde levet saadan i tredive Aar — og jeg tror denne mærkelige Evne til at kunne skubbe alt til Side under Maaltidet havde bevaret hans Helbred, maaske hans Liv.

Jeg vil ikke hermed sige, at han var en drabelig Madhelt i Ordets almindelige Betydning. Han var snarere Kender end kræsen og havde tidlig lært den Lektion, som enhver Latiner kender, at det er meget ufornuftigt at lege med sin Mave, man skal leve godt og fornuftigt, hvor man end kommer hen, det forlænger Livet.

Frokosten bestod af en lækker Hønseragout, der var lavet af Stabens Kok, og som vi skyllede ned med Generalens egen, vidunderlige Bourgogne. Tropperne klarede sig efter Omstændighederne ogsaa godt, thi Kokkene var blevet efterladt i den sidste Nats Lejr for at tilberede et varmt Maaltid. Dette blev bragt frem, medens der var Standsning i Kampen, og Folkene blev afløst fra Ildlinien længe nok til at kunne faa sig en god Frokost. Det var derfor med en vis Sinds-

En Landsby skudt i Brand. Nordfronten 1924.

Mellem Atlas 1924.

Paa March gennem Terrænet paa Nordfronten 1924.

Vor Lejr. Nordfronten 1924.

ligevægt, vi imødesaa en haard Kamp om Eftermiddagen efter Formiddagens alvorlige Anstrengelser.

I Eftermiddagsheden blev Tropperne i deres Stilling, der praktisk talt omringede El Mers, medens Artilleriet overøste Byen med Sprænggranater. Gevær- og Maskingeværilden tiltog efterhaanden, som Dagen gik. I Byens Udkant, omtrent 200 Meter foran Byens Centrum, stod en Kasbah, som var omdannet til Fæstning, og vi var klar over, at denne lave, solide Bygning var Nøglen til Stillingen og maatte tages, før vi kunde tage selve Byen. Fjenden havde anbragt flere Maskingeværer i Kasbahen og vedligeholdt en livlig Ild med dem. Paa begge Sider af Bygningen havde de forskanset sig, og Jordvoldene ragede ud som Fligene paa en Lansespids. Det er altid vanskeligt at anslaa en Besætnings Størrelse; men jeg vil antage, at denne Stilling blev holdt af omkring et Tusinde Mand, som var beredt til haardnakket Forsvar.

Ved Tretiden begyndte vi Angrebet med at sende tre Batailloner af Fremmedlegionen frem som Stormtropper, medens Resten af Styrken med Undtagelse af en lille Reserve rykkede frem paa Fløjene. Det var en temmelig farlig Manøvre, thi lykkedes det ikke Legionen at tage Stillingen, vilde Kontakten med Flankestyrkerne svigte, og disse være i Fare for at blive haardt medtagne. Man maa ikke glemme, at Stammefolkene, til Trods for den Modgang de havde lidt, ikke var særlig imponerede af os. Disse Folk havde mange Gange tidligere været ved at blive knust, men havde dog i det lange Løb haft Heldet med sig. Det er vanskeligt at tage Modet fra et frit Folk, der har bevaret sin Selvstændighed gennem utallige Aarhundreders uophørlige Krige. Deres Moral var derfor uanfægtet, og i deres Sind var der næppe Tvivl om det endelige Resultat.

Det var mit Hverv at følge Centrum af Angrebsstyrken, at holde Forbindelse med Forsyningsafdelingen og Reserven, saa jeg fik ikke Lejlighed til at se selve Erobringen af El Mers. De to Flankestyrker rykkede straks ret hurtigt frem, men blev standsede ved Udkanten af Byen. Saa rykkede Legionen frem mod Kasbahen, og jeg fik travlt Resten af Eftermiddagen.

Efter en svær forberedende Spærreild, der ikke syntes at genere Fjenden i mindste Maade, angreb vi Forskansningerne med én Batail-

lon. Terrainet var glimrende egnet til Fremrykning, men dette viste sig at være højst ufordelagtigt, thi Maskingeværerne i Fjendens Post fejede vore Folk ned som Fluer. Tre Gange stormede Bataillonene, men brød hver Gang sammen halvvejs fremme, fordi Ilden tyndede ud i Rækkerne. Efter at have lidt svære Tab, trak Angriberne sig tilbage i god Orden for at give en ny Styrke Lejlighed til at udmærke sig.

Selvfølgelig vedligeholdte de andre Batailloner en svær Dækkeild, og holdt kun inde, naar Angrebet blev sat ind. Jeg blev hos dem og var snart saa optaget af, hvad der hændte, at jeg ganske glemte de alvorlige Tab vi led. Jeg stod ved en Deling Skytter, der som Automater postede Kugler over Fjenden. Jeg afsøgte Terrainet i min Kikkert og saa Operationen udvikle sig som i et mægtigt Marionetteater. Pludselig følte jeg et haardt Stød paa mit venstre Laar. Jeg vidste, jeg var blevet ramt og undrede mig over, at jeg ikke faldt. Jeg saa paa Benet og blev forbavset over, at det var ublodigt og tilsyneladende urørt. Saa opdagede jeg en Soldat, som laa ved mine Fødder og lo ad mig. »Sæt Dem ned, Kaptajn,« sagde han, »ellers bliver De skudt!« Han havde slaaet mig med Geværkolben for at tiltrække min Opmærksomhed og minde mig om, at det var dumt at udsætte sig mere end nødvendigt.

Det blev nu besluttet at sende to forholdsvis friske Batailloner mod Løbegravene ved Kasbahen. Hvis vi kunde tage disse og saaledes svinge begge Flanker indad, vilde Fortet blive omringet og maaske tvunget til at overgive sig. Hvad den taktiske Side af Sagen angaar, havde vi regnet rigtigt — men vi havde glemt at regne med Muselmandens fanatiske Sindelag.

Det var et pragtfuldt Angreb. Vore Folk rykkede frem i smaa Grupper og sparede Kræfterne til Bajonetangrebet. En rasende Ild mødte os, da Fjenden opdagede vor Hensigt, vor Linie ligesom standse og rystede sig og gik paa igen. Uundgaelig som selve Skæbnen rykkede Legionen frem. Folkene faldt i Snesevis, og det syntes som Afstanden ikke vilde aftage. Men pludselig var de der. Jeg tror ikke, jeg hørte noget, men det var som en Slags Grynten, en tilfreds Strubelyd. Legionen tog sig sammen og gik paa!

Det var blodigt Arbejde. Stammefolkene, der var ganske afskaaret

fra al Hjælp, nægtede rent ud at overgive sig. De kastede deres Geværer og trak de lange Knive, og skønt disse ikke var meget værd overfor Legionærernes Naalebajonetter, solgte de deres Liv saa dyrt som muligt.

Kasbahen ligefrem øste Kugler ned i Løbegravene og dræbte Væner og Fjender. Besætningen vidste at den var fortabt; vidste at ikke én Mand vilde slippe bort og kæmpede med samme vilde Mod som de gamle nordiske Bersærker.

Slagteriet i Løbegravene varede nogen Tid, da de alle kæmpede, til de var dødelig saarede eller dræbte. Efterhaanden kunde nogle enkelte trække sig ud af Kampen og samles under en Løjtnant, som forud var udset til at føre det endelige Angreb paa Kasbahen. Disse Folk, ialt 20 Mand, smed deres Geværer, slyngede en Sæk Haandgranater over Nakken og sneg sig frem som »Sprintere« der venter paa Start-Skuddet. Paa et givet Signal sprang de frem mod Kasbahen, de der overlevede den første Salve naaede frem paa nogle faa Sekunder. De lagde sig fladt op ad Muren, trak Stiklerne ud med Tænderne og slyngede Granat efter Granat ind gennem Vinduer og Skydeskaar. Efter kort Tids Forløb holdt de inde, og der hørtes ikke mere fra Kasbahen — de var alle faldne.

Efter at Kasbahen var taget, var Forsvaret brudt. De af Fjenderne, som endnu havde Mod til at kæmpe, trak sig ud af Byen til en høj Kam omtrent 20 Kilometer nordligere, og skønt Tropperne var trætte, og det begyndte at lakke mod Aften, blev der dog givet Ordre til at følge efter. Fjenden skulde ikke have Lov til at samle sig igen. Lige før Mørket faldt paa, naaede vi Bjergkammen. Vi tørstede efter hurtig Afgørelse, spildte ikke Tiden med at lægge nogen Angrebsplan, men stormede Stillingen og tog den efter en kort men haard Kamp.

Vi slog Lejr paa denne sidste Kampplads.

El Mers var Felttogets Kulmination. Der forefaldt ganske vist andre Kampe, men det var mindre Affærer med forholdsvis smaa Styrker. Vor største Gene blev nu Snigskytterne, og disse Plageaander fordoblede deres Anstrengelser for at hævne sig efter det knusende Nederlag. Alene den Nat blev 40 Mand dræbt eller saaret i Stabens Lejr, og Gud maa vide, hvor mange det gik ud over i Regimentslejerne.

Heldigvis havde Snigskytterne Vanskelighed ved at sigte tilstrækkelig lavt til at opnaa rigtig Virkning; og dog blev min Oppasser dræbt, netop som han forsøgte paa at give mig min Aftensmad.

Ved Foden af Kammen havde vi oprettet et Feltlazaret. Jeg gik derned efter det lidet tilfredsstillende Aftensmaaltid for at se, om nogen af mine egne Folk skulde ligge der og maaske trænge til Hjælp eller dog være glade for, at man interesserede sig for dem.

Ved Foden af en Skraaning stod der klumpet sammen en Del hastigt rejste Telte, paa de tre Sider omgivet af en brun Sø af Baarer, hvor de ængstelige Ansigter lyste som hvide Pletter. Et Telt blev benyttet som Operationsstue for de mere alvorlige Tilfælde, medens andre benyttedes som Forbindsstuer. I Øjeblikket var der umuligt at faa Sygeautomobilerne frem, saa de Saarede maatte transporteres paa Muler.

Jeg gik rundt mellem Baarerne og gav hist og her en tændt Cigaret. Fra Mørket hørte jeg en Stemme: »Aa, Kaptajn!« jeg gik efter den og fandt Hunter, den unge Amerikaner, skudt gennem Laaret, men tilsyneladende i godt Humør. Jeg gav ham en Pakke Cigaretter og stod lidt og talte med ham. Han fortalte mig, at han havde faaet et væmmeligt Saar, men han var glad for det, da det vilde gøre ham utjenstdygtig. Jeg indrømmede ham, at selv et smertefuldt Tilfælde kunde have sin Fordel, gik saa videre og skulde aldrig gense ham. Jeg hørte senere, at han var blevet afskediget som Invalid og var rejst hjem til De Forenede Stater.

Vi fortsatte nu Operationerne i tre eller fire Dage, men de Indfødtes Modstand var som sagt brudt. Vi gav os atter til at oprette frem-skudte Poster og bygge Veje og Broer, der kunde tage Motortrafikken, medens de faa Stammer, der vedblev at være os fjendtlige, nøjedes med at udsende Snigskytter og lægge sig i Baghold. Naar det var nødvendigt at tage fat, var det som Regel i mindre Maalestok; et Par Batailloner blev i flere Tilfælde sendt ud for at bekæmpe Stammerne.

II

Nu, da Felttoget praktisk talt var afsluttet, begyndte Soldaterlivet i denne Udørk at kede mig. (Jeg havde aldrig faaet nok af det under det spændende Felttog — men Vejbygningsarbejde giver rigelig Tid til Eftertanke).

Vi fik imidlertid ikke megen Tid til Kedsomhed, thi Rygter begyndte at sive ned fra Bjergene, Rygter om, at Stammerne var blevet forstærkede, at de var ved at tage sig sammen, og at vi snart vilde blive tvungne til at genoptage Felttoget. Personligt havde jeg ondt ved at tro det, for jeg havde endnu ikke været længe nok i Marocco til helt at fatte de Indfødtes Begreber om Krigsførelse. Mig forekom det, at et knusende Nederlag maatte resultere i Overgivelse. Jeg kunde ikke fatte, at Stammerne kunde være dumme nok til igen at gribe til Vaaben efter den Omgang, de havde faaet ved El Mers. Jeg sagde dette til mine Officerskammerater, som svarede, at rent logisk gav de mig Ret, men at Berberen aldrig havde været og heller ikke nu var nogen Logiker.

Og ganske rigtigt fik vi, efter at have opholdt os i Omegnen af El Mers i nogen Tid, Marchordre og rykkede atter ud for at underkue disse aabenbart ukuelige Barbarer.

Saa vidt jeg mindes, gjorde vi den første March=Aften Holdt ved Leghina Flodens næsten tørre Leje. I Betragtning af, at vi i flere Dage havde haft næsten overmenneskeligt meget Arbejde, vakte det stor Glæde, da der blev udstedt Ordre til, at vi skulde blive paa dette Sted i 24 Timer, for at Folkene kunde hvile ud og Dyrene faa Lejlighed til at fraadse i det saftige Græs, som groede langs den knap nok rindende Flod. Folkene slog Telt ved Flodbredden, medens Mulerne, under Tilsyn af nogle faa Vagter, tøjret i Grupper paa ti, fredelig gumlede paa den uvante Føde.

Spahierne slog Lejr paa en lille Høj nær ved Floden, og da jeg den næste Dag gik over for at besøge dem, blev jeg rigeligt belønnet for min korte Vandring ved at blive bedt til Frokost. Deres Mad var selvfølgelig ikke meget forskellig fra den, jeg selv fik, men fremmed Mad smager altid bedst, især efter flere Ugers ensformig Kost. Jeg

blev der som sagt og snakkede hyggeligt ved en Flaske Vin med den kommanderende Løjtnant, medens vi iagttog Livet ved Flodlejet nedenfor.

Omtrent Kl. 1 trak Tordenskyer op, Tordenen rullede ildevarslende, og flammende Lyn for over den næsten sorte Himmel. Spahien iagttog uroligt Skyerne, sendte sin Ordonnans af Sted for at se om Hestene var ordentligt tøjrede og gjorde en Bemærkning om, at Mulerne ikke var anbragt noget godt Sted. Uvejret trak forbi og brød løs i Bjergene langt fra os. Vi tænkte ikke mere paa det.

Et Kvarters Tid efter hørte vi en dump brølende Lyd, som hurtig voksede i Styrke. »Flodsengen!« sagde Spahien uroligt. Vi sprang op for at advare Mulevogterne, men det var for sent. Med Dommedags Fart rykkede en femten Fods Mur af Vand frem, en mudderbrun Strøm, som bar Ødelæggelse i sit Skød.

Det lykkedes de fleste af Folkene og mange af Muldyrene at komme af Vejen, men andre, som tøvede et Øjeblik for længe, blev baa- ret bort af Flodbølgen til Døden. Det var en gruopvækkende Ople- velse, værre næsten end Myrderiet i Haandgemæng. Der stod jeg til ingen Nytte, uden Skygge af Mulighed for at kunne give en hjæl- pende Haand, medens de stakkels Væsener blev ført bort af Strøm- men, sparkende og kæmpende, indtil de blev ramt af et flydende Træ eller blev kastet paa Hovedet i en sydende Malstrøm. En Mand lyk- kedes det dog at bjerpe sig. Han blev ført hen mod en lille Ø midt i Strømmen, fik fat i en Gren paa et lille Træ og trak sig langsomt op af Bølgerne, der graadigt slikkede hans Ben. Senere, da det værste var overstaaet, lykkedes det os at bjerpe ham med Slynger. Alt i alt mistede vi fem Mand og tyve Muler, og det maa tilskrives Mangel paa Omsigt hos Officererne, som var fuldt vidende om, at saadanne Uvejr var ret almindelige, og dog undlod at udsætte Varselsposter.

Vi marcherede og kontramarcherede, som Hære har for Skik, ind- til den 13. Juli uden at komme i Kamp med andet end Varme og Insekter. Endelig blev vi beordrede tilbage til den Basis, hvorfra vi begyndte Angrebet paa El Mers. Der mødte vi den 15. Juli en impo- nerende Deputation af Stabsofficerer fra Garnisonerne; de var kom- met ud for at uddele Dekorationer til Kamptropperne. Vi passerede

Revue; der blev holdt Taler, der blev uddelt Ros og sammen med mange andre og mere værdige til Æresbevisninger modtog jeg Krigs-korset.

Efter Festlighederne rykkede vi ud igen og d. 17. slog vi Lejr i Udkanten af Flækken Atier. Omtrent Kl. 10 om Aftenen, efter at alle var gaaet til Ro, hørtes Geværild rundt over hele Lejren, men stærkest fra Nordvest. Stammerne, der havde sneget sig frem dækket af Mørket, var paa dette Tidspunkt næppe længere end 200 Meter fra Lejren, og Teltene var snart gennemhullet. Disciplinen i vor Styrke stod paa et højt Standpunkt, og Folkene var straks paa Benene og stillede i Teltgaderne. Jeg maa indskyde den Bemærkning, at kun trænnede Tropper bevarer Roen under saadanne Omstændigheder. Vi rykkede hurtigt ud, tog Stilling uden for Lejren, og efter et Par Timers haardt Arbejde lykkedes det os at drive Stammerne bort. Lige før Fjenden retirerede, fik den tapre Major Büschenschütz, der havde været utrættelig under Kampen, en Mauserkugle gennem Brystet. Den ene Lunge var gennemboret, og da der intet Hospital fandtes i Miles Omkreds, frygtede vi for hans Liv. Da jeg opfordrede frivillige til at melde sig, vilde hele Bataillonens hjælpe; derfor udtog jeg tyve Mand til at bringe ham i Sikkerhed. Medens fire Mand bar Majoren paa en Baare, dannede Resten Avant, Flanke og Arrièregarde. De bar ham tilbage tre danske Mil paa godt to en halv Time og frelste hans Liv.

Under Affæren blev min Pakmule skudt, og i de næste 48 Timer fodrede min Kok mig med Mulebøf — det var slet ikke daarligt.

Vi rykkede frem den næste Morgen til højre for Bou Khamouj og indviklede atter Fjenden i Kamp. Vi angreb ham den 19. med delvist Held, og efter at have hvilet en Dag, drev vi ham ud af hans Stillinger.

Herefter blev vi i Lejr til den 11. August, fik nye Vaaben og Udrustningsgenstande fra Forsyningskolonnen og pyntede os op i det hele taget. Den 11. var vi atter paa March, men de Indfødtes Modstand var nu brudt, og vi drog Nordost paa til Jebel Illan uden at opleve noget. Tæt herved slog vi os ned for Vinteren, og Feltoget var afsluttet, blot med Undtagelse af en mindre Træfning ved Ait Bessar den 3. September.

Henimod Midten af Oktober begyndte Regntiden, og Tropperne

vendte tilbage til deres Kaserner i de forskellige Garnisonsbyer, mens Detachementer blev efterladt som Besætning i den nybyggede Forpostlinie — et trist Hverv.

Under Felttoget havde vi mistet omtrent 100 Officerer og 3000 Mand. Antallet af Saarede og andre Tab stod i Forhold hertil. Tache de Taza — mange Sultaners Skræmmebillede — var betydeligt svækket. Stammerne havde faaet en haard Lektion, og i Vinterens Løb mødte den ene efter den anden af Kaiderne frem hos Militærguvernøren med sin Stammes Underkastelse. Selv nu er Egnen dog ikke egnet til Lystrejser, men der vil næppe gaa mange Aar, før Mellem Atlas rige naturlige Hjælpekilder kan blive udviklede.

ANDEN DEL

FØRSTE KAPITEL

Den 11. November 1923 — Aarsdagen for Vaabenstilstanden — var alle de Afdelinger, der havde deltaget i Ekspeditionen til Tache de Taza, samlet paa det store Torv i Meknes til en sidste Revue for General Poeymirau. Jeg var blevet staaende i Staben og ankom derfor sammen med denne Kl. 8 Fm. Generalen lykønskede sine Veteraner og dekorerede en Del af Officererne og Folkene. De samlede Musikkorps intonerede Legionens March, og Tropperne formerede Kolonne for sidste Gang.

For en Soldat var det et pragtfuldt Syn. Her var ingen straalende Uniformer og vajende Silkebannere. De lange Rækker slanke, solbrændte Mænd, som marcherede frem i Takt med Musikken, maatte fryde den professionelle Tilskuer, og dog tvivler jeg om, at en Læge mand kunde fatte Betydningen af dette Syn. Personlig tror jeg aldrig, jeg har følt mig saa stolt. Ikke paa egne Vegne følte jeg Stolthed; jeg var jo kun et lille Hjul i en velløbende Maskine; men jeg var stolt af mit Kompagni, min Bataillon, min Organisation — det bedste Korps af virkelige Soldater i Verden.

Efter Revuen fik Tropperne et godt Maaltid Mad med Ekstraration Vin og derefter Frihed Resten af Dagen. Alle Officererne spiste Frokost med Generalen, og om Aftenen var der stor Middag for Staben. For en Gangs Skyld blev Tøjlerne slappede. Da Mørket faldt paa, havde de fleste af Folkene taget rigeligt til sig af Varerne, og hvad Officererne angik, havde de heller ikke nægtet sig noget. — Mange af mine engelske og amerikanske Venner havde tidligere forsikret mig, at man aldrig saa Franskmænd paavirkede af Spiritus. Disse ellers saa vel instruerede Mennesker har aabenbart aldrig haft det Held — eller Uheld — at se franske Soldater i Marocco en Fridag.

Det er Skik i Garnisonsbyerne, at hver Afdeling holder sig til sin Restauration eller Kafé — hvert Regiment søger sin og deler sig ikke mellem flere. Da Stabens Middag sluttede under høj Stemning, foreslog General Poeymirau, at Selskabet skulde følge ham rundt paa disse Tilflugtssteder, og glade fulgte vi ham.

Jeg husker, at vi besøgte mindst fire af disse Regimentsbeværtninger, og hvert Sted blev der holdt Taler og udbragt Skaaler. Til sidst endte vi i Café des Négociants, Underofficerernes Yndlingskafé. Her blev vi i nogen Tid, medens en graahaaret Stabssergent underholdt os med muntre Sange, og ivrige Tjenere fyldte vore Glas med Landvin. Jeg er ganske ude af Stand til at erindre, hvor mange andre Kaféer, vi besøgte den Aften.

Nogle Uger senere fratraadte jeg Tjeneste ved Staben og blev beordret til Instruktør ved en Maskingeværskole for Officerer, der lige kom fra Frankrig. Skolen varede i seks Uger. Paa denne Tid blev General Poeymirau syg og rejste til Frankrig, hvor han kort efter døde. Han var en tapper Officer og en Grand-seigneur.

Jeg ansøgte om Jule-Orlov og rejste til Tanger, hvortil min Kone og min Søn var kommet for at besøge mig. Vi blev nogle Dage i denne fornøjelige By og tog saa op til Rabat, hvor det lykkedes mig at leje et lille Hus til min Familie. Jeg vedblev at have Station i Meknes, men kunde holde week-end i Rabat, saa Vinteren forløb paa en fornøjelig Maade.

Den 1. Maj 1924 blev jeg kommanderet til Fez som Chef for det beredne Kompagni af Legionens 2. Regiment. Disse beredne Kompagnier — af hvilke hvert Regiment har et — har deres Styrke i lange forcerede Marcher og bruges særlig i Ørkenkrigen. Hvert Kompagni er paa 250 Mand og 125 Muler, særligt udvalgte, stærke og hurtige Dyr. Hver Mule bærer to Mands Udrustning, og Folkene skiftes til at ride og gaa. Foruden almindelig Infanteri-Udrustning er hvert beredent Kompagni forsynet med fire svære Maskingeværer og fire Rekylgéværer. Stammefolkene nærer en hellig Rædsel for dem, thi de ved, at hvis de forsynder sig, naar et af disse Kompagnier er inden for Rækkevidde, falder Straffen hurtigt og haardt.

Byen Fez, den mindst europæisk paavirkede af Maroccos store

Byer, frembyder et meget romantisk Syn, naar man nærmer sig den fra Meknes. Den ligger flankeret af høje Bjerge i Nord og Øst med sine Taarne og Bastioner, tavs og væbnet. Naar man kommer til dens mægtige Porte, bliver man imponeret over Styrken af de vældige Mure, der siden Middelalderens Dage har trodset Tidens Tand uden nogen Sinde at tænke paa, at der skulde opfindes Artilleri, som kunde knuse dem. Over Murene strækker Minareter og Taarne sig mod Himlen, og Morgen og Aften daler Tonerne af Muezzinernes sære Sang ned over Husene. Det hele er saa betagende, en Levendegørelse af Historierne om Orienten, og derfor føler man det som en personlig Fornærmelse, naar man vandrer ind gennem Porten og modtages af den forfærdeligste Stank — en Stank, der overgaar al Beskrivelse og gør én søsyg. Der findes næppe nogen By i Verden, der paa dette Punkt er i Stand til at tage Konkurrencen op med Fez.

Sultanen har et stort Palads i Fez og ligeledes General Chambrun, Chefen for det nordlige Distrikt. Efter min Ankomst meldte jeg mig i Generalens forfaldne, men fordums pragtfulde Bopæl. Da Generalen imidlertid var bortrejst paa Inspektionsrejse, kom jeg hurtigt igennem de tjenstlige Formaliteter og kunde overtage mit nye Kompagni, som lige var vendt hjem til Garnisonen fra Enjil.

Den første Aften holdt jeg Middag for nogle faa Venner paa Hotel Transatlantique. Efter Middagen tog mine Kammerater mig til det ligesaa bekendte Hotel du Maroc, der ligger paa Place de la Commerce midt i de Indfødtes Bydel. Dette Hotel er godt kendt af alle Officerer i Marocco og er Samlingssted for Legionærerne. Man træffer næsten altid gamle Venner her, og mange er løbet paa hinanden ved de lange Skænke i den store Hal. Kundekredsen er meget kosmopolitisk og mangefarvet. Halvverdenen er stærkt repræsenteret, og dog anses det for passende at spise til Middag der med sin Kone. Man kan se alle den franske Hærs Uniformer og jævnlig en rig arabisk Købmands flagrende Burnus svæve over Gulvet til Tonerne af den sidste til Marocco ankomne Fox-Trot.

Denne første Aften her opfriskede jeg gamle Venskaber fra det sidste Felttog og lagde Grunden til nye. Der var Stemning den Aften, og det var vist meget sent, før jeg naaede hjem til mit Kvarter.

De følgende Uger blev der meget at tage fat paa. Vi havde faaet et Vink fra Hovedkvarteret om at gøre os klar til at rykke i Felten — den sædvanlige Historie i Marocco. Jeg havde noget Besvær med at finde gode Muldyr til Erstatning for de udslidte, med at skaffe Udrustningsgenstande til Folkene og med at faa mit Kompagni i rigtig Form i den Tid, der var tilstaaet os. Min nye Chef, Oberst Rollet, var mig en mægtig Støtte i mit Arbejde; han nærede en faderlig Kærlighed til det beredne Kompagni, som han selv en Gang havde været Chef for. Rollet, der var en lille sortskægget Mand, havde kommanderet Legionen under Krigen og var tilbedt af Officerer og Mandskab. Han var en meget human Mand, holdt af at besøge Hospitalet og give Cigaretter til de syge og saarede og gjorde i det hele Ting, der ganske tog Vejret fra de barske, gamle Soldater i Legionen.

Mit nye Kompagni bestod af Folk af alle mulige sociale Stillinger, af alle Professioner og af otte forskellige Nationer. I den Tid vi laa i Fez, opdagede jeg, at de var som vilde Dyr, naar de blev sluppet løs i de Indfødtes Bydel, og mine Underofficerer, der næsten alle var Tyskere, var ikke et Haar bedre. Jeg lod dem imidlertid i Fred, naar de blot var klar til Tjeneste ved Morgenmønstringen; og jeg opdagede hurtigt, at de — rent militært set — næsten var fuldkomne.

Man maa huske, at Legionæren de ni Maaneder af Aaret fører en ensformig og haard Tilværelse. Man maa være forberedt paa, at han lader staa til, naar han kommer i Garnison.

Øst og Nordøst for Fez løber Floden Ouergha — Floden der spillede saa stor en Rolle under Felttoget mod Rifferne — og fra dette Nabolag begyndte der at komme foruroligende Efterretninger.

Ouergha dannede nordligt Skellet mellem den franske og spanske Zone, og hinsides Floden havde Abd-el-Krims Hære i mange Maaneder kæmpet mod Spanierne. Zonedelingen var imidlertid ganske mærkelig, idet den bestemte, at de Stammer, der tog Vand fra Floden — ligegyldig paa hvad Side de boede — var under fransk Mandat, medens de Stammer, der boede for langt fra Floden til at benytte den, hørte under den spanske Zone.

I Vinteren 1924 begyndte Abd-el-Krims Bander, der var æggede ved deres stadige Held i Kampene mod Spanierne, at plyndre de ven-

ligsindede Stammer, der boede i den yderste Del af den franske Zone. Hvorvidt de havde Brug for Kvæg og Proviant, eller det var Folk der gik paa egen Haand, spillede ingen Rolle for deres Ofre. Det var tilstrækkeligt at vide, at Markarbejderne blev skudt eller hugget ned, medens de gik ved deres Arbejde, at Kvinder blev bortført som Gidsler, og at det værdifuldeste af alle deres Ejendele — Kvæget — blev udskrevet til Føde for Hæren. Kaiderne gik samlede til Marskal Lyautey og bad om Beskyttelse.

Dette var Grunden til, at vi fik Marchordre, og at vi forberedte os til at gaa over Ouergha og trænge mere eller mindre fredeligt ind i Landet hinsides Floden. Ved Grænsen af vor Zone skulde vi som sædvanlig etablere en stærk Forpostkæde.

To Styrker blev udsendt, én fra Fez og én fra Taza, vor almindelige Fremgangsmaade. Vi marcherede nordpaa den 21. Maj Kl. 3 Em.

Ouergha-Dalen er selvfølgelig mere frugtbar end Landet Syd for Mellem-Atlas. Stammerne er Agerdyrkere, som de fleste Slettefolk, og mindre krigeriske end Bjergstammerne. Vi blev derfor ikke generet af andet end den stegende Hede og naaede Saltbjerget, Tisoa, efter to Dages March. Den tredie Dag naaede vi Flodbredden ved en fattig Boplads, kaldet Ain Aicha. Her fik vi Føling med Taza-Styrken og laa flere Dage i Bivuak. Den samlede Styrke var paa ca. 10,000 Mand, indbefattet de irregulære Tropper, »Goums«, der kommanderes af politiske Officerer. En »Goum« bestaar af 125 Infanterister og 50 Kavallerister, alle i de Indfødtes Paaklædning, men med vore Vaaben. De rekrutteres fra venligsindede Stammer og er værdifulde Hjælpere under gunstige Forhold, men naar Lykken er imod, smelter de let bort som Sne.

Ouergha viste sig at være en bred mudret Flod, paa nogle Steder let at komme over, men dens Vand udrikkeligt. Selv Dyrene vilde ikke røre det, og vi maatte skaffe Vand til dem fra Højderne. Vor Lejr, der laa i en Lund af gamle Egetræer, var imidlertid hyggelig nok, og vi var kede af at forlade den den 27. for at vandre nordpaa i det brændende Solskin.

Den 27. om Morgenen gik begge Afdelinger over Floden og rykkede frem over Sletten paa den anden Side. Mit Kompagni og en »Goum«

dannede højre Flankegarde. Skønt vi ikke ventede Modstand, tog vi alle de Forsigtighedsregler, som erfarne afrikanske Krigere anvender, og rykkede frem, som skulde vi angribe.

Det var hedt, men Landet var skønt. Stammerne udnyttede Ouergha til Vanding af deres Marker og Frugthaver, hvor man foruden Hvede og Majs finder Granatæbler. Vi passerede mange Landsbyer, hvor Mændene stod samlet i Grupper, aabenbart ikke fjendtlige, men reserverede, som om de tog Maal af os. Paa denne Maade rykkede vi 30 Kilometer frem og stødte Kl. 5 Em. til Hovedstyrken. Saa snart denne havde gjort Holdt, begyndte man paa at befæste sin Stilling. Man havde valgt en højtliggende Stilling paa Klippegrund med fri Udsigt i alle Retninger; men Jorden var meget haard, saa det var umuligt at grave sig ned. Infanteriet byggede lave Stenmure rundt om deres Stillinger, men Artilleristerne maatte praktisk talt klare sig uden Dækning.

Medens dette stod paa, gav General Chambrun Audiens til en Deputation af indfødte Kaider, som mødte frem med en lang Liste Beklagelser. Der blev hilst og bukket, der blev udvekslet Komplimenter; først da det var forbi, kunde vor Chef faa fat paa Sagerne.

Ved et Officersmøde fik vi senere at vide, at Abd-el-Krim aabenbart havde for Skik at kræve Afgift af Landsbyerne i Lavlandet som Vederlag for sin ret tvivlsomme Beskyttelse. Da Krim opdagede, at Afgiften blev prompte betalt — Lavlændingene nærede en hellig Rædsel for hans Røvere — besluttede han at indkræve oftere og mere. Da Afgiften efterhaanden blev saa stor, at det blev umuligt for Bønderne at klare sig, nægtede de at imødekomme hans Krav. Men det var netop, hvad Krim havde ventet paa. Stærke Røverbander overfaldt Landsbyerne, brændte Sæden, stjal Kvæget og bortførte de kønneste af Kvinderne. Ikke nok hermed; de brød ind i Moskeerne og stjal de kostbare Bedetæpper, Muhammedanernes helligste Ejendele. Skønt Profetens Tilhængere er Fatalister, var dette dem dog for meget. De lukkede Øjnene for det Faktum, at General Chambrun var Kristen, udnævnte ham til »Troens Forsvarer« og bad om hans Beskyttelse.

Generalen lovede Kaiderne Hjælp, forsikrede dem om, at vi vilde respektere deres Religion og Skikke, og at vi vilde etablere en stærk Kæde fremskudte Poster i den mishandlede Zone. Da saa Mørket

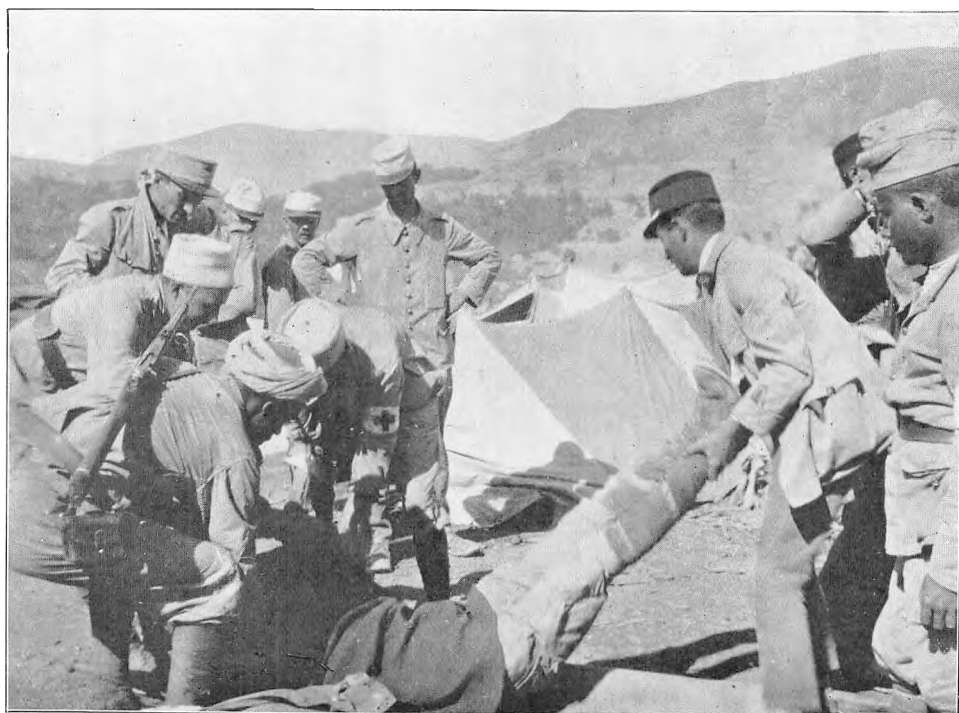
En Kasbah, d. v. s. en Blanding af et Kornmagasin og et Fort i Mellem Atlas.

Vor Læge (til venstre) Nordfronten 1924.

Tirailleur-Officerer. Nordfronten 1924.

Efter en Kamp. Døde bæres bort. Nordfronten 1924.

hurtigt faldt paa — ligesom Allah's hævnende Haand — trak Kaiderne sig tilbage tilfreds med deres Dagsarbejde.

For vort Vedkommende var Arbejdet kun begyndt. Foran os strakte sig den frugtbare Slette, og i det Fjerne hævede sig Riff-Bjergenes lange, blaa Kæde. De næste Dage havde Staben travlt med at finde strategiske Punkter til Posterne, og saa begyndte vi Arbejdet paa Murene i en skoldende Varme, der ofte steg til 120 Grader.

Mit Kompagni, den eneste Del af Legionen der blev ved Ekspeditionen, leverede Specialister til Ingeniørarbejdet. Der var Murere, Stenhuggere, Opmaalere og Haandværkere af alle Slags i Kompagniet, og de var uvurderlige som Foregangsmænd for Kolonitropperne under Byggearbejdet.

Ouergha, der laa 30 Kilometer bag os, forandrede Retning et Stykke ovenfor, hvor vi var gaaet over den, og løb vinkelret paa vor Front, men et godt Stykke til højre for vor Stilling. For at sikre vor Flanke mod overraskende Angreb, etablerede Generalen en lille Lejr paa Flodens højre Bred ved Vendepunktet. Besætningen bestod af en indfødt Bataillon, et Bjergbatteri og 40 af mine Folk, alle uddannede Maskingeværskytter.

Vi arbejdede uforstyrret i nogle Dage, og Arbejdet skred godt frem. Da skete det, at vi — saa vidt jeg husker den 6. Juni — medens vi spiste Frokost, hørte Skydning paa højre Fløj. Vi tænkte ikke videre over det straks; men da Skydningen tiltog, brød vi op, da det aabenbart maatte betyde, at Lejren paa højre Bred blev angrebet.

Vi havde Telegrafforbindelse og styrtede derfor straks til Signalkposten. Hastig kom Meldingen: »Vi bliver angrebet af større Styrker; Stillingen omringet; Fjenden anslaaes til 800 Mand; kan klare os uden Hjælp.«

Generalen gav de belejrede Ordre til at forlange Hjælp, hvis det var nødvendigt, og lod vort Artilleri aabne Ilden paa Angriberne, og vi gik tilbage til vor Frokost. Skydningen fortsattes til Kl. 4 om Morgen.

Kl. 5 rykkede jeg ud med en Ammunitions-Kolonne til Detachementet. Jeg naaede ud Kl. 7 og fandt, at Kampen var afsluttet, og at Besætningen var i straalende Humør, da de havde afslaaet et Angreb af

en langt overlegen Styrke. Vore Tab var 15 Mand og 2 Officerer, medens Stammerne, der angreb udækkede, havde lidt svære Tab. Da de altid tager de faldne med sig, var det os ikke muligt at afgøre, om det var Abd-el-Krims Folk eller om det var en Samling unge, der var ude paa Eventyr.

Jeg forsynede dem med Proviant og Ammunition og vendte tilbage til Basis medbringende de faldne, mellem hvilke var den eneste Dansker ved Kompagniet foruden mig selv.

I Ugevis havde vi en frygtelig Varme. I min Dagbog ser jeg, at Temperaturen sjældent var under 110 Gr. Kl. 8 Em. Saa vi arbejdede og svedte og bandede og var gnavne.

Ved haardnakket Arbejde lykkedes det os at blive færdig med Bygning af Posterne før den 1. Juli, og vort Hverv var foreløbig afsluttet. Jeg skal her bemærke, at samtlige disse Poster faldt under Abd-el-Krims overraskende Angreb i 1925.

ANDET KAPITEL

Den 5. Juli fik det beredne Kompagni Ordre til at vende tilbage til Fez og hvile i en Uge. Vi marcherede af i brændende Hede gennem næsten ufremkommeligt Terrain og naaede vor Garnisonsby den 3. Dag om Aftenen.

Hvad brød vi os om Heden, vi var lykkelige. Otte Dage uden andet Arbejde end lige den daglige Tjeneste! Otte Dage kunde vi drikke, more os og sove! Søvn er jo Toppunktet af Luksus for Legionærerne, der ellers altid er tidlig paa Færde.

Personlig mindes jeg alligevel ikke disse otte Dage med Glæde. Mine Folk nød ganske vist Livet paa deres Maade; men den Maade er fortrinlig egnet til at pine og plage de stakkels Officerer ved Kompagniet. Spektakler med de Indfødte, Skænderier over Kvindfolk (skønt Guderne skal vide, de var ikke værd at skændes over) og smaa Bataillier med Militærpolitiet. Folk, der stak af uden Orlov, Folk, der fandtes drukne i de Indfødtes Huler, Folk, der blev stukket ned eller fik Hovedet slaaet itu — jeg var glad for Marchordren den 16. Vi skulde forlade Fez den næste Morgen, marchere til Mellem-Atlas og overtage en Række Poster.

Den 17. Juli ved Midnat afmarcherede vi sammen med en Eskadron Spahier og et af Legionens Liniekompagnier. Ligesom første Gang jeg afmarcherede med Legionen, svajede Folkene i Gelederne, og atter marcherede jeg Alkoholen ud af dem.

Vi gjorde Holdt Kl. 6 Fm. ved Landsbyen Sefrou, et bedaarende Sted med Snese af Palmetræer mellem Husene og mange overdaadige Haver. Sefrou er en politisk Post under Kommando af en Major og væsentligst beboet af Jøder. Vi blev der Dagen over, til vi Kl. 2 Fm. atter var paa Benene og marcherede 30 Kilometer til Tazouta.

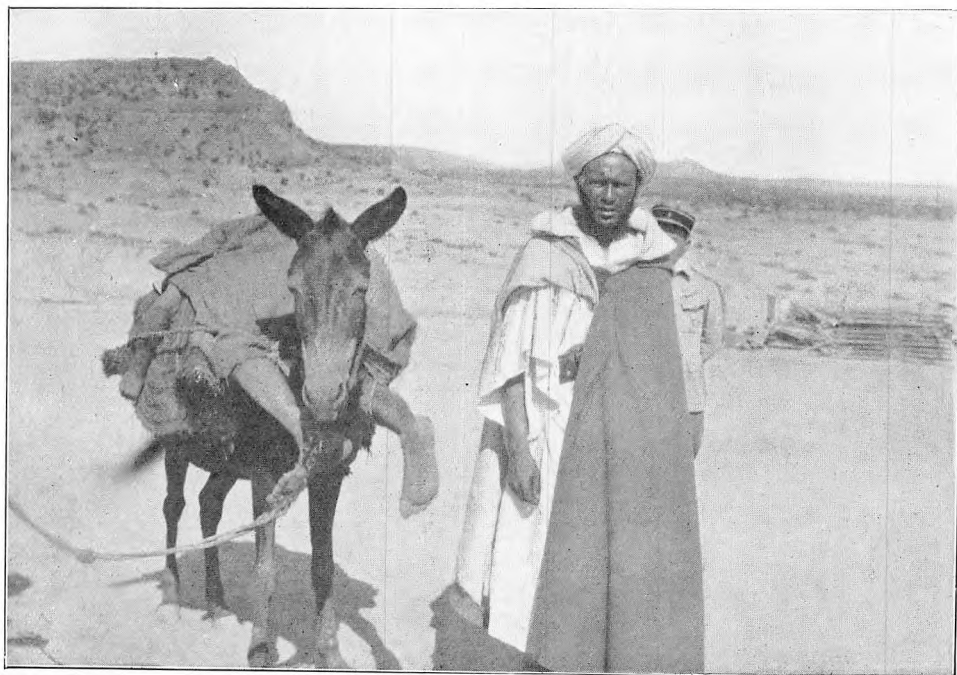
Eftersom vi nærmede os Grænsen, blev Landet mere bart og Vejen førte stadig opad. Tazouta var den sidste venligsindede By paa vor March. Vi blev der en Dag og begyndte saa det sidste Stræk af Rejsen. Vi udsendte stærke Avant- og Flankegarder og rykkede frem paa feltmæssig Maade. Efter en lang forceret March naaede vi Hovedposten Kelaa, hvor vi afløste en af Legionens Batailloner, der havde holdt denne Sektor i 18 Maaneder.

Bataillonschefen var lykkelig ved at se os. Efter halvandet Aar paa disse isolerede Poster var hans Folk halvt sindssyge af Ensomhed. Vor Ankomst blev fejret, og de fleste fik et Glas over Tørsten. Frokosten for Officererne gik der Ry af over hele Marocco i mere end et Aar.

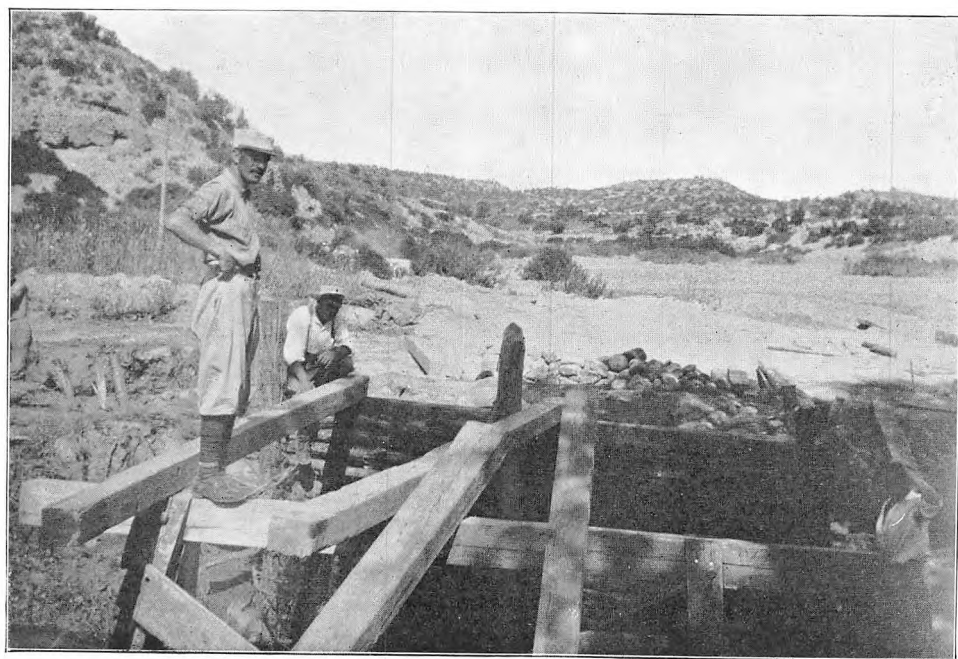
Næste Dag rykkede jeg ud med mit Kompagni for at overtage Sektoren Ich Lerouaf. Posterne i denne Sektor laa alle langs en Bjergkam, og fra Murene i Hovedposten, hvor jeg selv blev, kunde jeg se dem alle. I Dalen foran os snoede sig en bred, flad Flod, og længere borte hævede Terrainet sig og dannede en lang Bjergkam.

Hver Morgen Kl. 5 lød Reveillen, og saa fik Folkene deres sorte Kaffe. Trompeteren i Hovedposten steg derefter op paa Muren og blæste »avancer«, og Signalets skingrende Toner hørtes milevidt og gav Ekko mellem Bjergene. Ved Lyden af de første Toner aabnedes Portene i alle Posterne samtidig, og Afdelinger af Spahierne red ud. Medens Maskingeværerne lagde en Spærreild over Bjergkammen paa den anden Side, rykkede de frem og tog Stilling paa Højdepunkterne for at afværge mulige Angreb eller give Melding, hvis større Styrker af fjendtlige Stammer skulde rykke frem.

Tropperne, der nu var beskyttede mod overraskende Angreb, marcherede saa ned til Floden, trak Tøjet af og badede. Badning og Vandhøstning optog det meste af Formiddagen. Kl. 11 vendte Tropperne tilbage til Posterne og tog Stilling paa Murene, hvorefter Spahierne trak sig tilbage. Saasnt alle var hjemme, blev der holdt Mønstring og Portene blev lukkede. Derefter kom »Suppen« og Kl. 1 tog man atter fat som om Morgenen, denne Gang for at beskytte Arbejdsholdene, der var ude for at fælde Træer og køre Skarn ud. Kl. 6 Em. blev Rytterpatrouillerne trukket tilbage og derefter blev Portene lukket for Nat-

En død Fjende transporteres bort. Mellem Atlas 1924.

Legionærer bygger Bro. Mellem Atlas 1924.

Venligsindede Indfødte. Mellem Atlas 1924.

Transporten gaar over Floden. Mellem Atlas 1924.

ten. Saa blev Aften»Suppen« serveret og Folkene havde fri. Kan man undre sig over, at nogle af dem blev gale?

Det var en stor Begivenhed i den Tid, naar en af mine Løjtnanter kunde spise Frokost hos mig. Det kunde ske en Morgenstund, at Signalmanden meldte, at Løjtnant C— ønskede at aflægge Beretning om sit Ugeregnskab. Jeg svarede uvægerlig med en Frokost-Indbydelse — hvad Løjtnanten selvfølgelig ventede — og sendte Bud efter Kok og Oppasser. Store Forberedelser! Man skulde tro, at Gæsten mindst maatte være General eller maaske snarere Feltmarskal; men det var dette at interessere sig for selv de mindste Ting, der holdt mit Hoved klart.

Af samme Aarsag holdt jeg mine Folk stærkt i Aande; naar der ikke var noget at bestille, lod jeg dem udføre al Slags haardt og unødvendigt Arbejde. Saa længe de blot kritiserede og bandede deres Chef, vidste jeg, at alt var godt. Havde de kedet sig, eller var de blevet sløve, kunde jeg have ventet Anfald af den frygtede »cafard«.

Da vi havde været fjorten Dage i Ich Lerouaf, blev Eskadronen i La Kelaa afløst og sendt tilbage til Fez. Herefter blev jeg den ældste Officer i Distriktet og maatte forlægge mit Kvarter til La Kelaa, hvad jeg ikke var ked af, da denne Post var rummeligere, bekvemmere og nærmere Civilisationen end de fremskudte Poster, og jeg ventede at finde mig langt bedre til Rette her.

Forsyningerne kom direkte fra Fez til La Kelaa, hvorfra de blev sendt ud til Posterne. Foruden Mel, henkogte Sager, Bacon o. s. v. blev hele Hjorde af Kvæg sendt til os, da det i Vinter-Regntiden var fuldstændig umuligt at faa Forbindelse med os. Kvæget blev i La Kelaa i en Indhegning, der var særlig bygget til Formaålet, og enkelte Stykker Kvæg blev sendt ud til Postene, naar de rekvirerede det. I et Land, hvor det de seks Maaneder af Aaret vilde have været umuligt at bringe selv den bedst pakkede Konserves frem til Tropperne, lykkedes det paa denne Maade stadig at skaffe dem ferskt Kød.

Til Trods for at La Kelaa var beskyttet mod fjendtlige Stammer af en Række fremskudte Poster, kunde vi kun føre Forsyningerne frem under stærk Dækning. Landet var jo ikke stærkt besat, og det var ikke vanskeligt for de Indfødte at komme gennem vore Linier under Skjul

af Mørket og afskære Vogntogene. Ganske vist kunde Stammerne ikke storme vore smaa Forter, i det mindste ikke uden betydelige Tab af Menneskeliv. Paa den anden Side var det ganske umuligt for os at hindre dem i at plyndre Landet under Dække af Mørket. Naar et Forsyningstog forlod La Kelaa med en af Posterne som Maal, var det nødvendigt at starte ved Daggry. Vi sendte en stærk Avantgarde frem, dækkede Flanker og Bagtrop og rykkede frem saa hurtigt vi kunde for om muligt at naa Maalet før Middagstid. Paa Halvvejen blev vi mødt af en Styrke, som var udsendt fra Posten for at eskortere os og for at rense vor Marchrute.

Efter Ankomsten til Bestemmelsesstedet blev Godset aflæsset, Folkene fik et hastigt Maaltid og en kort Hvile, hvorefter de tiltraadte Tilbagevejen. Kun ved forceret March var det muligt at naa tilbage til Basis, før det blev mørkt, og vi følte os ikke fristede til at lade os overfalde i Mørket, blot fordi vi havde været for længe om at spise vor Middagsmad.

Jeg gjorde det til Regel selv at ledsage Forsyningskolonnen, dels fordi Ansvar for dens Sikkerhed hvilede paa mig, og dels fordi det brød Ensformigheden i Tilværelsen. Der var særlig to Poster, jeg holdt af at besøge. Den ene var Nøgleposten til Tizi Anni Sektoren, der stod under Kommando af Kaptajn Grassart, der var vidt bekendt som en god Kok. Naar han hørte, jeg kom, bagte han en lækker Kage — efter sin Kones Opskrift — blandede selv Ingredienserne og overvaagede Bagningen. Den anden var den politiske Post Skoura under Kommando af Løjtnant Le Blanc. Skoura var en Have midt i Ørkenen, godt vandet og fortrinligt dyrket. Legionen havde mistet flere Officerer der, da Berberne hjemsøgte dette Sted med særlig Forkærlighed. Le Blanc havde en udmærket indfødt Kok, som lavede den lækreste Kous-Kous i Afrika; den bestaar af Kyllinger, Byggryn, hakkede Oliven m. m., og det var nok værd at foretage den lange Tur, naar man vidste, Kous-Kous'en ventede ved Rejsens Ende.

Den 4. September førte jeg en Kolonne til Nøgleposten Ich Lerouaf. Da vi var tre eller fire Kilometer fra Posten, hørte jeg Skyldning i Retning af vor højre Flankegarde. Med en Deling Spahier galoperede jeg straks derhen og fandt to af de fire Mand dræbte, de to andre saarede

og Riflerne stjaalne. Trods Eftersøgning var der ikke én Indfødt at se, ikke en Gang deres Spor. Mine stakkels Folk var gaaet lige i en Snare. De Indfødte, der laa skjult bag Klippestykker, rejste sig pludselig og affyrede en Salve paa 15 à 20 Meters Afstand, stak de to Mand ned med deres lange Knive og forsvandt sporløst. Er det saa underligt, at vi tog alle mulige Sikkerhedsforanstaltninger?

Vi var ikke længe om at faa alt godt ordnet i La Kelaa. Min første Tanke var at sørge for ordentlig Mad til mine Folk, hvorfor jeg engagerede en Araber, der en Gang om Ugen rejste til Sefrou og købte Frugt og Grønsager. Stenhuggerne og Mureren byggede et udmærket Køkken med to gode Ovne, og i Betragtning af at vi var et Kompagni paa Feltfod, var Maden virkelig glimrende.

Læserne vil maaske synes, at jeg dvæler temmelig meget ved Maden i mine Beskrivelser, at jeg er noget af en Lækkermund. Intet er mig imidlertid fjernere; men i denne drøje Tid havde vi saa faa personlige Bekvemmeligheder, at Maden fik en meget stor Betydning. Legionæren driver ikke megen Sport i sine ledige Timer. Han spiller ikke Fodbold, han deltager ikke i Athletik-Konkurrencer. Det er sjældent, han spiller. Det er derfor ret vanskeligt at skabe Tilfredshed, og Erfaringen lærte mig, at en godt ernæret Legionær ikke volder Besvær.

Vinter-Regntiden begyndte i Oktober, og da alle fremskudte Poster havde faaet Forsyninger for 3 Maaneder, blev Livet om muligt endnu mere kedsommeligt. Maaneder gik, den ene Dag mere ensformig end den anden, tilsidst blev jeg syg, fik Feber og maatte flyttes til Hospitalet i Rabat. Da jeg var blevet rask, blev jeg forsat fra det beredne Kompagni til Marskal Lyauteys Stab som Efterretningsofficer. Der begyndte den gladeste Tid under min Tjeneste i Afrika.

TREDIE KAPITEL

Marskal Lyautey udfylder Posten som Generalresident i Marocco, den vanskeligste af alle diplomatiske Poster, med Dygtighed og Værdighed. Han var den eneste Mand i Marocco, der besad de Indfødtes, Sultanens og den franske Regerings Tillid. Han har gjort mere for Frankrigs Sag i Afrika end nogen anden.

Marskallen modtog sin Udnævnelse til Generalresident i 1912, hvilket Aar den franske Regering sluttede sin Overenskomst med Sultanen. Den ledende Tanke var, at Frankrig, idet man gennem en Generalresident anerkendte Sultanen, skulde paatage sig at skaffe Orden i Landet, bringe Finanserne paa Fode og hjælpe til at udvikle de mægtige naturlige Hjælpekilder. Lyautey havde et indgaaende Kendskab til de Indfødte, havde ledet flere Kolonikrige med Kraft og Dygtighed og var bekendt for sine organisatoriske Evner. Det var et kæmpemæssigt Hverv, der blev lagt paa hans Skuldre.

For det første var de fleste fjerntboende Stammer i fuldt Oprør mod Sultanens Regering. De nægtede rent ud at betale Skat, slog Regerings-Tropperne, der blev sendt ud for at skabe Ro, og tilbragte Resten af Tiden med indbyrdes Stridigheder. Landets Finanser var i en haabløs Tilstand. Der var praktisk talt ingen brugbare Veje eller andre Samfærdselsaarer. Hele Marocco var under Vaaben — Stamme mod Stamme.

I dette Virvar greb Marskallen ind med aldrig svigtende Energi, brugte Takt, naar det passede, og Fremmedlegionen, naar det ikke længere kunde nytte at tale. Han udførte Vidundere i de to Aar, der gik forud for Verdenskrigen. Han skabte Ro og Orden i den største Del af Landet, byggede Veje, Jernbaner og Havne og sørgede for, at

de indfødte Landbrugere og Haandværkere fik ordentlige Priser for deres Varer.

Saa kom Verdenskrigen og derefter en Ordre fra Regeringen i Paris om at evakuere hele det indre Marocco, kun at holde Kystbyerne besatte og at sende flere Regimenter til Frankrig. Marskallen nægtede rent ud at følge Ordren. Han undlod ikke blot at evakuere saa meget som en Tomme af Landet, men samtidig sendte han dobbelt saa mange Regimenter til Frankrig, som Regeringen havde forlangt. Det var i Sandhed imponerende efter kun to Aars Arbejde.

Som Generalresident var Marskallen ansvarlig baade overfor Sultanen og overfor den franske Regering. Han maatte derfor have saavel en civil som en militær Stab.

Sultanen selv er alt andet end en Topfigur. Muley Hassan, der er godt halvtreds Aar gammel, tager sig af alle Spørgsmaal vedrørende de Indfødte, og han behandler alle disse Sager klogt og dygtigt. Endvidere raadførte Marskallen sig med ham om alle politiske Spørgsmaal, og da de gensidig nærrede stor Respekt for hinanden, arbejdede de godt sammen.

Da jeg tiltraadte Tjeneste ved Staben, var Marskallen mindst halvfjers Aar gammel. I en Alder, hvor de fleste Mennesker maa give op, arbejdede han hurtigt og utrættelig Dag og Nat, syntes aldrig at sove. I sin Residens i Rabat — et meget smukt, moderne Palads — levede han i Pomp og Pragt, omringet af kæmpemæssige sorte Ordonnanser med blaa-hvide Hovedbedækninger, aabenbart uden at tage ringeste Notits af sine fyrstelige Omgivelser. Han var i Ordets bedste Betydning en Grand-Seigneur.

Sultanen boede ogsaa i et stort Palads ikke langt fra Residensen. Her gav han Audiens hver Dag og arbejdede næsten lige saa strengt som Marskallen. Sultanen er tilfreds med det franske Regimente, da det har bragt Orden i hans vilde Land. Uden det vilde han have været ude af Stand til at gennemføre en eneste af de Reformere, han tilsyneladende er interesseret i.

Et af de interessanteste Skuespil i Rabat er Sultanens ugentlige Besøg i hans private Moské. Det foregaar hver Fredag, og Sultanen benytter Dagen til at vise sig for Folket ridende paa en pragtfuld hvid

arabisk Hingst og eskorteret af sin sorte Garde paa 800 Mand. Sultanen er en klog Mand, ikke imponerende af Ydre; men hans Garde er en af de flotteste i Verden. Forestil Dem otte Hundrede sorte Kæmper, alle over seks Fod og tre Tommer, i straalende røde Uniformer med Guldbesætning. De er fortrinlig uddannede af franske Officerer, men Officererne er indfødte, og Garden er en af de bedst sammensømrede Hærafdelinger i Verden.

Mit Arbejde som Efterretningsofficer var ikke altfor overvældende, naar undtages et Par fortrolige Sendelser til den spanske Zone, saa jeg fik god Tid til at deltage i Selskabslivet i Rabat. Min Kone og min Søn kom atter og boede hos mig, og Vinteren blev et fornøjeligt Pustetur mellem de afrikanske Felttog. Det var det stille Vejr før Stormen.

Da Foraaret nærmede sig, begyndte ubehagelige Efterretninger at sive ud fra Omegnen af Ouergha. Stammerne paa Nordfronten begyndte at røre paa sig, og det rygtedes, at Abd-el-Krim, som i flere Aar havde været venligsindet mod Marskal Lyautey og havde hentydet til ham som »Troens Beskytter«, havde truet Stammer under fransk Mandat.

FJERDE KAPITEL

Mohammed-Ibn-Abd-el-Karim, bedre kendt som Abd-el-Krim, var en mindre Høvding, Kaid for tre Riff-Stammer, som beboede Bjergene Nord for Floden Ouergha. Han var en ærgerrig Mand og en dygtig Soldat, var blevet uddannet ved de Indfødtes Universitet i Fez og havde lært Krigsførelse under den gamle Røverhøvding Raisuli. I flere Aar havde han været en af Raisuli's betroede Mænd, men da saa denne Herre solgte sig for en Bunke spansk Guld, blev han arbejdsløs. Krim var rasende over sin Herres Forræderi mod Folkets Sag og besluttede sig derfor til at kæmpe lidt paa egen Haand — han har utvivlsomt tænkt, at naar Spanien saa sin Fordel ved at ofre nogle Millioner paa at faa Raisuli bragt til Ro, kunde han, Krim, godt staa sig ved at følge i sin tidligere Herres Spor.

Her var i alt Fald Krim, og bag ham en sluttet Styrke af øvede Krigere; og det forekom ham, at organiseret Røveri var baade fordelagtigere og langt at foretrække for det kedelige Arbejde med at dyrke Jorden og vogte Kvæg.

Eftersom Tiden gik, voksede Krims Magt. Det varede ikke længe, før han stod i Spidsen for en lille Hær, snarere end for en Røverbande, og han begyndte at drømme om at jage Spanierne ud i Havet. Vi ved alle, hvor nær han var ved at naa Maalet for sin Ærgerighed.

Krims første store Slag var rettet mod Overløberen Raisuli. Efter at denne havde overgivet sig til Spanierne, havde han trukket sig tilbage til sin Bjergfæstning — en Slags Vogter af de nordlige Grænser. Her omgav han sig med en stærk Livgarde, havde Huset fuldt af Koner og omtrent fem Millioner Pesetas. Ydermere havde han Vaaben og Ammunition til en hel Hær, foruden flere lette Feltkanoner,

flere Hundrede Maskingeværer og andet Krigsmateriel. Det var nok værd at faa fat i!

En skønne Aften faldt Abd-el-Krim, understøttet af Broderen Sidi Mohammed, over Raisuli's Fæstning, huggede Besætningen ned og tog Skatten. Da dette rygtedes, strømmede Stammerne til hans Banner, og det varede ikke længe, før han med Held bekæmpede de daarlig uddannede spanske Tropper. Hans Hær voksede, hans Sejre blev hyppigere; og hele den spanske Zone, med Undtagelse af nogle Kystbyer, kom under hans Herredømme.

Hidtil havde Krim ført sit Felttog glimrende og med stor Klogskab, samtidig med at hans uofficielle diplomatiske Forbindelser med Marskal Lyautey ikke have skadet ham. Naar jeg skal være ærlig, tror jeg Franskmændene var lige glade, hvor ofte han end slog Spanierne. Hvis ikke England havde været bange for at lade Frankrig faa Magten over hele Marocco, vilde der aldrig have været nogen spansk Zone, og Franskmændene vilde ikke have sørget, hvis Spanierne var blevet tvunget til at forlade Landet.

Saaledes var Forholdene i Foraaret 1925, da Rygterne om Abd-el-Krims Fremrykning mod den franske Grænse begyndte at svirre.

Hvad der foregik i Riffernes Krigsraad, da de bestemte at trænge ind i den franske Zone, ved vi jo ikke. Maaske er Krims Krigslykke gaaet ham til Hovedet, og han har troet sig uovervindelig — jeg tvivler dog om det, da det ikke stemmer med denne skarpsindige Mands Karakter. Jeg er snarere tilbøjelig til at tro, at hans Krigere var berusede af deres Sejre. De havde jaget en europæisk Hær ud efter at have slaaet den Gang paa Gang. Hvad bildte saa Franskmændene sig ind, at ville spærre Vejen for Profetens Soldater? Sandsynligvis har saa Krim givet sit Samtykke, da han saa, at de i hvert Fald vilde angribe, selv paa Trods af hans Ordre. Senere kom selvfølgelig en Del løs Snak om et begrænset Selvstyre, om Riffernes naturlige Kornkammer o. s. v., skønt Stammerne faktisk altid havde været delvis selvstyrende. Hvad Kornkammeret angik, tilhørte det de Stammer, der dyrkede det. Rifferne havde absolut intet Krav paa det og havde aldrig haft det.

Kærnen i Krims Hær var de tre Riff-Stammer; men da Fjendtlig-

Det beredne Kompagni paa Vej mod Nordfronten. Maj 1924.

Ego og Lulu i Posten La Kelaa 1924.

Føreren af Provianttransporten. Mellem Atlas 1924.

Posten La Kelaa. Mellem Atlas 1924.

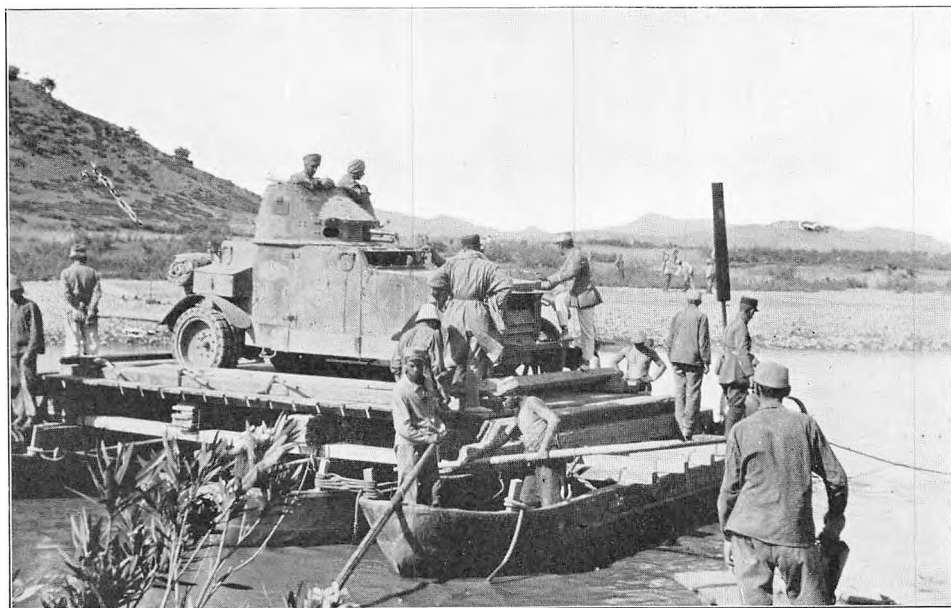
hederne mod Franskmændene blev paabegyndt, var den blevet betydelig forøget, idet Snese af Stammer havde sluttet sig til den. Nogle af dem kom frivilligt, lokket af Haabet om Kamp og Plyndring, medens andre blev pressede til at tjene, efterhaanden som Krims Styrker rykkede gennem deres Land. De fik Valget mellem at slutte sig til Krim eller at faa Jord og Hjem lagt øde. Kan man saa bebrejde dem, at de valgte det første Vilkaar?

Krims egne tre Stammer var Kærnetropperne. Foruden at være fortrinligt uddannet i moderne Krigsførelse af tyske Eventyrere, var de fanatiske Tilhængere af Krim. Dertil kommer at disse Folk kan leve og kæmpe godt i 24 Timer paa en Haandfuld Dadler og en Mundfuld Vand, at de ikke var belemrede med noget Træn og at de kæmpede i Bjergene, som de var fuldt ud fortrolige med. Det er derfor ikke nogen Plet paa de franske Kolonitropper at sige, at en Riff-Soldat kunde tage det op med tre eller fire af dem. Selv Fremmedlegionen mødte sine jævnbyrdige i Rifferne. Det er den højeste Ros, jeg kan give dem.

TREDIE DEL

Mine Oppassere, Kok og Messetjener i Posten La Kela 1924.

Panserbil føres over Ouergha Floden. Nordfronten 1924.

Officerer af Legionen i Posten Scura. Mellem Atlas 1924.

General Colombat. Nordfronten 1925.

FØRSTE KAPITEL

I April Maaned 1925 blev det os klart, at vi maatte holde skarpt Øje med Posterne hinsides Ouergha Floden. Nogle Maaneder før havde alt været fredeligt, men nu begyndte Krigsskyerne at trække op. Arbejdsdelinger fra Posterne var blevet overfaldet af ret anselige indfødte Styrker, og den 19de meddelte en anden Stabsofficer mig, at Rifferne i tre store Kolonner var rykket ind i Beni Zeroual Stammens Territorium og havde brændt og hærget, hvor de rykkede frem.

Vi sendte en Eskadrille Bombe-Aeroplaner frem for at forurolige den fremrykkende Hær og traf Forberedelse til hurtigst at sende alle disponible Tropper frem til Nordfronten — desværre var der ikke mange disponible.

Omkring den 22. fik vi at vide, at denne Fremrykning ikke var et almindeligt Plyndringstog. Rifferne havde naaet vor Forpostlinie, der strakte sig fra Atlanterhavet til Punkter Nord for Fez og Taza, og var ganske roligt gaaet i Gang med at grave sig ned fuldstændig efter de europæiske Hæres Mønster. Samtidig opdagede Efterretningssektionen, at Krims Stabschef var en Oberst von Taunberg, der havde indlagt sig Berømmelse under Mackensen, da de tyske Hære rykkede frem i det østlige Europa. Von Taunberg var ledsaget af talrige tyske Eventyrere, og det viste sig, at det var disse Folk, der betjente Krims Artilleri saa glimrende under de paafølgende Kampe.

Den 25. April havde Situationen forværret sig. Nætterne benyttede Rifferne til at smutte ind mellem Posterne, afskære vore Forbindelseslinier og tvinge mange hidtil venligsindede Stammer til at slutte sig til dem. Marskal Lyautey telegraferede til Frankrig efter Forstærkninger og formerede af de disponible Tropper tre Hjælpekorps, et ved El Kelaa des Sles under General Colombat, et andet ved Taza

under Oberst Combay og et tredie under Oberst Friedenbergs ved Tisa.

Men skønt vi arbejdede hurtigt for at formere vore Styrker, kom vi dog for sent. To Dage efter foretog Rifferne et samlet Angreb paa vor Forpostlinie og omringede den fuldstændig. Besætningen var fuldstændig afskaaret fra Omverdenen. Den 19de var Colombats Gruppe klar og rykkede Vest paa for at jage Fjenderne bort fra Omegnen af Fez El Bali. Han havde 7 Batailloner — mellem tre og fire Tusinde Mand. Vi hørte intet fra ham i flere Dage.

Morgen den 30. fik vi Melding om, at fire eller fem Tusinde Riffer var gaaet over Ouergha og rykkede frem mod Tisa. Saa atter Tavshed.

Aftenen den 2. spiste min Hustru og jeg med Marskallen i Residenspalæet. Lige da vi skulde gaa til Bords ankom en Kurer med Meldinger. Chambrun meldte fra Fez, at alle Poster i hans Sekter var fuldstændig omringede. Han meldte endvidere, at Colombats Gruppe havde haft et haardt Sammenstød med Rifferne og lidt svære Tab, at Oberst Combay var blevet slaaret ved Kifane — Nord for Taza — og at Oberst Friedenberg var ved at angribe. Han anmodede Marskallen om Tilladelse til at rømme hele Forpostlinien, hvis han fandt det nødvendigt. Det blev ham nægtet.

Vi gik til Bords, men Marskallen var tavs under hele Maaltidet. Det stod ham ganske klart, at vi ikke havde flere Reserver. Da vi var gaaet fra Bordet, gav han mig Ordre til at være klar til at ledsage ham til Fez den næste Morgen.

I Fez ventede der os yderligere daarlige Efterretninger. Det syntes som om Krim endnu ikke havde anvendt sine Stødtropper, men forberedt sig paa at tage Byen med disse. I Betragtning af at vore egne Tropper var delt i tre Grupper posteret langt fra hinanden, og at de alle var fuldt optagne, var det højst sandsynligt, at han vilde kunne gennemføre sin Plan, hvis det da var hans Plan, og der var en almindelig Udvandring fra Byen af Købmænd og andre Borgere. Der var maaske nok Sympati for Krim i den indfødte Befolkning, men ingen af dem ønskede at efterlade deres jordiske Gods som Bytte for de vilde Røvere fra Bjergene. Det var en trist Dag; det eneste Lyspunkt var

et Telegram om, at 12 Infanteribatailloner og 4 Feltbatterier kunde ventes fra Algier — om 14 Dage.

Næste Morgen var Efterretningerne om Kampene mere opmuntrende. Colombats Gruppe havde haft lidt Held med sig og lettet Trykket paa nogle af Posterne, medens det var lykkedes Combay at bringe Undsætning Nord for Taza. Det meddeltes yderligere, at Oberst Friedenbergs Om Eftermiddagen vilde rykke frem til Undsætning for Taourmat-Posten.

General Colombat havde anmodet om frivillige Officerer til sin Gruppe. Navnlig havde han Brug for Forbindelsesofficerer, da de fleste unge i hans Stab havde maattet erstatte Tabene i Linien. Jeg anmodede Marskallen om at fritage mig for Tjeneste ved Staben, saa jeg kunde assistere General Colombat; det blev tilstaaet, og jeg fik Ordre til at melde mig til General Chambrun, der ledede Operationerne fra Hovedkvarteret i Byen.

Kort efter Middag meldte jeg mig ved Hovedkvarteret, der stod i Traad-Forbindelse med Fronten. I et stort Værelse ved et langt Egetræsbord sad Generalen og hans Stab med Modtagere for Ørene. Jeg hilste, og Generalen vinkede mig utaalmodigt til Sæde.

Lige overfor min Stol var et Kort over Kampregionen slaaet op paa Væggen; de forskellige Enkeltheder var markeret ved Bændler og Naale med farvede Glashoveder, ganske som under Krigsspil paa en Skole. Generalen tilbragte hele Eftermiddagen mellem dette Kort — paa hvilket han stadig skiftede Mærkerne, efterhaanden som Meddelelserne indløb — og Telefonen. Kl. 4, efter to Timers spændt Venten, indløb Melding fra Oberst Friedenberg, at han havde udført sit Hverv og undsat Taourmat. Det lyste op et Øjeblik i Generalens Ansigt, men saa kom et Vredesudbrud, da der indløb Melding om svære Tab.

I flere Timer var der intet hørt fra Colombat, og vi ventede spændt paa hans Melding. For os alle var det sikkert et af de mest dramatiske Øjeblikke i vort Liv. Endelig indløb Melding, at Colombat var blevet standset i sit Forsøg paa at undsætte Bibane. Han bad om Forstærkninger og meddelte, at den lille Besætning i Posten vedblev at holde ud, skønt de var næsten udgaaet for Proviant, Vand og Ammunition. General Chambrun sendte to friske Batailloner af sin højst sparsom-

me Reserve frem og udsendte Aeroplaner, der skulde forsøge at kaste Fødevarer, Patroner og Is ned i Posten. Kort efter var der en Standsning i Meldingerne; og Generalen vendte sig til mig med Undskyldning for at have ladet mig vente hele Eftermiddagen. Det havde i Sandhed været en af de mest spændende Dage i mit Liv, og jeg vilde ikke have byttet den Oplevelse for al Verdens Guld.

General Chambrun brugte mig i flere Dage ved Hovedkvarteret, hvorved jeg fik Lejlighed til at faa Overblik over Kampen i alle Sektorer. Den 5. havde Oberst Friedenbergs atter lidt Held med sig, hvilket lettede Trykket noget, og den 6. lykkedes det at bringe Forsyninger frem til flere Poster i den østlige Sektor. Derefter var der Stilhed paa Fronten i 24 Timer, og saa kom endelig den 8. Forstærkningerne fra Algier. Vi turde nu sende vore sidste Reserver til Fronten, og Colombat besluttede at sende en Kolonne frem til Bibane den 13. Den Dag ventede vi aandeløst i Hovedkvarteret paa Ordonnanserne, der bragte Meldinger om Slagets Gang. En Stund frygtede vi, at Heldet atter vilde svigte os.

Den Kolonne, der angreb paa venstre Fløj, blev standset ved Fjendens første Løbegravslinie. Højre Fløjkolonne brød igennem Linierne, men blev slaaet til Jorden af Maskingeværild. Men Colombat satte alt paa et Bræt, sendte sine Reserver ud paa venstre Fløj og brød igennem. Det lykkedes ham at forsyne Posten, tage sine Saarede med sig og trække sig tilbage, før det blev mørkt. En glimrende Affære, men for kostbar til at gentages for ofte.

Et Par Dage efter fik jeg Ordre af General Chambrun til at ledsage hans Stabschef Oberst Naugés til Fronten, og et Par Timer efter startede vi med General Colombat's Sektor som Maal.

Vi kørte til den sydlige Bred af Ouergha i en af Stabens Vogne, gik over Feltbroen og kørte i en Lastautomobil til Fez El Bali, hvor Heste var bestilt. Kl. 5 Em. naaede vi frem til General Colombat i Nøgleposten Tafrant, hvor hans Kampgruppe havde taget Stilling.

ANDET KAPITEL

T afrant ligger mellem 15 og 20 Kilometer Nordøst for Fez El Bali og er den Basis, fra hvilken nogle af Felttogets haardeste Fægtninger blev udkæmpet. En Kæde af Høje strækker sig Nord og Vest for Posten, næsten i en Halvcirkel og paa 5 høje Punkter, alle synlige fra Nøgleposten, var anbragt fremskudte Poster, af hvilke de fire var besat af vore Tropper, medens den femte var faldet i Fjendens Hænder i Begyndelsen af Felttoget.

Omtrent syv Kilometer Nordøst for os laa det ulykkelige Beni der Koul, hvis tapre Besætning nogen Tid senere fik saa frygteligt et Endeligt. Omtrent fem Kilometer stik Nord for os laa Archirkane. Paa Linie med Archirkane, lidt i Nordvest, og atter i en Afstand af fem Kilometer laa Audour, medens Posten Bibane laa omtrent seks Kilometer Vest for os. Vest for Bibane endte Højderyggen i en stejl Skraaning og herfra blev alle Hjælpeekspeditioner sendt ud.

Den 23. Juni bestod General Colombats Styrker af Resterne af syv Infanteribatailloner og fem Batterier Femoghalvfjerdsere. I Fez El Bali havde han et Batteri Haubitsere. Posten Bibane, der var blevet undsat tre Gange, var fuldstændig omringet af Rifferne, og to værdifulde Batailloner, som var blevet hos Garnisonen for at udbedre og forstærke Posten, var ikke i Stand til at slaa sig igennem Abd-el-Krims Linie og forstærke Hovedstyrken. Da disse Batailloners Arbejde var afsluttet, og der var haardt Brug for dem andre Steder, besluttede Generalen at angribe for at befri dem. Garnisonen havde selvfølgelig intet Valg, den maatte blive i Posten.

Ved Hjælp af Heliografen meddelte vi Posten, at man kunde vente vort Angreb om Morgen den 25. Den 24. udarbejdede Generalen og hans Stab Planerne, udsendte Ordre og meddelte de andre Poster

vore Hensigter. Oberst Naugés skulde føre Avantgarden, medens jeg skulde være Forbindelsesofficer.

Vi marcherede altsaa ud før Daggry den 25. Avantgarden bestod af to Batailloner af Fremmedlegionen og et Bjergbatteri, hele Styrken var kun 2000 Mand stærk. Kl. 6¹/₂ naaede vi Udgangsstillingen, en Lavning lige Syd for Skraaningen ved Bibane. Ca. 300 Meter foran os laa første Linie af Riffernes Skyttegrave, som vi skulde tage med Storm.

Det var en graa Morgen og stille — uhyggeligt stille. Vort Angrebs-signal, Spærreilden, var endnu ikke begyndt. Nervøst puslede Folkene med deres Vaaben. En svor halvhøjt og bragte en Regn af hviskende Forbandelser ned over sit Hoved. Hele Legionen var i Spænding, denne navnløse Skræk, der kan gaa forud for en Kamp. Jeg giver ikke meget for Soldater, der ikke har denne Følelse, lige før Angrebet sættes ind.

Spærreilden aabnedes med et Smæld. De unge Officerer sprang op for at lede deres Delinger. Ingen Støj kunde overdøve Femoghalvfjerdernes Gøen, men her og der viftede en Arm, og de graa Batailloner deployerede og forsvandt i Taagen.

Obersten og jeg fulgte i Hælene paa dem. Skydningen var saa heftig, at man gik frem som i en Døs, og den frygtelige Støj udslettede alt Tidsbegreb. Fjenden maatte have aabnet Skydningen med sine Maskingeværer, thi efterhaanden, som vi gik frem, passerede vi flere og flere faldne Legionærer — ellers havde jeg ikke lagt Mærke til det.

Vi havde naaet deres første Linie, Bajonetterne lynede og Taagen lettede. Vi klarede os, nu havde vi fat i dem! Saa slog vor egen Spærreild ned over os

Skyttegraven blev et Slagtehus. Med djævelsk Nøjagtighed sprang Granaterne over vore Hoveder og dræbte Legionærer og Riffer mellem hverandre. Jeg sendte nu et Dusin Løbere tilbage, og endelig løftede man Spærreilden, men saa havde Fjendens Maskingeværer faaet sig indskudt, og vi kunde ikke røre os.

Indtil det Tidspunkt havde vi haft umaadelige Tab, men nu blev Tabene mindre, skønt vi kæmpede en regulær Ildkamp. Udfor vor venstre Føj laa et lavt Hus med tykke Stenmure, som Fjenden, efter det tyske »Rede«-System, havde spækket med Maskingeværer. Vi kon-

centrerede vor Ild paa denne Miniaturfæstning, men trods alle Anstrengelser vedblev Maskinkanonerne at skyde.

Da det var os umuligt at rykke frem, før dette Hus var taget, sendte jeg Anmodning til Chefen for vort Bjergbatteri om at koncentrere paa Huset. Han nøjedes ikke med at følge min Anmodning, men førte sine Kanoner ned i Skyttegravene og fyrede herfra i et Par Hundrede Meters Afstand lige paa Blokhuset, men tilsyneladende uden Resultat.

Endelig rykkede en Gruppe frem med Haandgranater, med hvilke vi haabede at faa Krammet paa dem. Først sendte vi Bombarderer frem til anden Løbegrav — omtrent 75 Meter længere fremme — men Maskingeværerne hindrede dem i at naa frem. Saa forsøgte vi at kaste Bomber mod selve Huset, men det lykkedes heller ikke. Hver Gang det glippede for os, blev vi haanede af Fjenden, der truede os med enhver Slags Tortur, saafremt vi blev tagne til Fange, og samtidig fortalte de, at de vidste Besked med alle vore Planer lige saa hurtigt som vi selv — hvad de maaske ogsaa gjorde. Da vi nu var klar over, at yderligere Forsøg paa at tage Blokhuset med Storm i Øjeblikket var haabløse, nøjedes vi med at vedligeholde en livlig Ild og afventede, hvordan det var gaaet Hovedstyrken.

Denne Gruppe havde deployeret til højre for os og mødt lignende Modstand som vi. Krims Infanteri i Forbindelse med et velorganiseret System af Skyttegrave var næsten uovervindeligt, og en Stund saa det ud, som vort Angreb skulde mislykkes.

Længst til højre, altsaa paa Fjendens venstre Fløj, stod et lignende Blokhús som det, der havde standset os. En af Legionens Batailloner forsøgte at tage Blokhuset og Løbegravene ved Siden af ved Frontangreb, men ved hvert Forsøg blev den standset, næsten før den var startet. Hver Sektion, der for frem, blev mejet ned som Hvede af en Le; det var umuligt.

Bataillonschefen, Major de Lande, blev rasende over at se sine Folk falde. Tolv af hans Officerer var endnu i Live; han samlede dem om sig, og der fulgte nu en militær Daad, jeg aldrig har set Mage til.

Majoren gav hver Officer en Pose Haandgranater og lod dem derefter tage Plads med visse Mellemrum paa en Linie lige under Blokhuset og Løbegravene. Paa givet Signal sprang de alle op, for frem og

begyndte at kaste Granaterne, saa snart de kunde naa Rifferne. Paa dette Sted var Afstanden mellem Skyttegravene kun 50 Meter, saa det har næppe taget Majoren og hans Officerer mere end ti à tolv Sekunder at naa frem.

Det var kun et Øjebliks Sag. Den fjendtlige Skyttegrav ligefrem spyede Ild, men i Stedet for at falde, for Officererne frem. Saa begyndte Granaterne at virke. De var alle Eksperter i at kaste, og deres Bomber faldt med utrolig Hurtighed og Nøjagtighed. Det var som Skyttegraven stedvis hævede sig og straks efter faldt sammen i de mærkeligste Formationer. Majoren kastede Bombe paa Bombe gennem et Vindue i Blokhuset. En Del af Muren bulnede ud og faldt sammen. Ingen af Besætningen kunde have overlevet det.

Resten af Bataillon holdt uden Ordre op med at fyre og stormede frem. De naaede Skyttegravene og fandt dem besat af de tolv Officerer, af hvilke ikke én var alvorligt saaret.

Nu havde vi set, at Rifferne ikke var usaarlige. Hvordan de tolv Officerer slap levende gennem den morderiske Ild, har altid været mig en Gaade. Det er muligt, at de vedholdende Angreb har svækket Fjendens Evne til at standse dette sidste Fremstød. Naar Folk bliver ved at rykke frem, Bølge efter Bølge, ukuede af Mandefaldet, maa det til sidst forekomme Forsvarerne, at disse Folk ikke er Soldater men den ubøjelige Skæbne.

Skæbne eller ikke, Heldet paa vor højre Fløj stivede Troppernes Moral af. Kort efter rykkede en halv Bataillon Legionærer, friske Folk, frem til Forstærkning med Ordre til at storme Blokhuset. Desværre efterfølges et heldigt Angreb ikke altid af et nyt.

Føreren af Forstærkningen besluttede at tage Blokhuset med ét Kompagni. Vi forstærkede Ilden for at holde Fjendens Hoveder nede og give Angriberne en god Start. Før de sprang over Brystværnet, sagde Kaptajnen til mig, at de enten vilde tage Blokhuset eller blive der ude. Saa for de frem, og Maskingeværerne aabnede en rasende Ild paa dem. Kun nogle faa Skridt fremme faldt Kaptajnen. Nogle af hans Folk klarede sig bedre, og en af Løjtnanterne naaede frem til kun 5 Meter fra Fjendens Geværer, da han faldt sammen. Saarede Folk

søgte at slæbe sig frem, vred sig under nye Salver og laa stille. Ikke én vendte tilbage.

Det andet friske Kompagni sendte en morderisk Ild mod Fjendens Skyttegrav, flere sprang op paa Brystværnet, som om de vilde angribe alene, men blev halet ned af Officererne, som bevarede deres Koldblodighed. En Korporal kravlede syv Gange ud i Ingen Mands Land og kom hver Gang tilbage med en saaret Kammerat. Ved det ottende Forsøg blev han skudt.

Kampen fortsattes nu i nogle Timer, uden at vi satte flere Angreb ind, men sparede vore Kræfter til et samlet Fremstød. Jeg vendte tilbage til General Colombat og aflagde Rapport, og Generalen bestemte, at det endelige Fremstød skulde foretages Kl. 1,30 Em. I Mellemtiden skulde vi indstille hele vort Artilleri, af hvilket en Del havde beskudt andre Maal, paa Blokhuset og Skyttegravene til højre for dette. Trainet blev bragt saa langt frem, som Sikkerheden tillod, og Kl. 1 var alt klart.

Paa det fastslaaede Tidspunkt gik vi ud af Gravene og rykkede uden Hastværk frem mod det omstridte Terrain. Intet kunde have standset os denne Gang. Vi strømmede som en Flodbølge ind over Fjendens Skyttegrave. Blokhuset faldt sammen under en Regn af vore Granater. Skønt Rifferne ikke trak sig tilbage, tog vi ingen Fanger.

Det tog os endnu en Time at naa frem til Posten, vi maatte kæmpe os frem Skridt for Skridt. Vi sendte stærke Detachementer ud paa begge Flanker for at hindre Fjenden i at omslutte os, og dog var vi næppe naaet et Par Hundrede Meter frem, før vor Arrièregarde blev stærkt engageret. Efterhaanden som vi nærmede os Posten, sluttede Rifferne op, og da Porten smeldede i efter vor sidste Mand, var vi fuldkommen omringede.

Selve Postens Besætning var kun 54 Mand. Sergent Bernis havde Kommandoen med 5 andre franske Underofficerer under sig; saa var der fire franske Artillerister, en fransk Signalmand og 46 sengalesiske Infanterister. De var lykkelige over at se os, men frygtede det vilde blive vort sidste Forsøg paa at hjælpe dem. Det tog os næsten to

Timer at forsyne Posten med Ammunition og Proviant. Saa gjorde vi klar til at vende tilbage.

Da Portene blev aabnede hilste Sergent Bernis paa sin Kompagnichef, der var med os, og sagde rolig: »Farvel, Hr. Kaptajn, jeg er bange for, vi skal ofres.« Kaptajnen omfavnede ham, vi rykkede ud, og Portene slog i bag os.

Skønt Tilbagetoget blev foretaget under heftig Beskydning, var Kampen ikke saa haard som under Fremrykningen. Da vi var naaet tilbage til Skyttegravslinien, blev der formeret en stærk Arrièregarde til at dække vort Tilbagetog over Sletten, og Arrièregarden trak sig endelig tilbage under vor Spærreild. Da vi nærmede os vor Basis i Tafrant hørte vi Skydning paa højre Flanke. En Riff-Styrke var under vor Fraværelse rykket over Sletten og havde tilbragt Dagen med at genere Garnisonen. Vi skulde netop til at deployere for at give dem en ordentlig Lektion, da fire Eskadroner Spahier galoperede frem bag en Høj og splittede dem ad. Det var et smukt Syn til Afslutning af en haard Dag.

TREDIE KAPITEL

Ved Mønstringen viste det sig, at vi havde mistet 18 Officerer og over 500 Mand — en Fjerdedel af hele Angrebsstyrken. Vi havde aabenbart ikke Raad til at undsætte Bibane igen, med mindre vi kunde foretage en permanent Besættelse af Højderne, og det var umuligt med vor ringe Styrke. Med Hovedstyrken i Tafrant var vi i Stand til at foretage Fremstød i alle Retninger, og der var Mulighed for, at vi kunde frelse Fez. Hvis vi derimod holdt hele Styrken samlet i en af Posterne — vi kunde ikke dele den — vilde det være muligt for Krims Tropper at omgaa os, falde os i Ryggen og marchere lige til Fez uden at møde Modstand. Vi vidste, at Bibane var fortabt, og det vejede tungt paa os.

Senere hen paa Aftenen signalerede Bibane, at det blev haardt angrebet og anmodede om Artilleriunderstøttelse. Skydningen fortsattes uafbrudt Natten igennem, og det stod os klart, at Posten ikke kunde holdes i ret mange Timer. Da Morgensolen var tilstrækkeligt højt oppe til at anvende Heliografer, anmodede Signalmanden igen om Hjælp. Vi blinkede tilbage »Hold ud et Par Dage endnu« og skammede os over den falske Opmuntring.

Paa dette Tidspunkt maa Krim have indset, at vi ikke agtede at lade os lokke ud af vor strategiske Stilling, thi for hver Nat øgedes de Styrker, der vovede sig ud paa Sletten og pinte os med deres Skydning. Natten den 1. Juni blev Stabssergenten dræbt, medens han sov i sit Telt ved Siden af mit. Den 5. forlangte Sergent Bernis atter Hjælp og meldte, at han havde mistet 8 Mand. De saarede led frygteligt, og Garnisonen havde ikke faaet Søvn i 48 Timer. Vi var fuldt ud paa det rene med Situationen, men signalerede ikke destomindre, at der

snart kom Hjælp. Vi løj, og vi vidste det. Jeg tror ogsaa, at Sergenten vidste det.

Den 4. sluttede Rifferne nærmere op om Posten, men vort Artilleri havde travlt i andre Retninger og kunde ikke yde de tapre Forsvarere videre Assistance. Den 5. saa vi en Granat springe lige over Bibane og forstod nu, at Krim havde ladet sine tyske Artillerister tage Affære. Det var Kl. 9 Fm.

Kl. 10 ledsagede jeg Generalen til Artilleri-Kommandoposten, hvor vi blev Resten af Dagen. Herfra kunde vi se, hvorledes Fjenden rykkede nærmere og nærmere til Murene, medens vore Kanoner vedligeholdte en kraftig Ild. Kl. 4 Em. myldrede Rifferne ud af deres Løbegrave og stormede Murene. Heliografen blinkede fortvivlet »Posten færdig«. Saa kom det sidste Signal, der aldrig blev afsluttet. Vi stod aandeløse og gentog hvert Bogstav efterhaanden, som de blinkede — »S-E-R-G-E-A-N-T, Sergeant B—« og de sværmede op over Murene i Hundredevis.

Generalen skar Tænder. Han var ligbleg og vendte sig til Artillerilederen: »Lad dem nu faa det!« I en Haandevending var alle Kanonerne rettede mod Posten og skønt nogle af vore Folk sandsynligvis endnu var i Live, skød de Posten sønder. Generalen græd.

Næste Morgen bombarderede vi Rifferne, medens de bortførte, hvad der kunde bruges fra Ruinerne. Det var fortvivlende at se paa.

FJERDE KAPITEL

Da først Bibane var faldet, vidste vi, at Turen vilde komme til Audour og Archirkane. De Tropper, der nu var blevet frigjort, vilde betyde en væsenlig Forstærkning af dem, der belejrede de andre Poster, og det kunde kun være et Tidsspørgsmaal, naar ogsaa de vilde falde.

General Colombat telefonerede til Marskal Lyautey og raadede til at evakuere de truede Stillinger for ikke at lade Besætningerne falde i Hænderne paa de langt overlegne Fjender; men han mødte atter Afslag. Jeg skal ikke dømme om, hvorvidt Marskallen gjorde rigtigt i at nægte Rømningen — men det er haardt at skulle staa og se sine Kammerater blive slagtede og ikke kunne hjælpe dem.

Den 7. Juni gjorde Krims Styrker et Fremstød mod vore Linier nær ved Ouezzane, og Generalen førte selv en flyvende Kolonne til Undsætning. Som ældste Officer overtog Oberst Pompey Kommandoen i Tafrant. Han var en gammel Officer, der ikke holdt paa Bogstaven, men helst fulgte sit eget Hoved. Obersten saa straks, at Audour og Archirkane ikke vilde være i Stand til at holde sig ret meget længere og signalerede derfor til dem, at de skulde rømme Posten den næste Morgen Kl. 2, hvis det var dem muligt. Han havde ikke meget Haab om, at Besætningen skulde naa levende tilbage; men han vidste, at de i en løbende Fægtning i hvert Fald vilde have Mulighed for at undgaa det Myrderi, der var uundgaaeligt, hvis de blev paa deres Poster.

Audour havde en Garnison paa 50 Mand under Løjtnant Franchi. Der laa 30 Mand og en Sergent i Archirkane. Begge Chefer signalerede, at Ordren var forstaaet og bad om Artilleristøtte under Tilbage-toget. Skønt vore Meddelelser var i Kode, syntes Fjenderne at for-

staa dem ligesaa godt som de Belejrede. Senere fik vi at vide, at de havde raabt haanende Bemærkninger til vore Folk, som sædvanlig truet dem med Tortur og sagt til dem, at de havde opsnappet vore Ordre.

Skydningen fortsattes uafbrudt hele Dagen og Aftenen. Vi holdt Øje med Kampen saa godt vi kunde, saa længe det var lyst. Efter Mørkets Frembrud holdt vi os klar i Skyttegravene, saa vi hurtig kunde sende Hjelpestyrker ud, om en af Garnisonerne skulde faa Held til at slaa sig igennem. Vi modtog Blinksignaler lige til Kl. 9, hvorefter der var et Pusterum i Skydningen. Pludselig mellem 9 og 10 hørte vi en frygtelig Eksplosion i Retning af Audour, derefter fuldkommen Stilhed. Forgæves blinkede vore Signaler; der kom intet Svar. Var der en levende Sjæl i Posten? Atter og atter blinkede vi: »Brænd en grøn Raket af, naar De faar denne Meddelelse«, men forgæves. Det forekom utroligt, at de kunde være brudt igennem Linierne, og dog var Skydningen ophørt i Audour. Enten var Posten sprængt i Luften, eller Rifferne havde taget den. Vi havde næsten opgivet Haabet om at se vore Folk igen. Alligevel fik Tropperne i Frontlinien Ordre til at passe paa ikke at skyde paa Flygtningene, om de skulde naa igennem, og vi holdt skarpt Udkig.

De Officerer, der ikke havde noget særligt Hverv den Nat, stod i en lille Klynge og diskuterede Garnisonens Chancer. Omtrent Kl. 1 Fm. paastod en af dem at høre Støj paa vor højre Fløj. Vi lyttede. Ganske rigtig, nu hørtes det igen, Raslen af Bajonetter! Haabet vaagnede. Artilleriet aabnede Trommeild mod Riffernes Linier. Der gik en halv Time, og vi saa intet til Flygtningene. Ilden standsede og vi lyttede igen.

Der var det! Raslen af Vaaben, tættere ved, ikke mere end et Par Hundrede Meter borte. En Kaptajn blev sendt ud paa Rekognoscering med 50 Mand i den Retning, Lyden kom fra. Endelig Kl. 1,30 Fm. naaede de tilbage med Garnisonen i Behold. Den unge Løjtnant Franchi var den sidste, der lod sig falde ned i vores yderste Skyttegrav.

Jeg løb tilbage til Posten, vækkede Obersten og bragte ham den gode Nyhed. Han trak sin Frakke paa og gik ud i Gaarden netop som Løjtnant Franchi marcherede ind i Spidsen for sin lille Stykke.

»Deling, holdt! Præsenter Gevær!« lød Kommandoen. Oberst Pompey standsede og hilste automatisk. Han saa ud, som var han pludselig blevet stillet overfor en Flok Spøgelser. Men saa forstod han Betydningen, saa den glimrende Disciplin, den udmærkede Holdning hos disse lasede Soldater, og et bredt Smil lyste op i hans Ansigt. Han lykønskede Folkene, omfavnede Løjtnanten og lod den sidste Champagne i Posten skænke op til Styrken.

Vi samledes i Messen med Franchi, og skønt han var dødtræt, berettede han, hvorledes han var sluppet igennem. Han havde set hele Kampen om Bibane som fra en Loge i et Teater, og set at der var meget ringe Chancer for, at han nogen Sinde skulde kunne komme tilbage. Han fortalte, at Fjendens fortsatte voldsomme Angreb skyldtes deres glimrende organiserede Afløsningssystem. Hver 48 Timer rykkede friske Tropper ned i Løbegravene, Afløsningen skete med europæisk Præcision, og de afløste Tropper trak sig tilbage for at hvile.

Blandt de Tropper, der belejrede hans Post, havde Løjtnanten set mange Folk, der nogle faa Maaneder før havde handlet med hans Soldater, og som var fuldt fortrolige med Fortets Konstruktion. Disse Folk førte an i Tilraabene og Haansordene, der fulgte efter hvert Signal, og syntes at være fuldt fortrolige med vor Kode, skønt det var os ganske uforstaaeligt, hvor de kendte den fra.

Da Løjtnanten havde modtaget Rømnings-Ordren, lagde han Plan for at bortlede Fjendens Opmærksomhed, medens hans Folk trak sig tilbage. Han brød to Brecher i Ydermuren, en paa højre og en paa venstre Fløj og placerede sine to Feltkanoner i dem med Mundingen sænket, saa de kunde skyde lige ind i Fjenderne. Efter Mørket brød han saa en større Breche i Bagmuren, der vendte mod os, og gennem denne skulde Retræten foregaa. Mellem 50 og 60 Meter bag hans højre Fløj var et stort Sprænghul, hvor hans Folk skulde skjule sig indtil det sidste Løb for Friheden.

Omtrent Kl. 11 saa Franchi, at Fjenderne sneg sig nærmere ind til Muren som om de vilde storme; han sendte derfor sine Folk ud til Sprænghullet og blev alene tilbage. Saa stormede de, og Franchi, der afpassede Tiden glimrende, aflyrede begge Kanonerne lige ned i de

fremstormende Masser, hvor Skuddene foraarsagede stort Mandefald. Det var Eksplosionen, vi havde hørt.

Skuddene opholdt Angriberne nogle faa Øjeblikke, og disse benyttede Franchi til at slippe bort og støde til sine Folk. Til Trods for deres gode Disciplin, blev Rifferne i Posten for at plyndre, da de saa Fuglene var fløjne. Garnisonen forlod sit Skjulested, og ved Hjælp af nogle Haandgranater lykkedes det dem at bryde gennem de tyndt besatte Linier bag Fortet. De løb straks hurtigt, thi de vidste, de vilde blive forfulgte.

For at undgaa Opdagelse lod Franchi sine Folk aflade Geværerne, at ikke et Skud skulde røbe dem og bringe hele Bisværmen ned over Hovedet paa dem.

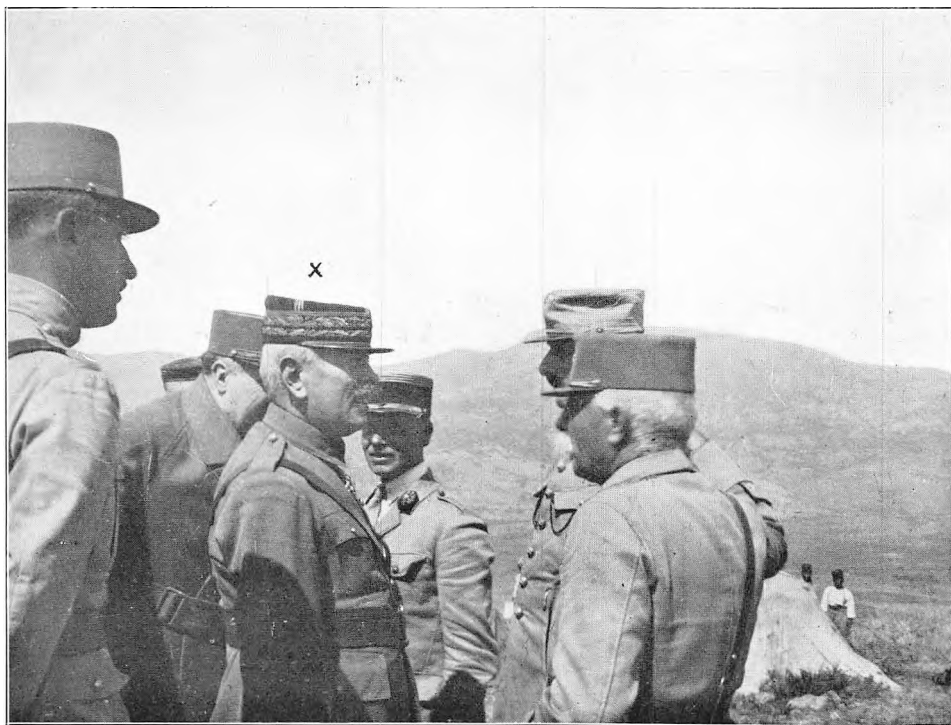
Medens de var i Færd med at gaa over en Bæk, som løb mellem Posten og Tafrant, blev de angrebet af en omstrejvende Flok Riffer, men det lykkedes dem at slaa sig igennem med Bajonetterne. Det var den første Støj, vi hørte. Her led han sit eneste Tab, en Sergent blev saaret og en Menig faldt. Sergenten afslog al Hjælp og bad de andre skynde sig videre. Han vidste godt, han maatte gemme en Kugle til sig selv, sagde Franchi.

Kort efter at de var naaet over Bækken, mødte de vort Detachment — som altsaa slet ikke hjalp dem — og Resten kender vi. Bagefter bemærkede Løjtnanten, at hans Styrke den sidste Uge havde levet af et Maaltid og en Kop Vand om Dagen. Saa faldt han i Søvn.

Der blev imidlertid ikke Tid for os til at sove. Vi havde endnu intet hørt fra Archirkane, og i Begejstring over at modtage de overlevende fra Audour, havde vi et Øjeblik næsten glemt, at der ogsaa var andre paa Tilbagetog. Men Artilleristerne havde ikke glemt det. Kl. 3 Fm. havde de atter aabnet Ilden og lagt en Spærreild rundt om Archirkane i Haab om at forhindre Fjenden i at forfølge. Efter 10 Minutters Forløb holdt de inde.

Omtrent Kl. 3 $\frac{1}{2}$ hørte vi pludselig stærk Geværskydning i Retning af Posten. Den Stilhed, der fulgte efter, fik Haabet, der var vakt af de andres Held, til at dale. Jeg husker, jeg vendte mig til min Side-
mand og sagde: »De er færdige.«

Det syntes virkelig, som min Anelse var rigtig, for Stilheden varede

General Dangan (X) paa Inspektion ved Tafrant 1925.

General Colombat med Stab. Nordfronten 1924.

Et Kompagni af Legionen i Kamp ved Bibane. 25. Maj 1925.

Artilleri ved Tafrant beskyder Bibane. 1925.

endnu en halv Time. Saa begyndte Kanonerne igen og sendte Granater ned i selve Posten. Kort efter at denne Gengældelsesskydning var op-
hørt lød der atter Riffelskydning, i hvilken nu og da blandede sig Lyden af Haandgranater. Lyden kom nærmere og nærmere. Vi hørte det skarpe Anraab fra vor yderste Forpost og et Øjeblik efter hørte vi Vaabenraslen og trætte Fødders Fodslag. Saa maatte dog nogle af vore Folk have kæmpet sig igennem!

Efter at være brudt igennem Fjendens Linier, havde Sergenten, der havde Kommandoen i Archirkane delt sine Folk i tre Grupper, der skulde søge ind til Tafrant ad forskellige Veje. Det viste sig, at han havde handlet rigtigt, thi medens han holdt sin Styrke samlet til Gennembrudet, vanskeliggjorde han Forfølgelsen ved at dele den. De var alle blevet forfulgte, men hver Gruppe havde været stærk nok til at opholde Fjenden, der selvfølgelig ogsaa maatte dele sin Styrke. Her var altsaa et Tilfælde, hvor det var god Taktik at dele en mindre Styrke, thi Fjenden var stærk nok til at have overmandet vor lille Styrke, havde den holdt sig samlet.

Hver Gruppe havde mistet en Mand eller to, og de var alle mere eller mindre alvorligt saarede — men de kom igennem.

Sergenten kom ind med de sidste af Styrken og aflagde en kort mundtlig Rapport til Oberst Pompey. Det var ikke lykkedes ham at slippe bort uopdaget, og han havde derfor taget Tyren ved Hornene og angrebet med Haandgranater under Dækning af vor Spærreild. Da han var kommet igennem Linierne havde han altsaa delt sin Styrke og givet sig Skæbnen i Vold. Skønt han maatte kæmpe under hele Tilbagetoget, havde han dog haft Held med sig. Lykken staar den kække bi.

Den næste Dag var roligere. Vi saa Rifferne sværme som Myrer om de forladte Poster, men vi skød ikke, da vort Ammunitionsforraad ikke var overdaadigt. Da de undvegne Garnisoner ikke havde faaet Lejlighed til at ødelægge deres Feltkanoner, ventede vi at blive bombarderede. De havde imidlertid begravet deres Brandrør, og Rifferne havde ikke kunnet finde disse.

De tyske Artillerister var aabenbart optagne andre Steder paa Fronten, for omtrent Kl. 9¹/₂ om Aftenen rettede Rifferne deres Kano-

ner mod os og hældte nogle Dusin Blindgængere*) ned mellem vore Telte, der laa paa Skraaningen bag Posten. De opnaaede kun at drille os, og vore Kanoner bragte dem snart til Tavshed.

Det er interessant at se den Foragt moderne Tropper nærer for Blindgængere. En Blindgænger eksploderer ganske vist ikke, den svarer til de gammeldags massive Granater og kan foraarsage betydelig Skade; men kamperfarne Folk tager ikke det mindste Hensyn til Granater, der ikke eksploderer, de passer ganske roligt deres Arbejde, tænker ikke et Øjeblik paa at disse flyvende Projektiler er absolut dødbringende, hvis de rammer.

Fjenden var aabenbart blevet ked af at lege med de erobrede Kanoner, og vi gik da til Ro for at faa den haardt tiltrængte Søvn. Jeg havde næppe faaet lagt mig ned i mit Telt, før jeg blev vækket af et forfærdeligt Brøl efterfulgt af Banden og Smertensskrig. Fjenden, der havde indskudt sig paa vor Stilling med Blindgængerne, havde nu fundet Brandrørene og begyndte uden Varsel at beskyde os. Det blev en modbydelig Nat, thi Skydningen fortsattes med usvækket Kraft og djævelsk Nøjagtighed. Vort Forsøg paa Modangreb blev uden Virkning, da de havde flyttet Kanonerne og skjulte Glimtene omhyggeligt. Vi kunde ikke gøre andet end skyde løs og prøve paa at glæde os over, at vore Artillerister svarede mindst ligesaa kraftigt, som de blev tiltalt.

Ved Dag gry, efter Morgenmønstringen, og efter at de Saarede var blevet bragt bort, samlede Oberst Pompey Officererne og meddelte, at det var blevet bestemt, nu da de fremskudte Poster var forladt, at holde Tafrant med 6 Kompagnier Infanteri og nogle faa Kanoner, medens Resten af Styrken skulde trækkes tilbage for at operere andre Steder. Det faldt os svært at tro, at Forsvaret af Nøglen til Fez skulde betros en saa svag Styrke; men vi maatte jo berede os til Marchen og var glade ved at skulle forlade dette triste Sted.

Fra Fez El Bali kom der om Formiddagen 1200 Pak-Muler. Vi pakede Teltene sammen, læssede vore Sager paa og marcherede ud Kl. 2 Em., medens vi sendte et stærkt Kavalleri-Slør ud for at beskytte vor venstre Flanke mod Angreb fra Bibane. Da Kolonnen var

* Granater, der ikke kan eksplodere.

ude af Posten begyndte Granaterne at falde indenfor Murene. Rifferne var vilde af Glæde, troede allerede de havde Vildtet i Tasken.

Da vi naaede ud paa Sletten, var Situationen alt andet end morsom. Vi marcherede hele Eftermiddagen under Granatild, da Vejen laa omtrent parallel med Fjendens Linier. Vor Flankegarde — Spahierne — fik næsten straks Føling med Fjenden og havde en Række Sammenstød med ham. Da vi endelig naaede vor Nat-Bivouak, Fez El Bali, satte vi os straks i Signalforbindelse med Tafrant. Signalmanden meldte, at der næppe var gaaet en Time efter vor Afmarch, før Posten var fuldstændig omringet og Rifferne i Færd med at grave et helt System af Skyttegrave.

Paa en Maade var det ganske heldigt, at Rifferne var saa stærkt optaget af Tafrant. Vor egen Stilling ved Fez El Bali var alt andet end gunstig, vi var næsten omringet af Højder og havde meget lidt naturlig Beskyttelse. Havde Rifferne været lidt bedre Strateger, vilde de have ladet haant om det mindre Bytte og sat alt ind paa at lamme os. Var vi først ryddet af Vejen, vilde Fez ligge aaben for dem, og de vilde have Udsigt til at kunne slutte en fordelagtig Fred. Men Rifferne blev deres Sædvane tro, modstod ikke Fristelsen til først at tage det lettere Bytte i Stedet for at løbe Risikoen og maaske hjemføre det sværere. Min Erfaring er, at Indfødte ofte har let ved at anvende europæisk Taktik; men europæisk Strategi ligger over deres Horisont.

Den Nat i Fez el Bali var vi nærmest som en sammenløbet Hob, besværede som vi var af Muler, Gods og Saarede, og det tog os næsten 24 Timer at faa bragt Orden tilveje. Folkene var trætte, ikke blot fysisk. De havde udstaaet saa svære Strabadser, og knap nok en rask Sejr — i hvert Fald ikke en afgørende Sejr — som kunde stive Moralen af; saa de var ganske sløve. Fez havde aldrig været saa slet forsvaret som den Nat.

Ved Ankomsten havde vi slaaet Lejr og jeg spiste Middag i mit Telt med en Løjtnant Tabouille, som ledede Trainet. Efterhaanden som Natten faldt paa, blev Meddelelserne fra Tafrant mere og mere foruroligende. Tabouille var frygtelig nervøs, for hans yngre Broder var i Posten som Chef for et Kompagni Indfødte. Kl. 9 omtrent gik

vi sammen op paa en Høj, hvor vi kunde se Glimtet fra Kanonerne og selv aflæse Blinksignalerne.

Det var en uhyggelig Nat. Der laa som en Ring af Ild om Posten, saa vedholdende var Skydningen. Hvert Minut eller saa viste der sig et skærende Lys over Fjendens Skyttegrav, og hans Stillinger blev i et Øjeblik belyst af et uhyggeligt blaahvidt Skær. Gennem det hele blinkede Signalmandens Meldinger — Prik-Streg, Streg-Prik-Prik — om Slagets Gang. »Vi bliver haardt pressede, kan De hjælpe os?« Prik-Streg, Streg-Prik-Streg!

Kampen fortsattes med usvækket Raseri til Kl. 2, saa standsede den med Et.

Vi signalerede straks for at spørge om Tabene. Tabouille greb min Arm, da Svaret kom, langsomt: »En ... Løjtnant ... dræbt! Fire Sergenter ...« Tabouille slap min Arm og løb hen til Signalstationen. »Kald dem op!« raabte han. »Navn, Navn, Navn!«

Signalmanden blinkede Spørgsmaalet, men de maa have haft andet for, thi der kom intet Svar.

Tabouille var naturligvis ganske ude af sig selv, han var sikker paa, at Broderen var faldet, han syntes alt tydede derpaa. Jeg tog ham med tilbage til mit Telt og søgte at tale ham til Fornuft. »Hør nu,« sagde jeg, »der er tyve Løjtnanter i Tafrant. Vær nu fornuftig. Deres Broder er i god Behold.«

»Han er død, min lille Broder er død,« sagde Tabouille træt, kastede sig ned paa min Seng og sov ind.

Kl. 5 blev jeg vækket af en Ordonnans fra Hovedkvarteret: »Afmarch Kl. 7. Vil Kaptajnen meddele Løjtnanten, at Trainet følger med Kolonnen. Og saa er der en Meddelelse fra Løjtnantens Broder. Ja Hr. Kaptajn, han er i god Behold.«

FEMTE KAPITEL

Den Dag marcherede vi godt tyve Kilometer til Jernbane-Endestationen ved Kotein for at hjælpe med Forsvaret af denne Basis, og samtidig med vort Artilleri støtte Forsvaret af en fremskudt Post, Beni der Koul. Denne Post laa paa Toppen af en Højderyg omtrent som det ulykkelige Bibane, og den havde heller ikke Udsigt til at kunne holde sig ret længe. Jeg havde imidlertid kun været der en Dag, da jeg fik Ordre til at melde mig til General Colombat i hans nye Basis, Ain Defeli.

Ad den smalsporede militære Jernbane fra Kotein naaede jeg Ain Defeli efter syv Timers Rejse i en smeltende Varme. Jeg tror næsten, jeg kunde have gaaet det Stykke Vej paa samme Tid. Ved Ankomsten fik jeg den glædelige Meddelelse, at Fjenden havde foretaget et heftigt Angreb paa Tafrant og havde trukket sig tilbage efter at have lidt svære Tab.

I nogle Dage var der forholdsvis Ro langs Fronten. Begge Parter var trætte efter de ustandselige Kampe, og begge led under den tropiske Sommers frygtelige Hede. Den 13. kørte Staben i Automobiler Vest paa til Quazzane. Marskal Pétain var sammen med Premierminister Painlevé fløjet fra Marseille til Marocco for at inspicere Fronten.

Det var en Opmuntring for os, at Moderlandets Regering var begyndt at interessere sig for Situationen. Marskal Pétain var ikke længe om at blive klar over vor farlige Stilling, og han anbefalede snarest muligt at afsende betydelige Forstærkninger fra Frankrig. Overkommandoens Besøg følte næsten straks, og friske Tropper strømmede til som Afløsning for de decimerede Batailloner, der i saa mange trange Uger havde holdt Linierne.

Det stod mig ikke klart, at mit maroccanske Felttog nærmede sig sin Afslutning. Lige efter Marskallens Besøg fik jeg det Hverv at forberede et nyt Forsvarssystem ved Ain Defeli. I flere Dage arbejdede jeg paa Planerne og planlagde samtidig Forsvaret af Jernbane-Endepunktet tæt ved. Medens jeg var beskæftiget med dette Arbejde, fik jeg Meddelelse om, at Beni der Koul var faldet som den sidste af Posterne, der maatte bukke under for Abd-el Krims Angreb.

Chefen for Posten, en ung Sekondløjtnant La Pierre, lige udgaaet fra Militærskolen St. Cyr, havde endelig faaet Ordre til at rømme. Til Ulykke for ham selv og de faa overlevende af Garnisonen, var Posten paa dette Tidspunkt fuldstændig omringet. Rifferne havde forskanset sig og var aabenbart fast besluttet paa at sulte ham ud.

La Pierre, der var ganske paa det rene med, at han ikke kunde vente Hjælp i de kommende Uger, og som kun havde Vand til 3 Dage, signalerede til Hovedkvarteret og bad dem telegrafere til hans Forældre, at han var rask og i Sikkerhed. Han holdt ud i to—tre Dage, afslog med tilsyneladende Lethed flere Angreb, men saa svigtede hans Maskingeværer. Atter signalerede han: »Seks Mand i Live. Naar kan jeg vente Hjælp?« Det er muligt, han fik et undvigende Svar, for to Timer senere sprængte han Posten i Luften og blev forhaabentlig dræbt ved Eksplosionen.

Den 18. Juni blev jeg beordret til Fez, atter for at instruere nye Batailloner i Brugen af Maskingeværet. Her blev jeg et Par Maaneder, led frygteligt af Varmen og uddannede Maskingevær-Skytter i Snesevis. Meldingerne fra Fronten blev efterhaanden mere tilfredsstillende, vi var Herre over Linierne. Paa det Tidspunkt kunde man ikke forudsige, hvor længe det vilde tage at bryde Krims Magt; men vi var klar over, at før næste Foraar vilde han være paa Flugt. Han havde kæmpet glimrende mod nogle af Verdens bedste Tropper, havde faaet en Stormagt til at skælve for Sikkerheden af en af dens bedste Kolonier; nu var det kun et Tidsspørgsmaal, naar Ørnene vilde slaa ned paa Ruinerne af hans Landsbyer.

Henimod Slutningen af August blev jeg syg. Et gammelt Saar havde generet mig, og det strenge Arbejde i den tropiske Varme undergravet

min Modstandskraft. Jeg holdt ud, saa længe jeg kunde, men en skønne Dag laa jeg i en Hospitalsseng. Da jeg blev Rekonvalescent sendte de mig til Casablanca, derfra til Marseille og Paris med en Ordre til seks Maaneders Orlov som Rekonvalescent gemt i min Lomme. Jeg havde lært at kende Lys og Skyggesiderne ved Livet i Marocco, og hvad jeg havde oplevet i Fremmedlegionen overgik mine mest romantiske Forventninger. Nu var jeg glad ved at faa Lov at hvile en Tid.
